

accountant

NBA-magazine voor accountants en financials | nr. 3 2026

Nart Wielaard
wil het even over
AI hebben

Sinds Henk
Langendijk is
gestopt, zijn er
een stuk minder
schandalen

Accountants in
de publieke
sector, tussen
regels, risico's en
menselijke maat

De accountancy heeft nog altijd nieuwe helden nodig

AUKE DE BOS IS NIET BANG OM ZICH UIT TE SPREKEN / MUSTAFA PERKGÖZ OP
DE STOEL / NIELS VAN NIEUW AMERONGEN TUSSEN THEORIE EN PRAKTIJK

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

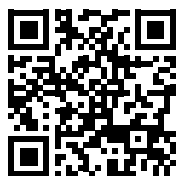
NBA

accountantsdag 2026

Dinsdag 17 november 2026
AFAS Leusden

Kwaliteit als kompas

Food for thought. Ontmoeten. Inspiratie.

**Meld je aan voor
de Accountantsdag 2026**

Scan de QR code of ga naar: www.accountantsdag.nl

Steven
van Belleghem

Marloes
van der Werf

Lammert
Kamphuis

Gina
Doekhie

Tim
Bosch

Accountantsdag 2026 is mede mogelijk gemaakt door

INHOUD

32

10

28

58

-
- 7 Leiderschap en strategie - Bianca de Jong-Muhren**
-
- 8 De kwestie**
Schade aan een reputatie blijft niet 'down under'
-
- 10 'Wees als accountant niet bang om je uit te spreken'**
Auke de Bos werd partner bij Vaktechniek en bleef bij EY tot zijn 'pensionering' deze zomer, vanwege het bereiken van de zestigjarige leeftijd.
-
- 18 Tuchtrect**
De man en de bal
-
- 20 Op de stoel: Mustafa Perkgöz**
-
- 22 Het accountantsberoep heeft nog altijd nieuwe helden nodig**
Het accountantsberoep worstelt al jaren met een krappe arbeidsmarkt en het moeizaam kunnen aantrekken van jonge professionals. De NBA start een nieuwe arbeidsmarktcampagne.
-
- 28 In beeld: Monique Beks**
-
- 31 Accountancy is oorlog - Charlie Groen**
-
- 32 Tussen regels, risico's en menselijke maat**
Bij de Belastingdienst werken meer accountants dan bij het grootste openbare accountantskantoor. Ook elders in de publieke sector werken honderden accountants. De overheid is daarmee één van de grootste werkgevers voor accountants. Wat drijft zulke beroepsgeenoten?
-
- 38 Tussen theorie en praktijk: prof. dr. Niels van Nieuw Amerongen RA**
-
- 40 FYI**
-
- 46 'Sinds ik ben gestopt zijn er een stuk minder schandalen'**
Zeven jaar geleden publiceerde Accountant een interview met Henk Langendijk, ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar. Inmiddels mag hij zich tot het legioen der krasse knarren rekenen.
-
- 52 Het vak**
Controlefilosofie
-
- 54 Beëdigd**
-
- 56 Becijferd**
-
- 58 We moeten het even over AI hebben**
Traag en conservatief. Zodra het over nieuwe technologie in de accountancy gaat, is dat het dominante verhaal. Maar is dat ook terecht? Een analyse in vijf brokken.
-
- 66 Bronnen**
-
- 68 NBA Nieuws**
-
- 78 Code Rood - Marc Schweppe**
-

Colofon

ACCOUNTANT

NBA-magazine voor accountants en financials

Zestiende jaargang

De in dit tijdschrift voorkomende meningsuitingen mogen niet worden gezien als officiële zienswijzen van de NBA, tenzij zulks uitdrukkelijk is vermeld. Overnemen van de inhoud van dit tijdschrift is mogelijk met bronvermelding. ISSN 2211-5382.

REDACTIE

Marc Schweppe, hoofdredacteur
Marja Brouwer, eindredacteur

REDACTIEADRES

NBA, Postbus 242, 2130 AE Hoofddorp,
telefoon 088-4960368,
e-mail redactie@accountant.nl

WEBSITE

www.accountant.nl

MEDEWERKERS

Lex van Almelo, Erwin Breij, Ronald Bruins,
Wilbert Geijtenbeek, Charlie Groen, Rob Heinsbroek,
Luc Quadackers, Björn Remmerswaal,
Peter Steeman, Elly Stroo Cloeck, Henk Vlaming,
Nart Welaard en Jan-Willem Wits.

BEELD

De Beeldredacteur, VrhI, Marja Brouwer, Al

ABONNEMENTEN

NBA, Postbus 242, 2130 AE Hoofddorp,
telefoon 088-4960368, prijs € 100 per jaargang,
voor studerende € 50, losse nummers € 25,
prijzen inclusief btw.
Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip
ingaan en lopen automatisch door, tenzij dertig
dagen voor vervaldatum schriftelijk wordt
opgezegd. Adreswijziging mailen naar
boekhandel@nba.nl.

VORMGEVING

VrhI Content en Creatie, Alphen aan den Rijn,
www.vrhI.nl

ADVERTENTIES

Elma Media BV, Postbus 18,
1720 AA Broek op Langendijk
Contactpersoon: Rob Stavenuiter,
telefoon 0226-331638, e-mail r.stavenuiter@elma.nl

DRUKKERIJ

Senefelder Misset, Doetinchem

©2026 NBA

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door
boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere
methode dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de
uitgever. Accountant bevat informatie en wenken, die met
de meeste zorgvuldigheid zijn samengesteld. NBA en de bij
deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaar-
den geen aansprakelijkheid voor mogelijke gevolgen die
zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze
uitgave opgenomen informatie en wenken.

“Je bent nooit uitgeleerd. En juist dat maakt iedere dag weer een uitdaging.”

Rawinder Bikha, assistent accountant bij aaff

“Nog voordat ik solliciteerde, was ik vooral benieuwd naar de sfeer op kantoor. Inmiddels weet ik dat dat één van de dingen is die aaff bijzonder maakt. Je hebt hier een vaste buddy, collega's maken echt tijd voor je en als je ergens niet uitkomt, helpt iedereen je verder.”

Bij aaff geen baas boven baas, maar accountants en adviseurs die samen voor 100% eigenaar zijn. En dát merk je. In de manier van samenwerken, het nemen van beslissingen en het samen vooruitgaan.

Co-eigenaarschap betekent meebouwen aan de toekomst, verbondenheid én dichtbij de klant staan. Geen afstand, maar betrokkenheid om de hoek. Zo ontstaat lokaal iets groots. En dát is werken bij aaff.

Lees het interview met
Rawinder via de QR code
of ga naar **werkenbijaaff.nl**

aaff Overal van
betekenis

Leiderschap en strategie

BIANCA DE JONG-MUHREN

Bianca de Jong-Muhren is voorzitter van de NBA.

Ik vind strategie een van de mooiste dingen om mee bezig te zijn. Als jong meisje achter het schaakbord probeerde ik al de beste strategie in een partij te bepalen, rekening houdend met de omstandigheden. Nu we bij de NBA bezig zijn met de nieuwe strategie komen er flarden van vroeger terug. Bijvoorbeeld dat ik continu inschatte welk spel op dat moment het meest effectief was, afhankelijk van hoe goed mijn tegenstander was en of hij - het waren meestal mannen tegen wie ik speelde - hield van agressief of rustig spel. Daarbij had ik uiteraard zelf ook een voorkeursstijl, die agressief was; ik wilde zo snel mogelijk naar de koning van de tegenstander. Maar ik leerde al snel dat dit vaak niet goed werkte, dat ik daardoor mijn eigen koning verzwakte en bij de eerste de beste tegenaanval verloor.

Hoe maak je in deze turbulente wereld een meerjarenstrategie? Is een meerjarenstrategie überhaupt nog van deze tijd, of verandert de wereld daar te snel voor? De rode draad is helder: als NBA moeten wij het beroep van accountant toerusten voor een wereld in verandering, zodat accountants ook in de toekomst hun maatschappelijke opdracht kunnen

blijven vervullen. Maar hoe vul je dat in? Gelukkig hebben wij daar bij de verenigingsconferentie op 15 juni van velen van jullie waardevolle input op gekregen. Sowieso was het een hele inspirerende dag, met *keynote speaker* Mart de Kruif die ons meenam in zijn visie op leiderschap (de kunst om te geloven in de kracht van mensen) en verschillende vormen van weerbaarheid en met de lancering van de nieuwe arbeidsmarktcampagne (waarover elders in dit magazine meer). En het was mijn eerste ledenvergadering als voorzitter, waarop ik met een heel goed gevoel terugkijk.

De contouren van de nieuwe strategie krijgen momenteel vorm en wij toetsen dit ook bij diverse interne en externe stakeholders. De drie kernthema's zijn daarbij *Vertrouwen en maatschappelijke waarde, Mens, technologie en vertrouwen in het AI-tijdperk* en *Professionele ruimte en veerkracht*. Bij de ledenvergadering in december presenteren wij jullie de nieuwe strategie.

De zomerperiode is er voor mij een van rust en reflectie en meer tijd om dingen te doen die ik al heel lang wilde doen, maar waar ik niet aan toe kwam. Zoals boeken lezen, films

en documentaires kijken. Op een of andere manier is 'leiderschap in turbulente tijden' nu een terugkerend thema in alles wat ik lees en kijk. Zoals in de film *The Odyssey*, waar in het eeuwenoude verhaal Odysseus na zijn geniale 'paard van Troje'-actie verschillende beproevingen van zijn leiderschap kreeg, om na de overwinning simpelweg weer thuis te komen (Google Maps had heel wat levens bespaard). Of de documentaire *Rafa* over het leiderschap van Rafael Nadal op en rond de tennisbaan en hoe hij zijn strategie aanpaste bij fysieke en mentale tegenslagen. Of het boek *Eenzaam aan de top* van Marilieke Engbers en Pim Bouwman, over het ongezegde, macht en denkfouten in de bestuurskamer. Stuk voor stuk gaan ze over beproevingen van leiders op hun strategie. En vaak geldt dat hoe agressiever ze deze tegenslagen te lijf gaan, hoe averechter het werkt.

Leiderschap is de kunst om te geloven in de kracht van mensen, om twijfels te durven bespreken en met rust naar uitdagingen te kijken, ook (en juist vooral) in turbulente tijden. Ik wens iedereen veel inspiratie en energie voor het nieuwe werkseizoen! ←

DE KWESTIE

De reputatie van verschillende internationale accountants- en adviesorganisaties ligt opnieuw onder vuur. Met name een reeks spraakmakende incidenten in Australië, onder meer over misbruik van vertrouwelijke informatie, zorgt voor negatieve berichtgeving in de media. En die berichtgeving en reputatieschade blijft niet alleen *down under*.

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD SHUTTERSTOCK

Schade aan een reputatie blijft niet ‘down under’

Dat negatieve berichtgeving over enkele grote marktpartijen gevolgen kan hebben voor de accountantssector als geheel, is voor het Nederlandse beroep geen nieuws. Een reeks incidenten bij de big four, eind 2013 en begin 2014, leidde hier destijds tot stevig politiek ingrijpen, een vanuit de sector opgesteld verbeterplan en vervolgens jarenlang moeten herstellen van de opgelopen deuken en krassen. Internationaal werd binnen de sector soms gesproken van een *Dutch Disease*. En dat voor een beroep dat het bij uitstek moet hebben van onkreukbaarheid, integriteit en publiek vertrouwen. Momenteel ligt vooral de reputatie van enkele grote accountantskantoren in Australië onder vuur. Aan de andere kant van de planeet stapelden de incidenten zich de afgelopen maanden op: van het misbruiken van vertrouwelijke klantinformatie en het negeren van klokkenluiders tot AI-gerelateerde datalekken en examenfraude.

Ongemakkelijk nieuws

De problemen van nu hebben een wat langere voorgeschiedenis. Australië werd immers al in 2023 opgeschrikt door een schandaal bij PwC, toen bleek dat vertrouwelijke informatie van de overheid over nieuwe fiscale plannen terecht kwam bij adviseurs die internationale klanten hielpen hun belastingpositie te optimaliseren. De kwestie leidde tot het vertrek van partners, politieke onderzoeken en een stevige discussie over de maatschappelijke rol van accountants- en adviesorganisaties.

Die discussie is sindsdien niet verstomd, integendeel. Zo kwam er ongemakkelijk nieuws over een uitglijdende bij de

Australische adviestak van Deloitte, die AI-tools onjuiste informatie liet toevoegen aan een adviesrapport en daardoor tonnen aan consultancy fee moest terugbetalen. Vervolgens maakten Australische media melding van bijna dertig gevallen van mogelijk misbruik van generatieve AI bij interne toetsen binnen KPMG, ondanks een expliciet verbod. Ook waarschuwde Deloitte Australië medewerkers om geen vertrouwelijke klantinformatie meer te uploaden naar ChatGPT en andere publieke AI-platforms, na een plotselinge toename van datalekken. En dan was er nog het nieuws over twee bij een bank gedetacheerde EY-medewerkers, die via de banksystemen ongeoorloofd een kijkje namen in de financiële positie van de Australische premier Albanese.

Klokkenluider

De meeste reputatieschade heeft echter te maken met een klokkenluiderszaak rondom misbruik van vertrouwelijke informatie van controlecliënten bij KPMG Australië. De affaire kwam op gang na meldingen over gebruik van gevoelige informatie van een vastgoedconcern in presentaties voor andere ondernemingen. Dat leidde niet alleen tot het vertrek van de top van KPMG Australië, maar bracht ook bestaande klantrelaties in gevaar.

Hoogleraar Marcel Pheijffer sprak in juni jl. in een FD-column van “hommeles” bij KPMG Australië en wees erop dat de organisatie eerder geen bewijs zag voor de aantijgingen van de klokkenluider. Later erkende de leiding van het kantoor dat zij tekort was geschoten in de behandeling van de meldingen. Met zulke integriteitsinbreuken schiet

een kantoor “zichzelf in de voet en besmeurt het de internationale merknaam”, aldus Pheijffer.

De politieke reactie bleek ongekend scherp; de Australische regering bekijkt nu hoe de dominantie van de big four kan worden ingeperkt en of controle- en adviespraktijken van elkaar moeten worden gescheiden. De marktconcentratie *down under* is groot: de vier kantoren controleren zo’n 95 procent van de tweehonderd grootste Australische ondernemingen. De Australische toezichthouder ASIC onderzoekt de rol van betrokken auditpartners.

Gifbeker

“De gifbeker is nog niet leeg”, schreef Pheijffer in een tweede column over de kwestie, na verschijning van een rapport van het Australische ministerie van Financiën met ingrijpende voorstellen om de accountancysector te hervormen. “We hebben gedrag gezien van grote accountants- en advieskantoren dat niet eerlijk en transparant was”, zo stelde de Australische *assistant treasurer*. De hervormingsplannen sluiten nauw aan bij eerdere aanbevelingen uit parlementaire onderzoeken naar de PwC-affaire van 2023, die nog niet zijn doorgevoerd.

‘We hebben gedrag gezien van grote accountants- en advieskantoren dat niet eerlijk en transparant was.’

Openbare hoorzittingen in het kader van het senaatsonderzoek over de KPMG-kwestie vergroten de storm aan kritiek, ook omdat het kantoor vooraf een beroep deed op de geheimhouding om inzage in bewijsmateriaal te voorkomen.

Niet alleen Australië

Volgens critici is sprake van een terugkerend patroon. Schendingen van vertrouwelijkheid, onafhankelijkheid en integriteit doen afbreuk aan het kapitaal waarop accountantsorganisaties draaien: vertrouwen. Daarbovenop komen nieuwe risico's door onzorgvuldige inzet van AI, waar diverse grote kantoren ook elders al duur leergeld voor hebben betaald. Zo moest de adviestak van EY in Canada medio mei jl. een rapport terugtrekken, omdat AI er lustig op los had gehallucineerd. Eind juli bleek uit berichtgeving in de *Financial Times* dat PwC Middle East fouten had gemaakt in adviesrapporten over AI en het gebruik van elektrische voertuigen.

Zulke gebeurtenissen illustreren opnieuw dat het verdienmodel van de grote accountantsnetwerken kwetsbaar is, wanneer het vertrouwen in hun integriteit ter discussie komt te staan. In een wereld waarin grote organisaties zich internationaal graag als één merk presenteren, slaat reputatieschade in Sydney of Melbourne makkelijk over naar Amsterdam, Londen en New York. De onrust in Australië is ook voer voor uitgebreide berichtgeving en commentaren in media als het FD, de *Financial Times* en *The Guardian*. En dan hebben we het nog niet eens over de ophef via sociale media: wie op *socials* zoals Facebook, Instagram, YouTube of X even graaft naar de Australische kwestie, krijgt een batterij aan commentaren, filmpjes en *posts* te zien die weinig vleidend zijn over beroepen als accountants en consultants; *to put it mildly*.

Pheijffer benadrukt in het FD ook dat de zorgen niet uniek zijn. “In Nederland hebben we de afgelopen kwart eeuw ook het nodige meegemaakt, net als in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk”, stelt hij. “Meestal gaat het na zo’n schandaal een tijdje goed. Totdat de aandacht verslapt, de druk van buitenaf minder wordt, het commerciële virus toeslaat en incidenten zich voordoen.” Volgens de hoogleraar is sprake van “een pendulebeweging; van de teugels aantrekken en weer loslaten”. ←

CV

Auke de Bos (1965) groeide op in Uden, Wijchen en vanaf zijn achtste in Benthuisen als oudste zoon van een gezin met twee broers en een zus.

Na zijn vwo-opleiding aan het Oranje Nassau College in Zoetermeer studeerde hij bedrijfseconomie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Aansluitend volgde hij de postdoctorale accountants-opleiding en begon hij met het onderzoek voor zijn dissertatie. Hij gaf economieles op middelbare scholen, werd student-assistent en docent aan de Erasmus Universiteit. In 1996 trad hij in dienst bij EY. Na een uitstapje bij een ander accountantskantoor keerde hij in 2005 terug bij EY om partner te worden en zich volledig te richten op vaktechniek.

Auke heeft sinds april 1998 een aanstelling als parttime hoogleraar bedrijfseconomie aan de Erasmus Universiteit. In juni 2026 nam hij afscheid van EY vanwege de interne regel dat partners in het jaar dat zij zestig worden terugtreden. Hij blijft actief als hoogleraar en heeft verschillende nevenfuncties. Auke is getrouwd met Meike, woont in Wassenaar en heeft drie kinderen.

Met hart en ziel accountant

‘Wees als accountant niet bang om je uit te spreken’

“Ik ben te jong om achter de geraniums te gaan zitten.” De tekenen des tijds lijken inderdaad nauwelijks grip te krijgen op Auke de Bos. Al in het begin van zijn carrière bij EY was Auke een opvallende verschijning met zijn jeugdige bravoure, strakke pakken en stoere haarlokken, in een tijd dat het toenmalige Directoraat Vaktechniek nog vooral leek te worden bemenst door oude rotten. Auke werd partner bij Vaktechniek en is gebleven tot zijn ‘pensionering’ deze zomer, vanwege het bereiken van de zestigjarige leeftijd.

TEKST JAN-WILLEM WITS BEELD MICHEL TER WOLBEEK

Tot zijn verbazing kreeg hij bij zijn afscheid een koninklijke onderscheiding uit handen van de burgemeester van zijn woonplaats Wassenaar. “De receptie begon om vijf uur en ik vond het al zo vreemd dat iedereen stipt op tijd was.” Binnen EY hebben we wereldwijd afgesproken dat je op je zestigste stopt. Bij sommige collega’s zie je dat het ook wel klaar is. Wanneer je zoals ik nog volop fit en druk bent voelt het wat vroeg, maar als je werkt in een organisatie waar de gemiddelde leeftijd iets boven de dertig is, begint er wel een ‘opa-gevoel’ te ontstaan. Daarom is het goed om mijn kennis en ervaring, inclusief acht jaar als bestuurder, over te dragen aan een nieuwe generatie.”

‘Als er ooit een tijd is geweest dat accountants superrelevant zijn om voor vertrouwen te zorgen in het maatschappelijk verkeer, dan is het wel de onze.’

Vertrouwen

“Ik realiseer mij wel dat ik uitstap op een heel spannend moment. Jarenlang had EY *Building a better working world* als motto. In 2024 werd daar een andere aan toegevoegd: *Shape the future with confidence*. Dat weerspiegelt het nieuwe tijdsgewricht en een wereld die aan alle kanten kreunt en piept. Er zijn geopolitieke spanningen. We zijn opeens allemaal bezig met thema’s als weerbaarheid. We zien dat duurzaam ondernemen al lang niet meer alleen gaat over groen, maar ook over langetermijnwaardcreatie, waarbij begrippen zoals integriteit, transparantie en publieke verantwoording een belangrijke rol spelen. En we leven helaas steeds meer in een *low trust society*. Het accountantsberoep bestaat in Nederland bijna 150 jaar. Maar als er ooit een tijd is geweest dat accountants super-relevant zijn om voor vertrouwen te zorgen in het maatschappelijk verkeer, dan is het wel de onze.”

Fascinatie

“Ik was in onze familie de eerste die een universitaire opleiding deed. Ik heb een opa die op Scheveningen woonde en als kuiper in de haven werkte en een opa die bakker was in Eesveen en elke dag heel vroeg opstond. Het was ook een tijd dat iedereen nog zes dagen per week werkte. Mijn vader heeft een opleiding gedaan als vliegtuigboordwerkkundige, maar toen hij de opleiding →

afrondde verviel die functie in de cockpit en ging hij de IT-wereld in. Op het vwo was ik meer bèta georiënteerd, ook omdat ik dyslectisch ben en beter met cijfers uit de voeten kon. Als kind heb ik altijd een fascinatie gehad voor het water. We gingen als gezin vaak varen en ik heb ook veel gesurft. Maar ik vond ook economie 2 heel leuk. Daarom heb ik lang getwijfeld tussen een studie oceanografie of bedrijfseconomie studeren. De arbeidsmarkt was destijds niet makkelijk, dus ik ben toch maar gegaan voor de meeste baanzekerheid.”

Spijkerbroek

“Ik ben ook nog wel bij Moret & Limperg op gesprek geweest, maar met mijn sjofele spijkerbroek viel ik destijds toch wat uit de toon. Daarom is het de Erasmus Universiteit geworden, waarmee ik nu al ruim veertig jaar in verschillende rollen een band heb. Al tijdens mijn studie bedrijfseconomie ben ik als bijbaan les gaan geven. Eerst economie in een tweede klas van wat toen nog de mavo heette (een voorloper van het vmbo, red.). Dat was best een lastig jaar... Na mijn ‘ontgroening’ ben ik overgestapt naar het Alfrink College (havo/vwo) in Zoetermeer. Daar begon ik ook met veel enthousiasme, maar meteen met duidelijke regels en dat betaalde zich positief uit.”

Rode draad

“Lesgeven heb ik sindsdien nooit meer losgelaten en is een rode draad door mijn loopbaan. Kennis overdragen en mensen verder helpen. Dat is waarmee ik mij nog steeds iedere dag bezig hou. Tijdens mijn studie werd ik onder meer student-assistent van Martin Hogendoorn, die onlangs afscheid nam als hoogleraar in Rotterdam en als partner aan EY verbonden was. Na mijn afstuderen in 1989 werd ik docent aan de Erasmus en ging ik ook college geven, soms wel in zalen met honderden studenten, over kosten- en winstbepaling en begon ik met mijn promotieonderzoek over financiële verslaggeving. Ook was ik inmiddels begonnen met mijn postdoctorale accountantsopleiding. Op dat moment realiseerde ik mij dat ik een volstrekt theoretisch geschoolde accountant was, die nog geen dag in de controlepraktijk had meegedraaid.”

Ladder

“Om toch de praktijk te leren, maakte ik op mijn dertigste een gedeeltelijke overstap naar wat toen nog Moret Ernst & Young heette. Officieel begon ik onderaan de ladder als jongste assistent. Vanwege mijn achtergrond werd ik door sommige collega's wel wat met argusogen aangekeken en terecht, want ik had immers nog geen praktijkervaring. Ik moest het vak nog leren. Al snel kwamen de meer complexe vraagstukken natuurlijk toch op mijn bureau terecht.

‘Al snel kwamen de meer complexe vraagstukken natuurlijk toch op mijn bureau terecht.’

Het was ook nog wel een andere cultuur. Een partner kwam een keer langs met het verzoek of ik even naar New York kon vliegen voor een bespreking, hij was zelf verhinderd. Eigenlijk was het geen vraag, maar een dienst-mededeling. Ik vroeg hem op een later moment of ik een week vrij kon krijgen omdat ik inmiddels vader was geworden. ‘Waarom moet je dan vrij nemen?’ Mijn antwoord was simpel: omdat ik het belangrijk vind. Toen was het geen probleem. Gelukkig zijn de tijden veranderd.”

DE TOEKOMST VAN **ACCOUNTANCY** BOUW JE SAMEN.

Ontdek hoe een internationaal team, slimme data-oplossingen en AI... de kwaliteit, capaciteit en continuïteit van jouw kantoor versterken.

CAPACITEIT

Dedicated audit- samenstel en financeprofessionals

SLIMMER WERKEN

Standaardisatie, data en AI

DUURZAME GROEI

Teams die echt onderdeel worden van je kantoor

ONTMOET ONS OP 17 NOVEMBER

Kom langs bij onze stand op de NBA accountantsdag en ontdek wat er mogelijk is voor jouw kantoor.

Plan capaciteit. Versnel innovatie. Verhoog kwaliteit.

BEZOEK DE TFG-STAND

THEFINANCEGENERATION.NL

Aanleveren via SBR, sneller dan je dagelijkse douche

Denk je dat aanleveren via SBR veel tijd kost? In de praktijk is het tegenovergestelde waar. Zeker wanneer je werkt met gecertificeerde software, zoals Silverfin en Visionplanner, is je jaarrekening in slechts enkele minuten verzonden. **Draai je timer om!**

Claim direct jouw gratis douchetimer!

ABN·AMRO

ING

Rabobank

‘De internationale dimensie gaf het extra zetje om terug te keren op het oude honk.’

IFRS

“Na zeven jaar verhuisde ik voor EY naar Londen om mij bezig te gaan houden met IFRS, dat destijds werd gezien als het nieuwe *Esperanto* van de financiële wereld. EY had in Londen een soort internationaal expertisecentrum. Het was vaktechniek van de *champions league*, waarbij we onderzoek deden naar de gevolgen van de implementatie van IFRS voor de jaarrekening. Zo werkte ik mee aan de eerste voorbeeldjaarrekening conform IFRS, een pittige klus. Hoewel ik natuurlijk de taal sprak, bleek het toch heel lastig om echt te integreren. Dat zorgde soms ook voor eenzame momenten. Bovendien waren er grote cultuurverschillen. In Nederland kwam er nog een koffiejuffrouw langs en lunchten we tussen de middag met een broodje kaas en een glas melk. En als iemand jarig was werd er op gebak getrakteerd. In Londen ging je als iemand jarig was naar de pub, dronk je een *pint* en ging je daarna weer aan het werk. Vreemd genoeg waren de Britse beeldschermen daardoor soms een stuk waziger dan ik in Nederland was gewend (*lachend*)... Ik heb er wel echt veel geleerd en zou het zo weer doen.”

Partner

“Twee jaar later kwam ik terug naar Nederland. Mooie ervaring rijker, ik mocht mijzelf inmiddels als een soort IFRS-specialist beschouwen en leek, dat vond ik in ieder geval, een logische kandidaat om partner te worden. Vanwege het slechte economische klimaat was er dat jaar maar plek voor één nieuwe partner in de accountantsmaatschap en daarvoor werd ik niet gekozen. Dat botste dan weer net iets te veel met mijn ego, dus ik besloot om mij heen te gaan kijken.

Professor Hans van Sonderen, die ik kende van de Erasmus, haalde mij naar PKF Wallast (later onderdeel van een fusie waaruit Newton ontstond) om partner te worden en een afdeling Vaktechniek op te zetten. Na deze klus kreeg ik ook een portefeuille met mkb-bedrijven, waarbij je als accountant letterlijk aan de keukentafel zat. Heel sociaal, maar ik miste de internationale complexiteit. Inmiddels was er bij EY weer wat meer lucht gekomen en kreeg ik in 2005 alsnog het aanbod om partner te worden, volledig toegewijd aan vaktechniek. De internationale dimensie gaf het extra zetje om terug te keren op het oude honk. Het voelde als thuiskomen. EY was en is heel mensgedreven en net als bij de andere big four bestaat er een hoge loyaliteit. Veel collega's waren daarom positief over mijn terugkomst,

maar er waren ook collega's die extra kritisch waren. Gelukkig is alles goed gekomen.”

Landschap

“De accountancysector en met name de grote kantoren kregen in die periode te maken met een ingrijpende verandering van het maatschappelijk landschap. De AFM trad aan als toezichthouder en dat dwong ons om onze controles te verbeteren. Ook gingen we meer inhoud geven aan onze maatschappelijke rol en werden de deuren en ramen opengezet. We gingen nadenken over onze relatie met nieuwe stakeholders zoals Eumedion, VEB, de Tweede Kamer etc. We nodigden politici uit om langs te komen, schoven aan bij rondetafelbijeenkomsten en organiseerden evenementen. Die lijn hebben we doorgezet en we spreken onze stakeholders nog regelmatig rondom een actueel thema in perscentrum Nieuwspoort. Daarnaast moesten we ons steeds meer publiekelijk verantwoorden over de rol van de accountant bij spraakmakende fraudezaken of faillissementen. Journalisten gingen bellen en zaten op de publieke tribune van de Accountantskamer. Partners stonden opeens prominent met naam en toenaam in de krant. Die nieuwe realiteit zou nooit meer verdwijnen. Ik ben zelf als *professional practice director* in 2018 naar de Tweede Kamer geweest naar aanleiding van een witwaszaak bij ING, waar EY destijds huisaccountant was. Het was spannend, maar ik vond dat als je aan de beurt bent je ook je verantwoordelijkheid moet nemen. Daar kreeg ik intern en extern de nodige waardering voor. Deze tijd was een stevige leerschool, maar daardoor is de positie van vaktechniek binnen accountantskantoren wel veranderd, van vakidioten tot essentiële reputatiebewakers.”

Balans

“De afgelopen jaren draaide ik actief mee in de Stuurgroep Publiek Belang van de NBA. Wij denken onder meer na hoe we het beroep beter neer kunnen zetten. De rol van de externe accountant is volop in verandering en daar passen nieuwe vaardigheden bij. De raad van commissarissen is nu onze primaire opdrachtgever en we worden verwacht om in de aandeelhoudersvergadering te presenteren en antwoord te geven op soms kritische vragen. Communicatie is een kerncompetentie geworden. Dat is een goede ontwikkeling. Ook zie ik dat er soms te veel aandacht is voor compliance. Een goede accountant moet er uiteraard voor zorgen dat zijn vaktechniek op orde is, maar de kern van ons werk ➔

Het gesprek achter de cijfers

Als accountant trek je intensief op met ondernemers. Vaak ben je hun vertrouwenspersoon. Je kent de cijfers, en vaak ook het verhaal erachter. Maar juist bij familiebedrijven is dat verhaal soms ingewikkelder dan de cijfers laten zien. Financieel klopt het plaatje misschien en het bedrijf draait goed. Toch voel je dat er iets speelt wat niet onbesproken moet blijven.

Dan speelt er vaak iets anders. Iets in de familie, in de samenwerking, in de verdeling van eigendom en zeggenschap of rondom een opvolgingsvraag. Als accountant voel je dat vaak als eerste aan. Maar hoe breng je dat goed ter sprake? De toekomst van accountancy vraagt om meer dan financiële expertise. Nu technologie steeds meer overneemt, wordt de menselijke maat nog belangrijker.

Bunt kijkt altijd vanuit drie invalshoeken: financieel, bedrijfskundig en familiaal. In een familiebedrijf staat geen enkele keuze op zichzelf. Wat financieel logisch lijkt, raakt ook de andere vlakken. Wij versterken hierbij jouw rol vanuit onze specifieke expertise.

In onze samenwerking vult Bunt Groep onze financiële, fiscale en juridische rol waardevol aan met aandacht voor de menselijke en familiale kant van een bedrijfsoverdracht. Juist bij familiebedrijven speelt er vaak meer dan de cijfers laten zien. Samen brengen we een zorgvuldig proces op gang, met oog voor de dynamiek en het uiteindelijke belang van de klant.

Marcel Buit AA
MFSME RV
Directeur
Accountantsgilde

Kennisevent: **Het gesprek achter de cijfers**

Kom naar ons gratis kennisevent en ontdek hoe je verder komt als logica alleen niet werkt. Je krijgt praktische handvatten om signalen te herkennen, het gesprek achter de cijfers te voeren en gevoelige onderwerpen bespreekbaar te maken.

Datum:
12 november 2026
Locatie:
Hof Renswoude
Tijd:
14.00 – 17.30 uur

Schrijf je in voor deze kennissessie.
buntgroep.nl

‘Communicatie is een kerncompetentie geworden. Dat is een goede ontwikkeling.’

komt toch vooral neer op ons professionele oordeel en daarvoor moet je weten en begrijpen wat er op de werkvloer van een klant gebeurt. Ik ben ervan overtuigd dat we zo kunnen blijven aantonen wat de toegevoegde waarde is van een accountant ten opzichte van bijvoorbeeld AI. Dat stelt je ook in staat om een natuurlijke adviesfunctie te vervullen, iets wat door de scheiding van controle en advies wat in het verdomhoekje is geraakt. Wees niet bang om je gewoon uit te spreken over wat je ziet, wat er schort en waar het beter zou kunnen gaan!”

Streetwise

“Je moet *streetwise* zijn en dat leer je niet door iedere avond de NV COS door te spitten. Zorg ervoor dat je de business van een klant goed begrijpt. Loop rond, praat met mensen en probeer in je dossier *the smell of the place* te vangen. Begrijp ik wat hier gebeurt, ken ik de sector en reageer ik op signalen dat er mogelijk iets aan de hand is? Ik denk daarom ook dat het goed is dat (jonge) accountants regelmatig van plek veranderen en bijvoorbeeld ook een paar jaar meelopen met de forensische of accounting adviesafdeling. Daarnaast heb ik ook wel sympathie voor het Britse model, waar accountants soms een hele andere vooropleiding hebben, zoals wiskunde of natuurkunde, maar ook sociologie of kunstgeschiedenis kunnen hebben gestudeerd voordat ze alsnog als controlerend accountant aan de slag gaan.”

Oceanen

“Ik heb enkele maanden genomen om na te denken wat ik ga doen, nu ik voor EY met ‘pensioen’ ben. Bij de Erasmus kan ik bij leven en welzijn wel door tot tenminste mijn zeventigste. Mogelijk pak ik de rol van toezichthouder op en daarnaast verwacht ik de nodige klussen te krijgen. Innovatie en de impact van AI op het accountantsvak boeien mij ook erg. Misschien krijg ik toch weer kriebels van mijn oude passie voor oceanen. Van de bekende Britse bioloog David Attenborough leerde ik hoe belangrijk oceanen zijn voor het behoud van de wereldwijde biodiversiteit. Wanneer wij in staat zijn om een derde van het zeeoppervlak vijf jaar met rust te laten, is het mogelijk om alle schade die we het leven in oceanen hebben toegebracht te herstellen. Dat zou een geweldige missie kunnen zijn, bijvoorbeeld voor een ingrijpende schoonmaak. Ik heb in Frankrijk al een boot liggen.” ←

MET HART EN ZIEL

“Met meer persoonlijke en kwetsbare verhalen kan de sector meer begrip en sympathie verwerven dan met de stoïcijnse opstelling die nu domineert”, schreef Jan-Willem Wits ooit in een opiniebijdrage op Accountant.nl. Voor het magazine Accountant pakt hij via een reeks interviews zelf de handschoen op. Wits heeft een eigen adviesbureau en werkte als communicatieadviseur eerder onder meer voor KPMG en EY.

De man en de bal

Werken in de schaduw van het recht is tuchtrechtelijk gezien eenvoudig: blijf objectief, wees duidelijk over bronnen, pas in beginsel hoor en wederhoor toe, heb oog voor alternatieve scenario's, trek geen ongefundeerde conclusies en zet de rechter niet op het verkeerde been.

In de praktijk is dat soms niet eenvoudig. Accountants worstelen nogal eens met de gedrags- en beroepsregels als zij een persoonsgericht onderzoek uitvoeren, of een partij ondersteunen die een (mogelijk) geschil heeft. Dat blijkt niet alleen uit twee recente uitspraken van de tuchtrechter, maar bijvoorbeeld ook uit een analyse op basis van uitspraken die zijn gedaan tussen 2013 en mei 2026.

Alternatieven

Bij de afwikkeling van hun echtscheiding bakkeleien een ondernemer en zijn vrouw over de verevening van de pensioenaanspraken die de man in zijn bv heeft opgebouwd. De ondernemer maakt een soort sterfhuis van zijn bv en zet zijn werk voort in een eenmanszaak. In opdracht van de advocaat van de ondernemer berekent een registeraccountant de gevolgen van deze *move*. Hij voegt de balansen van de bv en de eenmanszaak fictief samen en concludeert dat er te weinig geld in de bv zit om de pensioenaanspraken van de vrouw te dekken en haar aanspraken op ouderdoms- en nabestaandenpensioen af te storten. In zo'n geval moet een accountant niet Standaard 5500N hanteren, maar Handreiking 1127 volgen. De Accountantskamer en het College van Beroep voor het bedrijfsleven vinden het rapport zo eenzijdig, dat de accountant er de objectieve waarheidsvinding mee heeft belemmerd. Of het gerechtshof (dan wel de rechtbank) het rapport nu wel of niet gebruikt, maakt tuchtrechtelijk gezien niet uit.

Het rapport deugt niet, omdat de accountant zich - zonder dit aan te geven - baseert op aannames en feiten die de

advocaat heeft aangereikt en hij geen aandacht heeft besteed aan alternatieve feiten, aannames en interpretaties. Met een partijdige tunnelvisie belemmer je de objectieve waarheidsvinding. (23/1188)

Hoor en wederhoor

Een probaat middel om tunnelvisie of *the bias of His Master's Voice* te voorkomen, is hoor en wederhoor. Je kunt er alleen van afzien als het niet noodzakelijk is om een deugdelijke grondslag te krijgen. Bij een pure cijferanalyse zonder conclusies kan ervan worden afgezien, zo zien we in 25/2663 Wtra AK. Een dienstverlener op Curaçao is aanvankelijk zelfstandig en gaat dan in loondienst bij zijn opdrachtgever. Daarna gaat hij werken op basis van een managementovereenkomst. Als hij bedankt wordt voor zijn diensten, is het voor het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao de vraag hoeveel geld hij nog te goed heeft en wat er aan eventuele openstaande leningsbedragen moet worden verrekend. De oud-werkgever van de dienstverlener laat een registeraccountant op een rijtje zetten wat er in de loop der jaren is betaald aan de dienstverlener c.q. werknemer en wat er mogelijk openstaat aan geleende bedragen. De accountant baseert zich daarbij puur op de cijfers die de strijdende partijen eerder al hebben ingebracht in de gerechtelijke procedure. In de *engagement letter* en haar rapport geeft zij aan dat zij geen oordeel velt over de cijfers, maar alleen de bedragen van beide partijen vergelijkt en analyseert. Hoor en wederhoor is dan niet nodig. Omdat er geen fouten of gebreken in het rapport staan, hoefde de accountant niet te voorkomen dat het gerecht haar rapport zou gebruiken.

Een weerbarstig probleem in de praktijk is dat de persoon die de accountant bij het onderzoek op de korrel neemt, weigert mee te werken, dus niet gehoord wil worden en ook geen commentaar wil leveren. Niet zelden klaagt die persoon achteraf wel over gebrek aan hoor en wederhoor.

Het obstructieve onderzoeksobject was een belangrijk onderwerp tijdens de bijeenkomst die de Kennisgroep Forensisch Accountants in juni jl. wijdde aan het tuchtrecht. Daar mocht ik aanschuiven bij een groepje dat wel wat suggesties had om een impasse bij weigering te voorkomen. Maak om te beginnen pas op de plaats ("faseer het onderzoek"). Vraag je dan onder meer af welk belang de persoon bij zwijgen heeft, of je die tegemoet kunt komen en of je de benodigde informatie kunt putten uit alternatieve bronnen. Weeg de belangen van de persoon, de opdrachtgever en/of de rechter tegen elkaar af. Beschrijf het hele proces en de overwegingen in je rapport.

College van Beroep voor het bedrijfsleven

23/1188

Maatregel: tijdelijke doorhaling voor 1 maand

ECLI:NL:CBB:2026:270

Accountantskamer

25/2663 Wtra AK

Maatregel: geen (nog niet definitief)

ECLI:NL:TACAKN:2026:55

Balloteren

De bijeenkomst was bedoeld om de *best practices* te bespreken en te bezien in hoeverre de bestaande Handreikingen 1112 en 1127 actualisering behoeven. Een voorvraag was wie er wel en wie geen forensisch accountant is en dus bij de kennisgroep hoort. Je wilt als expert toch voorkomen dat een beunhaas alleen maar de kennis komt aftappen die jij door schaven, schade en schande hebt verworven. Mijn definitie zou - gezien de evolutie van dit specialisme - zijn: een forensisch accountant is een accountant die het oneens is met een andere forensisch accountant. Met zo'n definitie kun je natuurlijk niet balloteren. Daarom adviseer ik: ga bij het ontwikkelen van kennis uit van de aard van de werkzaamheden. Er zijn tenslotte ook niet-gespecialiseerde accountants die met persoonsgerichte onderzoeken en gedingstukken verstrikt raken in de netten van het tuchtrecht. Bovendien zei Groucho Marx al: Ik wil geen lid zijn van een club die mij als lid wil hebben. Kortom: speel op de bal, niet op de man.

De man en de bal is ook de titel van het digitale boekje dat ik maakte voor deze foraccs-bijeenkomst en dat de NBA komend najaar verspreidt. Het is de neerslag van mijn analyse van veertig uitspraken sinds 2013, waarin de twee uitspraken die hiervoor aan de orde kwamen overigens niet zijn verwerkt. Het boekje is ook bedoeld voor accs die niet *for* zijn, want ook zij raken vaak de persoon als zij de bal spelen wanneer zij onderzoek doen, schades berekenen, aandelen waarderen en neuzen in de pensioenpot. ←

‘Accountants worstelen nogal eens met de gedrags- en beroepsregels als zij een persoonsgericht onderzoek uitvoeren, of een partij ondersteunen die een mogelijk geschil heeft.’

‘Ik vind het prettig om
bij de overheid te werken;
de omgangsvormen zijn
anders, het voelt bijna
als familie.’

MUSTAFA PERKGÖZ

Hij werkt ruim vijf jaar bij de Gemeentelijke Accountantsorganisatie Den Haag (GAD), na eerdere rollen bij de Auditdienst Rijk en het ministerie van Economische Zaken. Sinds december 2024 is Mustafa Perkgöz ook bestuurslid van de NBA, namens de ledengroep intern en overheidsaccountants.

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD MICHEL TER WOLBEEK

Wat maakt werken in de publieke sector en specifiek bij de GAD leuk voor accountants?

“Het betekent dat je direct bijdraagt aan het vertrouwen in de besteding van publieke middelen. Het vraagt om vaktechnische expertise, bestuurlijke sensitiviteit en oog voor de publieke context. Ik vind het prettig om bij de overheid te werken; de omgangsvormen zijn anders, het voelt bijna als familie. Bij de gemeente zijn de processen wel wat trager, daar moest ik aan wennen. Ik ben van nature wat ongeduldig, wil dingen snel voor elkaar krijgen. Ik waak wel voor mijn onafhankelijkheid als accountant en spreek niet over gemeentelijke projecten als ‘ons project’. Taal is belangrijk in je werk.”

Hoe wil je binnen het bestuur de belangen van ledengroep LIO blijven behartigen?

“Het begin 2027 opheffen van de formele ledengroepen betekent niet dat de verschillende werkvelden verdwijnen. Veel accountants uit die werkvelden zijn actief in commissies, werkgroepen en andere NBA-gremia. Die kennis en ervaringen blijven beschikbaar. Vanuit het bestuur vind ik het belangrijk dat alle werkvelden goed worden gehoord en vertegenwoordigd. Uiteindelijk werken we allemaal vanuit hetzelfde uitgangspunt:

bijdragen aan vertrouwen door kwaliteit te leveren.”

De GAD gaf eerder aan ook de boeken van andere partijen te willen controleren. Dat zorgde zelfs voor Kamervragen. Hoe staat het daar nu mee?

“Als GAD zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de regeringsstad van Nederland. We beschikken over specialistische kennis van verslaggevingsregels voor de publieke sector en van de bestuurlijke en politieke omgeving. We kennen mogelijkheden om die schaarse expertise breder in te zetten, mits nieuwe opdrachten passen bij onze publieke taak, onafhankelijkheid en capaciteit. De controle van de gemeente Den Haag blijft onze primaire verantwoordelijkheid. De oproep heeft ons zichtbaarder gemaakt en we hebben zo’n vijf extra opdrachten gekregen van gelieerde organisaties. Dat is leuk, al maakt het je jaarrekeningplanning wat uitdagend.”

Je hebt binnen het bestuur de portefeuille kwaliteit, inclusief regelgeving. Hoe vind je dat het beroep het doet?

“Kwaliteit is geen eindbestemming, maar de basis voor het vertrouwen in het accountantsberoep. Bij regelgeving buiten de directe invloedssfeer van de NBA laten wij onze stem horen richting beleidsmakers. En zelf besteden we steeds meer aandacht aan proportionaliteit, uitvoerbaarheid en toepasbaarheid

in de praktijk. Dus worden handreikingen regelmatig aangevuld met praktijkvoorbeelden, om accountants te helpen bij specifieke situaties. Maar professionele oordeelsvorming blijft essentieel; niet elke situatie laat zich vangen in regels of voorbeelden.

Aanvullend heb ik binnen het bestuur zitting in de Juridische Commissie, die zaken afstemt met de Raad voor Toezicht, de Raad voor Geschillen en de Klachtencommissie, als voorportaal voor besluiten door het bestuur. Ik merk dat ik door het bestuurswerk mijzelf snel ontwikkel.”

Wat doet Mustafa Perkgöz als hij niet werkt?

“Mede door het bestuurswerk wordt de ruimte voor vrije tijd steeds schaarser, dus maak ik bewuste keuzes hoe ik die tijd besteed. Ik probeer de actualiteit goed te volgen, binnen en buiten het accountantsvak. Ook ben ik meerdere keren per week in de sportschool te vinden. Daarnaast reis ik graag met mijn partner; een lang weekend weg, een bijzondere reis door Georgië of de Baltische Staten, een meerdaagse bergwandeling in Slovenië. Ook tijdens vakanties blijf ik een beetje accountant. Ik observeer graag hoe samenlevingen functioneren en probeer de achtergronden te begrijpen van wat ik zie. Natuurlijk hoort daar ook het ontdekken van lokale gerechten en culinaire tradities bij.” ←

CV

Registeraccountant Mustafa Perkgöz (1978) studeerde Accountancy aan Tilburg University. Van 2003 tot en met maart 2021 was hij verbonden aan de Auditdienst Rijk, waar hij doorgroeide tot tekenend accountant. In 2021 maakte hij de overstap naar de Gemeentelijke Accountantsdienst Den Haag. Sinds april 2024 is hij daar als directielid verantwoordelijk voor IT-audits, data-analyses en onderzoeken voor de gemeenteraad. Sinds december 2024 is hij ook bestuurslid van de NBA. Hij woont in Rotterdam.

Het accountantsberoep heeft
nog altijd behoefte aan
Nieuwe Helden

Het accountantsberoep worstelt al jaren met een krappe arbeidsmarkt en het moeizaam kunnen aantrekken van voldoende nieuwe jonge professionals. In de markt wordt stevig gestreden om een beperkte groep afgestudeerden. De NBA start dit studiejaar met een nieuwe arbeidsmarktcampagne, want het accountantsberoep heeft nog altijd jonge helden nodig.

TEKST **MARC SCHWEPPE** BEELD **SOAPBOX/VRHL**

Het aantrekkelijk maken van het accountantsberoep voor een nieuwe generatie studenten is een stevige uitdaging. Want hoewel accountants een sleutelrol vervullen in het economisch verkeer, kampen ze nog altijd met een imago probleem. Onder scholieren en studenten wordt accountancy graag geassocieerd met lange werkdagen, complexe regelgeving, spreadsheets en saai routinematig controlewerk achter een bureau. De maatschappelijke betekenis van het vak, de carrièremogelijkheden en de toenemende rol van technologie krijgen minder aandacht.

Onderzoek

Recent nog bleek uit onderzoek van een aantal Tilburgse economen dat studenten een te negatief beeld van het werk van accountants hebben. De onderzoekers analyseerden en vergeleken enquêtegegevens van 344 business- en accountancystudenten met die van 161 junior accountants, werkzaam bij zowel big four-kantoren als middelgrote accountantsorganisaties.

Uit de resultaten blijkt dat studenten het werk van junior accountants systematisch negatiever inschatten, dan het in de praktijk door (aankomend) accountants wordt ervaren. Studenten denken dat het werk vooral routinematig en compliance-gedreven is, met weinig autonomie en veel overuren. "Junior accountants laten een ander beeld zien", aldus onderzoeker Bart Dierynck. "Zij ervaren juist meer intellectuele uitdaging, meer klantcontact en meer zelfstandigheid dan studenten verwachten. Ook blijkt het werk minder repetitief dan vaak wordt gedacht."

Werving en voorlichting

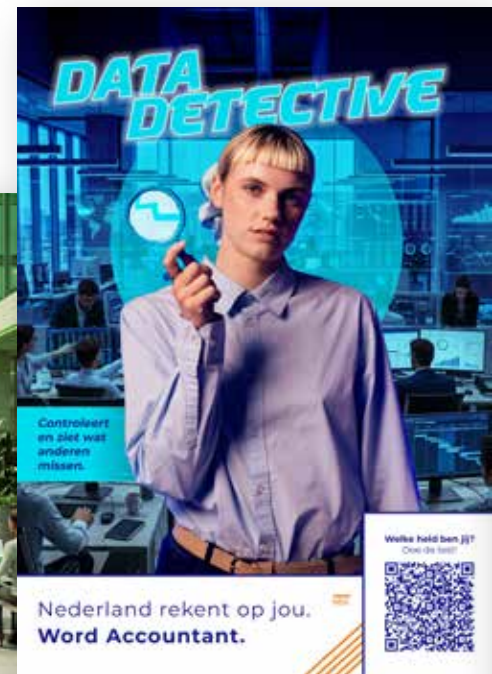
Kortom: scholieren en studenten baseren hun beeld van het accountantsberoep vaak op onvolledige of vertekende informatie. Accountantskantoren investeren al jaren in voorlichting en werving, maar 'conventionele' wervingsactiviteiten zoals gastcolleges, carrièrebeurzen en netwerkborels helpen niet genoeg om dat vertekende beeld bij studenten realistischer te maken, stellen de onderzoekers.

Hoewel het werk verandert, mede door de opkomst van AI, groeit het aantal accountants in Nederland nog steeds.

Het meeste effect hebben *in-house days*, waarbij studenten daadwerkelijk een kijkje nemen binnen een accountantskantoor. Maar er staat meer op het spel dan alleen het invullen van juniorfuncties bij kantoren. De continuïteit van het beroep, de kwaliteit van het werk en uiteindelijk het vertrouwen in financiële informatie, hangen af van de vraag of voldoende jonge mensen blijven kiezen voor de accountancy. Bijkomend probleem is dat naast accountantskantoren ook werkgevers zoals banken, adviesbureaus, fintechs, technologiebedrijven en de overheid in dezelfde vijver vissen. Veel studenten met een financiële of economische achtergrond zien dus meerdere aantrekkelijke carrièrepaden voor zich. Voor de accountancy is het niet langer voldoende om te vertrouwen op een sterke arbeidsmarktpositie en het beeld van glanzende kantoren, dito leaseauto's en een fraai carrièreperspectief voor volhouders. Het accountantsberoep moet actief worden uitgelegd, gepresenteerd en gepromoot aan een generatie die anders kijkt naar carrières, werk-privébalans en zingeving.

Gastlessen

De NBA draagt als beroepsorganisatie actief bij aan het interesseren van scholieren en studenten voor het accountantsvak. Een al jaren gehanteerde basis daarbij zijn de gastlessen op scholen en het deelnemen aan studiebeurzen. "Dat concept staat als een huis", stelt Judith Lieverse, senior communicatieadviseur bij de NBA. De afgelopen jaren hanteerde de beroepsorganisatie de slogan *Accountancy, iets voor jou?* en zette naast deelname aan onderwijs- en studiekeuzebeurzen stevig in op gastlessen aan onderwijsinstellingen. "Daarvoor werkt de NBA samen ➔

met een netwerk van zo'n 150 ambassadeurs, die op scholen hun persoonlijke verhaal vertellen en een inkijkje geven in het werk van accountants", aldus Lieverse. Daarbij kunnen de scholieren ook aan praktijkcases werken en zo meer leren over het vak.

Die formule werkt nog altijd, benadrukt Lieverse, die wijst op de resultaten. Bijna 14.000 leerlingen deden de afgelopen vijf jaar mee aan een *impact challenge*, waarbij ze zelf als aspirant-accountant praktische vraagstukken moesten oplossen. Meer dan driehonderd onderwijsinstellingen door heel Nederland namen deel aan die *challenge*; een bereik van bijna een kwart van alle scholen voor voortgezet onderwijs, mbo en hbo in Nederland. Voor universitaire studenten was er de *auditing the future*-hackaton, die nog dichterbij het accountantsvak kwam. Na een evaluatie bleken bijna alle betrokken docenten enthousiast. Van de leerlingen was 37 procent positiever over het accountantsvak, 29 procent overwoog voor accountancy te kiezen en bijna driekwart van de deelnemende leerlingen had meer kennis over het beroep.

‘Accountants hebben veel specifieke talenten die ze tot echte helden van de economie maken.’

Nieuwe campagne

Hoewel het werk verandert, mede door de opkomst van AI, groeit het aantal accountants in Nederland nog steeds. Dus blijft de zoektocht naar nieuwe accountants in de dop van belang, want de behoefte vanuit werkgevers is nog altijd groter dan het aanbod dat uiteindelijk van de hbo- en universitaire opleidingen instroomt. Tegen die achtergrond lanceert de NBA bij de start van het nieuwe school- en studiejaar ook een nieuwe arbeidsmarktcampagne. De kern van de voorlichting over het beroep blijft de inzet van accountants die als ambassadeur gastlessen geven op scholen. Door bureau Soapbox, dat eerder de *impact challenge* en de *hackaton* voor universiteiten bedacht, is daarnaast een nieuwe campagne ontwikkeld. Doel: laten zien welke maatschappelijke betekenis het accountantsvak heeft en waarom nieuwe instromers nodig zijn. De grote uitdaging daarbij is om een nieuwe *digital native* generatie te overtuigen van de aantrekkingskracht van een beroep dat volop in verandering is. Dat betekent inzet van een brede social-mediacampagne, om de online zichtbaarheid van het accountantsberoep bij scholieren en studenten te vergroten en ze enthousiast te maken voor het vak.

“De campagne is nodig om extra *awareness* te creëren en de betekenis van het beroep uit te leggen via snelle, dynamische en frisse content”, zegt Ruben Hazelzet, creative director van Soapbox. Via de campagne wordt gezocht naar manieren om aansluiting te vinden bij een jonge doelgroep.

HELDENROLLEN

Of je nu impact wilt maken, graag cijfers analyseert of een geboren leider bent, er is in de accountancy altijd een heldenrol die bij je past, aldus de NBA-arbeidsmarktcampagne.

Bureau Soapbox werkte voor de start vijf heldenrollen uit. De **Nummer Navigator** brengt orde en structuur in een wirwar van cijfers, zoals in de samenstellpraktijk. De **Balans Bewaker** staat naast de ondernemer en zorgt dat die zich kan focussen op de kernactiviteiten. Het **Groene Geweten** is de accountant met een scherp oog voor duurzaamheid en maatschappelijke impact en voert het gesprek over niet-financiële risico's. De **Data Detective** spit als de analytische expert kritisch door grote hoeveelheden data, zoals de forensisch accountant of auditor. De **Risk Ranger** brengt risico's in kaart, bewaakt processen en weet hoe te reageren op mogelijke bedreigingen voor een organisatie. Bijvoorbeeld als controlerend accountant, intern accountant of cfo.

“Accountants hebben veel specifieke talenten die ze tot echte helden van de economie maken”, aldus Hazelzet. “Ze zijn goed in het vinden van patronen en het werken met cijfers, maar ze zijn ook empathisch en werken veel samen in teams en met klanten.”

Sociale media

Soapbox ontwikkelde het campagnethema in nauwe samenwerking met de NBA en testte een eerste concept tijdens de Accountantsdag van eind 2025, via een compacte survey onder aanwezige accountants. Uiteindelijk werden vijf rollen van de accountant verder uitgewerkt en werd het aangepaste concept getest bij de doelgroep: middelbare scholieren en mbo-, hbo- en wo-studenten. Ook een interne klankbordgroep van de NBA werd geraadpleegd en samen met een externe klankbordgroep is er goed gekeken naar de kanalen en middelen waarmee jongeren het best worden bereikt. “TikTok is echt hét engagement kanaal”, stelt Hazelzet. “Instagram is al voor een oudere generatie, dat gebruiken ze nog wel maar alleen om te kijken, niet voor interactie.” Ook YouTube en LinkedIn worden ingezet; dat laatste kanaal is met name voor het bereiken van leden.

“Jongeren zijn op zoek naar wie ze zelf zijn en ze hebben een korte aandachtsspanne”, legt Hazelzet uit. “De boodschap om accountant te worden moet snel en met humor worden verteld, via opvallende en kleurrijke content;

iets waar je blij en vrolijk van wordt.” Met de kleurrijke campagnestijl wil Soapbox ook een tegenwicht bieden tegen het soms nog wat ‘grijze’ imago van het accountantsberoep. Het gekozen ‘heldenthema’ werd na afstemming met de doelgroep verder fijn geslepen. Uitgangspunt is dat de ‘accountancyhelden’ samen een beeld geven van het beroep en het menselijke aspect daarvan benadrukken. “Accountants zijn ook mensen-mensen”, aldus de creatief directeur. “Ze weten veel van ondernemers, zijn vertrouwenspersoon, maken sociaal contact.” In de social-media-campagne zijn die accountants echte helden, als ‘nummer navigator’, ‘balans bewaker’, ‘groen geweten’, ‘data detective’ en ‘risk ranger’. De nieuwe payoff daarbij: *Nederland rekt op jou. Word accountant.*

De gastlessen op scholen gaan komend schooljaar door; in de ondersteunende materialen wordt de campagne met de heldenrollen geïntegreerd. De NBA-ambassadeurs krijgen een passende nieuwe toolkit om mee voor de klas te staan. In de vernieuwde campagne verwijzen de uitingen op sociale media naar accountantworden.nl.

Volgens Hazelzet heeft de campagne “veel potentie” om meer rollen toe te voegen en het concept verder te laden. “Jongeren willen authenticiteit: een campagne met herkenbare, echte mensen, anders wordt het ongemakkelijk. Cringe, noemen zij dat.” ←

JORG QUAPP EN TOMAS VERA A VAN BHB DULLEMOND:

"AI VERSNELT ONTWIKKELING ACCOUNTANT NAAR BREDE ADVISEUR"

Kunstmatige intelligentie verandert het werk van accountants ingrijpend, maar leidt volgens overnameadviseur BHB Dullemond niet tot minder werk. De technologie verhoogt de verwachtingen van klanten en versnelt de ontwikkeling van accountant naar een brede adviseur. Met overnames tot gevolg.

Jorg Quapp & Tomas Veraa.

Voor kantoren die willen groeien door overnames wordt een goed geïntegreerde organisatie steeds belangrijker. "Als je processen, data en systemen niet op orde zijn, kun je de volgende stap in AI en automatisering eigenlijk wel vergeten", zegt Partner Jorg Quapp. BHB Dullemond begeleidt ondernemers en partnergroepen bij de aankoop en verkoop van hun ondernemingen. Het bedrijf is al 27 jaar actief in fusies en overnames en richt zich op geregleerde zakelijke dienstverlening. Naast verzekeringsdistributie vormt accountancy en administratie een belangrijk segment.

ZELF ONDERDEEL VAN HET PRODUCT

Veel accountantskantoren hebben meerdere partners. Zij zijn aandeelhouder, maar zijn ook actief voor klanten. Hun persoonlijke ambities, toekomstplannen en onderlinge verhoudingen spelen daarom een belangrijke rol bij overnametrajecten. "De partners zijn in zekere zin zelf onderdeel van het product", zegt Quapp. "Ze leveren de diensten, onderhouden de klantrelaties en werken dagelijks met de medewerkers. Een overname heeft daarvoor direct invloed op hun eigen rol en op de organisatie."

Quapp vergelijkt de komst van AI met de introductie van Excel. "Spreadsheets maakten het makkelijker om berekeningen sneller uit te voeren. Ze zorgden er tegelijkertijd voor dat klanten om meer scenarioanalyses, complexere waarderingsen en diepgaandere inzichten vroegen. Met AI gebeurt iets vergelijkbaars. Wanneer data sneller kunnen worden verwerkt, gaan klanten daar meer en complexere vragen over stellen. Tegelijkertijd leggen zij de lat hoger voor hun accountant."

SNELLER ANALYSEREN

Routinematige administratieve processen en delen van het samenstellwerk konden ook voor de opkomst van generatieve AI al vergaand worden geautomatiseerd. Tomas Veraa, M&A-consultant: "AI kan die ontwikkeling versnellen, bijvoorbeeld door grote hoeveelheden informatie of jurisprudentie sneller te analyseren. Echter, voor een inhoudelijk advies blijft menselijke expertise en verantwoordelijkheid noodzakelijk."

Het verdienmodel van accountantskantoren beweegt mee, constateert hij. "De administratieve dienstverle-

DEALS PER JAAR (AANTALLEN)	H1 2024	H1 2025	H1 2026
Totaal	25	28	37
Waarvan PE-transacties	18	18	27
	72%	64%	73%
DEALS PER JAAR (VOLUME)	H1 2024	H1 2025	H1 2026
Totaal	€ 797 miljoen	€ 782 miljoen	€ 479 miljoen
Waarvan PE-transacties	€ 764 miljoen	€ 766 miljoen	€ 352 miljoen
	96%	98%	73%
SOORTEN DEALS (IN DEAL VOLUME)	AANTALLEN	% VAN DEAL VALUE	
Accountancy	22	78%	
Administratiekantoren	8	1%	
Consultancy (algemeen, tax, legal, corporate finance etc.)	7	20%	
Totaal	37	100%	

Bron: BHB Dullemond analyse.

ning en het samenstelwerk vormen steeds vaker een vaste basis, bijvoorbeeld in de vorm van een abonnementsachtig model. De onderscheidende waarde ontstaat daarboven, in advies over onder meer fiscaliteit, juridische vraagstukken, subsidies, HR, herstructureringen, bedrijfsopvolging, waarдерingen en overnames.”

GERICHTE ONDERSTEUNING

“De administratie en de jaarrekening vormen de onderstroom waarmee je de klant aan je bindt”, zegt Quapp. “De echte toegevoegde waarde zit steeds meer in de advieslaag die je daarop bouwt. Daar kan een kantoor zijn kennis van de klant vertalen naar gerichte ondersteuning bij ondernemersvraagstukken.” Accountantskantoren gebruiken overnames om hun dienstverlening te verbreden. “Zelf een specialistische adviespraktijk opbouwen kost tijd en in een krappe arbeidsmarkt zijn bijvoorbeeld fiscalisten, juristen of due diligence adviseurs niet eenvoudig te vinden. Het overnemen van een gespecialiseerd bureau kan dan een snellere route zijn.”

Uit bevindingen van de overname-monitor van BHB Dullemond (zie

kader) over het eerste halfjaar blijkt dat ongeveer een vijfde van de onderzochte transacties gericht was op verbreding van de dienstverlening. Veraa: “Een ondernemer verwacht die bredere dienstverlening. De accountant is voor veel mkb'ers een belangrijke vertrouwenspersoon bij wie zeer uiteenlopende vragen terechtkomen.” Deze ontwikkeling beperkt zich niet tot kantoren met private-equity investeerders. Quapp: “Ook zelfstandige accountantsorganisaties verbreden hun dienstverlening om beter aan te sluiten bij de behoeften van hun klanten.”

OP ELKAAR AANSLUITEN

Een overname levert niet vanzelf een bredere dienstverlening op. Veraa: “Daarvoor moeten processen, klantgegevens en software goed op elkaar aansluiten. Een groep kan aan de buitenkant verschillende namen, vestigingen en klantbenaderingen behouden. Maar aan de achterkant is steeds meer behoefte aan uniforme processen en systemen. Dat is nodig om klanten effectief toegang te geven tot meerdere specialismen.”

“Zonder een geïntegreerde backoffice en een goede datahuishouding wordt het buitengewoon moeilijk

om AI effectief te gebruiken”, voegt Quapp toe. “Alleen kantoren bij elkaar voegen en schaal creëren is niet genoeg. Kopers en financiers kijken nadrukkelijker naar de kwaliteit van de organisatie achter de optelsom: zijn de processen geïntegreerd, is er een uniform klantbeeld en kan het kantoor nieuwe dienstverlening daadwerkelijk bij bestaande klanten aanbieden?”

VERTROUWEN IN ELKAAR

Voor eigenaren die verkoop of aansluiting bij een grotere organisatie overwegen, begint de voorbereiding daarom ruim voor de transactie. Quapp: “Naast omzet, resultaat en klantportefeuille worden de inrichting van de backoffice, de kwaliteit van de processen en de onderlinge overeenstemming binnen de partnergroep steeds belangrijker. Daarbij blijft de persoonlijke klik doorslaggevend. Twee kantoren kunnen op papier uitstekend bij elkaar passen, maar als de mensen geen vertrouwen in elkaar hebben, wordt de integratie bijzonder moeilijk. Vooral in de accountancy moet een transactie niet alleen financieel kloppen, maar ook passen bij de partners, medewerkers en klanten.”

‘Fantastisch
om in bedrijven
andere culturen,
uitdagingen
en andere
uitwerkingen
te ervaren.’

IN BEELD

Portret van een opmerkelijke accountant

TEKST HENK VLAMING BEELD CHRISTIAN KEIJSERS

Monique Beks

Dat Monique Beks RA zou worden bij EY, lag niet in de lijn der verwachtingen. Als kind wilde ze maar één ding: stewardess worden. Na de havo wilde ze de opleiding volgen bij KLM, maar daarvoor moest ze achttien zijn en ze was nog maar vijftien. De vervolgopleiding werd de studie toerisme management aan de toenmalige NHTV in Breda, hoewel de droom van stewardess bleef bestaan.

Haar nieuwsgierigheid en leergierigheid brachten haar ertoe bedrijfskunde te studeren aan de Universiteit Antwerpen, waar ze koos voor een specialisatie in luchtvaart. De passie voor de luchtvaart bleef aanwezig en haar stage bij het plaatselijke vliegveld groeide uit tot een baan. Op 23-jarige leeftijd werd ze adjunct-directeur van Breda International Airport, terwijl ze nog bedrijfskunde studeerde.

“Administratie, personeelszaken, certificeringen, vergunningen, financiën, evenementen; ik had met alles te maken, want Breda Airport is een klein bedrijf waar ik veel zelf kon oppakken. Ik kreeg te maken met de Inspectie Leefomgeving en Transport, de gemeente, bedrijven in de omgeving en buurtbewoners.”

Haar baan bij Breda International Airport wekte haar interesse in de manier waarop organisaties zijn

opgebouwd en functioneren. Toen ze via de financiële studievereniging Capitant in aanraking kwam met de auditpraktijk, wekte dit vakgebied haar belangstelling. “Ik heb een geweldige tijd gehad bij Breda Airport en heb er veel geleerd en waardevolle ervaring opgedaan. Maar ik zag het behalen van mijn master als het juiste moment om de postmaster RA-opleiding te starten.”

De audit loste voor haar meteen de belofte in. “Fantastisch om in bedrijven andere culturen, uitdagingen en andere uitwerkingen te ervaren. Hierom koos ik voor de audit, dit is wat ik wilde.”

Bijna zes jaar werkt Monique nu bij EY en ze zoekt steeds meer de verdieping in de accountancy. Recent werd ze lid van de Geschillencommissie van de NBA. “Omdat ik daar samenwerk met professionals uit de juridische discipline, zie ik ook bredere perspectieven op accountancyvraagstukken. Als accountant moet je meebewegen met de ontwikkelingen van klanten en de maatschappij. Een groot accountantskantoor heeft de kennis en middelen om hierin voorop te lopen, zoals bij AI. De auditpraktijk zal er over tien jaar anders uitzien, maar ik heb de kans om mij daarvoor te blijven ontwikkelen.”

Lees het hele interview met Monique Beks op Accountant.nl.

Morgen vraagt om andere auditors.

Ruimte voor groei

Bij PIA Group krijg je de ruimte én de middelen om te groeien. Je werkt vanuit een lokaal auditteam met de kennis, technologie en ontwikkelkansen van een landelijke groep achter je.

Werken met AI

We investeren in data, AI en slimme audittools, zodat jij meer tijd hebt voor risicoanalyse, kritische oordeelsvorming en het gesprek met de klant. Zo ontwikkel je niet alleen mee met het vak, maar help je het ook vooruit.

Carrière dichtbij

PIA Group heeft meer dan 20 kantoren en 60 vestigingen. Er zit dus altijd een kantoor bij jou in de buurt.

Heerhugowaard

Etten-Leur

Leeuwarden

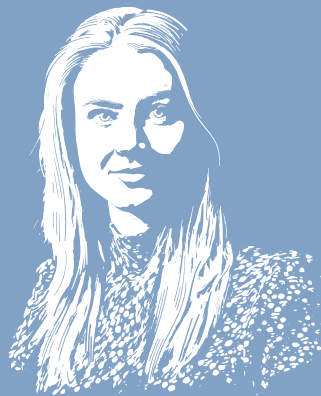
Rotterdam

Kijk op:
piagroup.nl/werken-bij

piagroup
advies dichterbij jou

CHARLIE GROEN

Accountancy is oorlog

Stel je voor: tijdens een WK-finale wordt de rust plotseling verlengd. Puur omdat dat commercieel beter uitkomt. Of er komen extra onderbrekingen, voor wat extra reclamegeld. Vervelend, maar bespreekbaar. Omstandigheden veranderen nu eenmaal.

Heel anders wordt het als een rode kaart achteraf wordt teruggedraaid, omdat een invloedrijke bestuurder dat zo wil. Dan gaat het niet meer over het aanpassen van toernooiregels. Dan wordt het systeem zelf ondermijnd; het systeem dat de regels van het spel moet bewaken. Dan krijgt de uitspraak “voetbal is oorlog” van Rinus Michels ineens een heel letterlijke lading.

Zo hypothetisch is dat trouwens niet. Op het moment dat ik deze column schrijf is het nog maar een paar dagen geleden dat FIFA-voorzitter Infantino opperde om de commerciële rechten van het WK via een nieuwe dochteronderneming naar de markt te brengen, mét externe investeerders aan boord. De nationale voetbalbonden waren woedend en zegden per

direct het vertrouwen in hem op. Hun angst: het spel zou worden opgegeten door precies het rupsje-nooit-genoege-effect dat zo'n rendementsdrang met zich meebrengt. Of dit Infantino uiteindelijk de kop heeft gekost, weet u als lezer in september ongetwijfeld beter dan ik nu. Ik zit hier in augustus nog volop te gissen.

Dit soort ontwikkelingen in het voetbal zijn een spiegel voor iets breders: afspraken die sneuvelen zodra ze commercieel niet uitkomen. Denk aan de verkopers van een Nederlands familiebedrijf die, op advies van hun accountantskantoor, een dividendconstructie optuigden om zo min mogelijk belasting te betalen over de verkoop. Misschien mocht het net binnen de letter van de wet. Maar niet binnen de bedoeling ervan. Ook hier floot de rechter linea recta af. Een systeem verliest vertrouwen zodra mensen het gevoel krijgen dat de spelregels formeel worden gevolgd, maar de bedoeling ervan wordt omzeild. Zeker als die regels toevallig in de weg zitten van grote politieke of commerciële belangen.

Als accountant kun je je prima identificeren met het lot van de WK-scheidsrechter en de VAR. Goede compliance draait niet om regels *an sich*, maar om vertrouwen. Om de zekerheid dat iedereen volgens dezelfde afspraken speelt en dat die afspraken niet halverwege de wedstrijd stiekem worden aangepast. Accountantsorganisaties zijn de hoeders van onze financiële spelregels en zouden daar

hardop voor moeten gaan staan. Want als regels worden versoepeld zodra ze lastig blijken, of toezicht wordt aangepast omdat de gewenste uitkomst er anders niet uitrolt, vertragen we juist de verandering die we zeggen te willen: Beter voetbal en een eerlijkere markt.

Accountants mogen daarom best wat minder bescheiden zijn. Niet omdat elke regel heilig is, maar omdat de waarde van een norm juist zit in het feit dat die blijft gelden wanneer het ongemakkelijk wordt. Een scheidsrechter moet een rode kaart kunnen geven in de laatste minuut van een WK-finale. Een accountant moet kunnen vaststellen dat de cijfers niet kloppen. Ook, of misschien wel juist, als daar een hele boardroom ongelukkig van wordt.

Voetbal is misschien oorlog. Accountancy zou juist het tegenovergestelde moeten zijn: het enige spel waarin we allemaal willen dat de scheidsrechter wint. Zonder spelregels kun je nog steeds een wedstrijd spelen. Alleen weet dan uiteindelijk niemand meer of de uitslag te vertrouwen is. ←

Charlie G. Groen is praktisch filosoof met een specialisatie in inclusiviteit, strategie en verbindend leiderschap. Zij studeerde filosofie aan de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Leiden. Charlie is senior consultant in het Forensics & Integrity team van KPMG. Eerder werkte zij bij ABN Amro, PwC en was host van de BusySeasonTalks.

An aerial photograph of a coastal area. The left side of the image is dominated by deep blue water. On the right, there is a green, marshy landscape with some sandy areas and a small body of water. The text is overlaid on the blue water area.

Tussen regels, risico's en menselijke maat

Bij de Belastingdienst werken meer accountants dan bij het grootste openbare accountantskantoor. Ook bij de Auditdienst Rijk, bij gemeenten en elders in de publieke sector werken honderden accountants. De overheid is daarmee één van de grootste werkgevers voor accountants. Wat drijft zulke beroepsgenoten? "Bij het Rijk mag ik bijdragen aan iets dat groter is dan mijzelf."

TEKST RONALD BRUINS BEELD VRHL

In vier interviews portretteerde Accountant.nl dit voorjaar beroepsgenoten die niet werken in de openbare praktijk of het bedrijfsleven, maar in het hart van de publieke sector. Dat het accountantsvak veel breder is dan het controleren van jaarrekeningen, blijkt uit de verhalen van Gabriel Zettehelme (Belastingdienst), Sharon ter Hofstede (AFM), Avinash Nandram (Dienst Toeslagen) en Paul Boersma (Waterschap Rivierenland). Ondanks hun uiteenlopende functies delen zij eenzelfde overtuiging: het publieke belang staat centraal.

Fundament

Voor Gabriel Zettehelme, registeraccountant bij de Belastingdienst, was die maatschappelijke dimensie een belangrijke reden om EY na enkele jaren te verruilen voor de overheid. "Als accountant bij een big four heb je ook een poortwachtersfunctie, maar bij de Belastingdienst komt daar een extra laag bij." Hij ziet belastingen als het fundament van de samenleving en de rechtsstaat. "In feite betaal je niet zozeer belasting aan de overheid, maar aan elkaar." In zijn werk speelt dagelijks de balans tussen wetgeving en individuele situaties. Volgens hem vraagt dat om meer dan alleen technische kennis. "Je bent uitvoerder van de wet, geen wetgever, maar je moet wel rechtvaardig handelen bij de vertaling naar concrete gevallen." Daarbij hoort ook de menselijke maat. "Er is eenheid van beleid, maar er moet ook oog zijn voor persoonlijke rechtsbedeling." ➡

‘Sommige organisaties willen wel voldoen aan wetgeving, maar lopen vast in complexe regels of overgangssituaties.’

Het grootste dilemma zit voor hem in de spanning tussen rechtvaardigheid en uniformiteit. “Fouten maken gebeurt veelal niet vanuit kwaadwillendheid. Sommige organisaties willen wel voldoen aan wetgeving, maar lopen vast in complexe regels of overgangssituaties”, meent hij. Maar als organisaties bewust de kluit belazeren? “Dan houdt het op. Dan moet je handhaven.”

Kwaliteit en vertrouwen bewaken

Sharon ter Hofstede werkt als toezichthouder accountantsorganisaties bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Een bewuste keuze, na een loopbaan bij enkele kleinere accountantskantoren. “Bij de AFM maak je impact op de sector als geheel, niet alleen op individuele controles.

‘Als toezichthouder moeten we blijven begrijpen hoe het er in de praktijk aan toegaat.’

Sharon ter Hofstede

FISCUS GROOTSTE WERKGEVER VOOR ACCOUNTANTS

In de ranglijst van grootste werkgevers voor accountants in Nederland staan de big four op plek 2 tot en met 5, maar de allergrootste werkgever is de Belastingdienst van het ministerie van Financiën.

Daar werken zo'n 750 accountants, ruwweg honderd meer dan bij PwC op nummer 2. In de ranglijst van grootste werkgevers staan bovendien gemeenten (plek 10, ongeveer 220 accountants) en de Auditdienst Rijk (zo'n 130 accountants, plek 14). Naast openbare accountantskantoren staan ook drie grootbanken en een verzekeraar in de top 20 van werkgevers voor accountants.

Dat sprak me enorm aan.” Na haar overstap ontdekte zij dat toezicht veel breder is dan het beoordelen van dossiers. “Ik had een vrij zwart-wit beeld van de AFM: dossiers toetsen en rapporteren. Maar in de praktijk is het kleurrijker.”

De toezichthouder werkt intensief samen met juristen, data-analisten en gedragsdeskundigen en kijkt nadrukkelijk naar gedrag en cultuur binnen organisaties.

Ter Hofstede ziet kwaliteit als het centrale thema in haar werk. Volgens haar laat kwaliteit zich niet volledig vangen in regels, handboeken en meetbare indicatoren. “Een deel ligt vast in wet- en regelgeving en handleidingen, maar een groot deel is *professional judgment*.” Juist daarom is discussie volgens haar essentieel. “Door dat gesprek met elkaar te voeren, kom je tot een betere kwaliteit.”

Tegelijkertijd ziet zij dat accountantskantoren soms terughoudend zijn in het contact met de AFM. “Ik merk dat er vooroordelen bestaan en dat er angst is om snel bestraft te worden.” Volgens haar doet dat geen recht aan de praktijk. “Toezicht is er niet om ‘af te rekenen’, maar om bij te dragen aan kwaliteitsverbetering.”

In haar toezichthoudende rol bij de AFM put Sharon ter Hofstede graag uit haar eerdere ervaringen bij mkb-accountantskantoren. “Als toezichthouder moeten we blijven begrijpen hoe het er in de praktijk aan toegaat.” Het toezicht vanuit de AFM helpt om het vertrouwen in accountants te waarborgen en te versterken, meent zij. “Ik wil met mijn ervaring uit de praktijk en mijn rol in het toezicht bijdragen aan een sector die continu leert en verbetert.”

Mensen

Voor Avinash Nandram, directeur Control & Risk bij Dienst Toeslagen van het ministerie van Financiën, staat de maatschappelijke betekenis van het vak misschien nog explicieter op de voorgrond. Nandram begon zijn loopbaan

Gabriel Zettechelmé

in de fiscale adviespraktijk, werd later registeraccountant en werkte onder meer bij de Auditdienst Rijk. Zijn overstap naar de accountancy kwam voort uit een behoefte aan een bredere maatschappelijke invalshoek. “In de fiscaliteit draaide het vaak om optimalisatie. In de accountancy zit veel meer de vraag: klopt het, is het rechtmatig en kun je het uitleggen?”

Tijdens zijn werk voor de Auditdienst Rijk zag hij hoe accountants een belangrijke rol kunnen spelen in het zichtbaar maken van risico's binnen complexe overheidsketens. Problemen ontstaan volgens hem vaak niet bij één organisatie, maar juist op de grensvlakken tussen organisaties en processen. Tegenwoordig bevindt hij zich dicht bij de uitvoering van overheidsbeleid.

De Dienst Toeslagen wordt nog altijd geconfronteerd met een ongemakkelijk dossier. “De toeslagenaffaire laat zien hoe hard overheidshandelen, strikte regelgeving en tekortschietende rechtsbescherming levens diep kan raken”, aldus Nandram. “Ons werk gaat niet meer alleen over systemen, regelgeving of rechtmatigheid. Het gaat over mensen.” De centrale vraag daarbij is volgens hem telkens opnieuw: “Wat betekent wat we doen voor de burgers om wie het gaat?”

‘Wat betekent wat we doen voor de burgers om wie het gaat?’

Accountants moeten volgens Nandram verder kijken dan juridische juistheid alleen. “Als iets juridisch klopt, maar niet uit te leggen is aan burgers, dan heb je een probleem.” Die bredere blik raakt direct aan zijn opvatting over professioneel handelen. “Als accountant heb je de verantwoordelijkheid om in versterkte mate tegenspraak te bieden. Zeg wat er gezegd moet worden, ook al is het ongemakkelijk.”

Dijken en klimaat

Waar een accountant bij de Dienst Toeslagen werkt in een politiek-bestuurlijke omgeving, staat Paul Boersma als business controller bij Waterschap Rivierenland midden in de fysieke leefomgeving. Zijn werk gaat over processen rond dijken, gemalen, waterkwaliteit en informatieveiligheid. ➔

Avinash Nandram

Laat salarisadministratie geen hoofdpijndossier zijn

Profiteer van expertise en ontzorging
op gebied van salarisadministratie & hr.

✉ info@jiglerhr.nl

🌐 jiglerhr.nl/accountant

☎ 0342 22 00 90

Paul Boersma

De maatschappelijke impact daarvan is direct zichtbaar. “Als er schade aan de dijk wordt geconstateerd, hoe wordt dat dan opgepakt? Is dat proces goed geborgd?” Dat soort vragen lijkt wellicht ver af te staan van ‘traditionele’ accountancy, maar volgens hem raken zij rechtstreeks aan het publieke belang. “Daardoor heb ik het gevoel dat ik meewerk aan de veiligheid van Nederland”, zegt hij. Zijn rol draait niet om het maken van jaarrekeningen, maar om de vraag of processen aantoonbaar beheerst verlopen. “Wij kijken: loopt het proces zoals bedoeld? Is het aantoonbaar in control?” Het werk wordt daarbij steeds complexer. Zaken als klimaatverandering, PFAS, medicijnresten in water en toenemende eisen aan infrastructuur, stellen waterschappen voor nieuwe uitdagingen. Daarbij gaat het voortdurend om keuzes over risico’s, investeringen en prioriteiten. Volgens Boersma ligt de bijdrage van accountants vooral in het ondersteunen van besluitvorming. “Wij bepalen die keuzes

‘Wij bepalen de keuzes niet, maar kijken naar het proces erachter.’

niet, maar kijken naar het proces erachter.” Bestuurders moeten immers kunnen vertrouwen op de kwaliteit van de informatie waarop zij hun besluiten baseren. “Het gaat erom dat zij begrijpen waar ze voor tekenen.”

De mens achter de cijfers

Hoewel hun werkterreinen sterk verschillen, onderstrepen alle vier geïnterviewde accountants het belang van een professioneel oordeel. Geen van de vier gelooft dat regels alleen voldoende zijn om goede besluiten te nemen. Steeds is er sprake van afwegingen, interpretatie en context. Daarnaast benadrukken de vier het belang van technologie, zonder daarin de oplossing voor alles te zien. Zettehelme verwacht dat data-analyse en automatisering een steeds grotere rol krijgen, maar waarschuwt dat “ethiek, context en rechtvaardigheid” niet volledig zijn te automatiseren. Ter Hofstede deelt die visie: “De professioneel kritische instelling is en blijft essentieel.”

Ook leggen de vier overheidsaccountants de nadruk op samenwerking en dialoog. Vertrouwen vormt volgens hem de basis voor effectieve beheersing. Of het nu gaat om toezicht, belastingheffing, uitvoering van beleid of waterbeheer: de accountant opereert zelden alleen. Veranderen binnen organisaties vraagt daarom niet alleen vaktechniek, maar ook sociale vaardigheden, meent Boersma. “Door nieuwsgierig te zijn, respect te hebben en de gezamenlijke belangen te zoeken, kom je vaak verder.”

Wat accountants in de publieke sector verbindt, is de verantwoordelijkheid om het vertrouwen in publieke instituties te versterken. Tussen regels en menselijke maat leveren ze een belangrijke bijdrage aan het functioneren van de rechtsstaat. Of zoals Avinash Nandram het zegt: “Bij het Rijk mag ik bijdragen aan iets dat groter is dan mijzelf. Daar zit voor mij de betekenis. Wat wij doen, raakt mensen direct.”

De vier interviews van journalist Ronald Bruins met overheidsaccountants Gabriel Zettehelme, Sharon ter Hofstede, Avinash Nandram en Paul Boersma zijn terug te lezen via Accountant.nl. ←

‘DON’T TRY THIS AT HOME!’

Prof. dr. Niels van Nieuw Amerongen RA is partner bij V&A accountants-adviseurs en twee dagen per week verbonden aan Nyenrode Business Universiteit als PIA Group Netherlands-hoogleraar mkb-accountancy. Op het gebied van onderzoek heeft hij een mkb-hart, hetgeen weinig voorkomt in de *auditing research arena*. Hoog tijd voor enkele vragen.

TEKST LUC QUADACKERS BEELD MICHEL TER WOLBEEK

Hoe zie jij de relatie tussen accountancywetenschap en -praktijk?
“Ik vind het nuttig en leuk om in beide werelden actief te zijn. De praktijk bestaat voor mij uit het ondersteunen van accountantskantoren, bijvoorbeeld aan de hand van opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordelingen en het geven van trainingen. De wetenschap beoefen ik op Nyenrode, naast mijn werk als academisch directeur van de accountantsopleidingen. Wetenschap en praktijk vormen echter twee verschillende werelden. Ik streef ernaar om die werelden dichter naar elkaar toe te brengen.”

Waar komt jouw wetenschappelijke mkb-interesse vandaan?
“Het is begonnen met een inherente nieuwsgierigheid, het willen weten hoe dingen in elkaar steken. Dat was in mijn jeugd al het geval en toen ik als accountant bij de voorloper van EY in aanraking kwam met vaktechniek, wilde ik ook steeds weten waarom we de dingen doen zoals we ze doen. En dat ben ik mij bij mijn werk voor mkb-kantoren ook blijven afvragen. Hoe kleiner de kantoren, hoe minder sprake is van formele procedures en hoe kleiner de afdelingen vaktechniek, compliance en riskmanagement zijn; als ze die al hebben. Binnen de mkb-kantoren is de formele invulling van de accountantswerkzaamheden meer fluide dan bij een big four-kantoor. Daardoor wordt de accountant in die omstandigheden al gauw op zichzelf teruggeworpen. Er is wel een kwaliteitssysteem en een ‘handboek soldaat’, maar daarbinnen maakt de accountant in het mkb toch veel eigen *judgment calls*. De ontwikkeling van de individuele accountant is daardoor afhankelijk van wat de eigen omgeving te bieden heeft. Ik vind het mooie van wetenschap dat inzichten

over een bepaald vraagstuk worden gevormd over een veel grotere massa dan de eigen individuele waarnemingen. Op basis van zo’n grotere kennisbasis is het eenvoudiger om je gedrag en oordelen af te stemmen op de situatie.”

Er ligt best een spanningsveld tussen wetenschap en praktijk. Hoe komt dat volgens jou?

“Wetenschap staat vaak veraf van de praktijk. Dat komt onder andere door de rangorde van de wetenschappelijke tijdschriften. De toptijdschriften hebben in feite ook het hoogste theoretische gehalte. En hoe hoger het theoretisch gehalte, hoe groter de afstand met de dagelijkse praktijk, vind ik. Gelukkig verschijnt er inmiddels wel meer kwalitatief onderzoek, maar artikelen bevatten toch vaak veel statistiek en wiskundige ‘prikkel draad’. Die artikelen worden nauwelijks gelezen in de praktijk. Toezichthouders, zoals de AFM, en regelgevers zijn overigens wel geïnteresseerd in de inhoud van die artikelen, maar je moet een halve wetenschapper zijn om te kunnen begrijpen wat erin staat. Studenten vinden het ook lastig en lezen die artikelen liever niet dan wel. Toch leren ze er veel van. Maar voor de dagelijkse praktijk voegt het nog te weinig toe. De publicaties bevatten niet echt concrete suggesties voor wat je ermee kunt.”

Hoe kan dat dan beter?

“Ik ben in ieder geval blij dat er nu aandacht is voor een afzonderlijk vakgebied mkb-accountancy. Dat is mede gelukt door de aanwezigheid van mijn leerstoelsponsor. Het is de enige leerstoel op dit gebied in Nederland. Ik ben vier jaar geleden begonnen en er zijn al enkele onderzoeken

gepubliceerd. Die gaan over het verband tussen de duur en kracht van de klantrelatie en over hoe de klant de toegevoegde waarde van de accountant ervaart. We verrichten momenteel onderzoek naar de afstand tussen accountant en klant, en wanneer die leidt tot een betere controlekwaliteit of een betere efficiency. Een dominant paradigma was lange tijd dat als de accountant dicht op de klant zit, hij dan gaat leiden aan tunnelvisie. In een artikel in *Accounting, Organizations & Society* uit 2020 stellen onderzoekers Knechel, Thomas en Driskill voor om bij een controleopdracht juist te beginnen met de waarde van de samenwerking tussen de opdrachtgever en de accountant. Dat zie ik zelf ook als een zeer vruchtbaar model. Zo kom je tot andere inzichten over controlekwaliteit dan voorheen. We zijn nu bijvoorbeeld bezig met een onderzoek naar de manier waarop de integriteitsinschatting van de klant door de accountant nadere

‘Ik ben in ieder geval blij dat er nu aandacht is voor een afzonderlijk vakgebied mkb-accountancy.’

invulling geeft aan de relatie. Dat is zeer relevant, want aan die integriteitsinschattingen zijn veel verdere oordeelsvormingen gekoppeld. Er staat echter weinig in de handboeken over welke zachte factoren van belang zijn om afwijkend gedrag te beoordelen. Mijn wens is om dat proces beter in kaart te brengen, zodat de accountant ook meer in staat is om onderscheid te maken tussen wat normaal gedrag van de klant is en wat afwijkend gedrag. Dat inzicht leidt tot een gerichtere manier van werken en in het verlengde daarvan tot een hogere controlekwaliteit.”

Wat ligt er nog meer in het verschiet?

“Ik kan nog niet alles verklappen, maar een van de belangrijkste dingen is dat we onderzoeksvragen nadrukkelijker gaan afstemmen met kantoren. Dat kan, denk ik, helpen om de wetenschap dichter bij de praktijk te brengen en meer praktisch relevant te maken. Daarnaast heeft academisch onderzoek een te lange doorlooptijd. Dat vraagt om een aanvullende, alternatieve aanpak. Onze gedachte is om voorafgaand aan de wetenschappelijke publicaties bijvoorbeeld rapporten te publiceren, eventueel in een beperkte verspreidingskring, zodat de praktijk al kennis kan nemen van praktisch bruikbare uitkomsten en zo de toegevoegde waarde van wetenschap kan ervaren. Dat initiatief heeft nog geen naam, maar het wordt wel iets moois.”

Als je zou moeten kiezen, wordt het dan wetenschap of praktijk?

“Dat is lastig. Maar als geld geen rol zou spelen en als ik alle tijd van de wereld zou hebben, dan zou ik in ieder geval graag nog meer tijd in de wetenschap willen steken. Mijn missie om wetenschap dichter bij de praktijk te brengen past echter absoluut niet binnen een veertigurige werkweek. Ik heb dus al tegen mijn kinderen gezegd: ‘don’t try this at home’, mochten zij die ambitie ook hebben.” ←

Accountantskantoren richten zich meer op adviesdiensten

Nederlandse accountantskantoren lopen in Europa voorop als het gaat om het aanbieden van adviesdiensten. Ze zien vooral kansen in advisering rondom duurzaamheid, technologie en wet- en regelgeving.

Uit Europees onderzoek van Wolters Kluwer Tax & Accounting blijkt dat 69 procent van de kantoren groei verwacht in duurzaamheidsadvies, IT-consultancy en ondersteuning bij het naleven van antiwitwaswetgeving. Ook cybersecurity en begeleiding bij fusies en overnames worden genoemd als belangrijke groeimarkten.

Nederlandse accountantskantoren onderscheiden zich binnen Europa door hun actieve klantbenadering. Bijna zeven op de tien kantoren (68 procent) nemen wekelijks contact op met klanten, terwijl maar 1 procent wacht totdat klanten zelf het initiatief nemen. Ook zeggen kantoren een grote invloed te hebben op de technologische keuzes van hun opdrachtgevers: meer dan acht op de tien geven aan

een belangrijke rol te spelen in dergelijke besluitvorming. De vraag naar advies wordt geholpen door de digitale 'volwassenheid' van Nederland.

Partnerschap

Tegenwoordig biedt 93 procent van de Europese accountantskantoren adviesdiensten aan, tegenover 83 procent een jaar geleden, waarbij bijna twee derde (65 procent) advies als kernactiviteit beschouwt.

Volgens het onderzoek staat bijna twee derde van de Nederlandse accountantskantoren open voor investeringen door private equity-partijen en is meer dan 60 procent voorstander van partnerschappen. Kantoren zoeken naar mogelijkheden om verder te groeien, opvolgingsvraagstukken op te lossen en hun dienstverlening uit te breiden.

Het rapport *Future Ready Accountant* is gebaseerd op onderzoek onder meer dan 2.700 professionals vanuit de belasting- en accountancyprofessie, uit veertien landen in Europa.

Ruim driekwart van accountantskantoren zet inmiddels AI in

Ruim driekwart van de Nederlandse accountantskantoren maakt inmiddels gebruik van AI-toepassingen. Tegelijk weet bijna de helft niet hoe ze AI het beste kunnen inzetten voor de bedrijfsvoering.

Dat blijkt uit onderzoek van softwareontwikkelaar Exact onder ruim 1.700 Nederlandse mkb-ondernemers. AI heeft bij de meeste kantoren (78 procent) een voet tussen de deur, maar breed gebruik vertaalt zich niet automatisch in brede toepassing. Bijna de helft (49 procent) weet niet goed hoe ze het maximale uit AI kunnen halen voor de eigen bedrijfsvoering. Tekstcreatie en communicatie (37 procent) en analyse en advies (32 procent) voeren de boventoon bij het gebruik van AI. Minder dan een kwart (24 procent) zet AI in op het gebied van compliance en controle.

Digitale ambities

Tegelijk zijn kantoren niet terughoudend in hun digitale ambities: bij zeven op de tien (68 procent) heeft automatisering prioriteit en 71 procent heeft daarvoor

ook voldoende budget beschikbaar. Wel erkent 41 procent dat het lastig is om op technologische veranderingen in te spelen.

De grootste uitdagingen liggen volgens het onderzoek momenteel bij het bijhouden van wet- en regelgeving (43 procent), het voldoen aan de proactieve adviesrol die klanten van accountants verwachten (36 procent) en het terugdringen van handmatig administratief werk (36 procent).

Klanten raadplegen eerst AI

Ondertussen handelen veel ondernemers zelf inmiddels op basis van financieel, fiscaal of zakelijk advies door AI-tools. In een Brits onderzoek onder vijfhonderd mkb-ondernemers door Ravical, een AI-platform voor accountants en belastingadviseurs, gaf 70 procent aan altijd of vaak op AI-advies te handelen voordat ze de accountant raadplegen. Negen op de tien mkb-ondernemers denken ook dat compliancetaken binnen enkele jaren grotendeels door software of AI kunnen worden afgehandeld; ruim een derde (35 procent) meent dat dit nu al grotendeels mogelijk is.

Expats

Ervaringen van Nederlandse accountants in den vreemde.

Dit keer: Hans Hupje, interim financieel directeur in Reading, Verenigd Koninkrijk.

‘Mijn schoonvader zei tegen mij: je kinderen zijn van het dorp’

“Wonen in het buitenland is mij met de paplepel ingegoten. Mijn vader werkte voor Shell en dat betekende dat we als gezin regelmatig verhuisden. In mijn jeugd woonde ik achtereenvolgens in Australië en Brunei. Mijn middelbareschooltijd bracht ik door in Parijs. Het laatste jaar maakte ik af op de internationale school in Oegstgeest. Hoe bijzonder zo’n jeugd is, merkte ik toen ik eenmaal terug in Nederland was. Klasgenoten vertelden over kikkervisjes vangen in de sloot. Wij hadden in Brunei orang-oetangs gezien op loopafstand van ons huis. De wildernis was vlakbij. Soms kroop er een slang uit het toilet. Die werd dan door de huishoudster met een stok doodgeslagen.”

Dikke laag stof

“Toen ik na een aantal jaren bij PwC in 1994 solliciteerde bij Akzo Nobel, was dat in de eerste plaats omdat ik naar het buitenland wilde. Het lukte al vrij snel om overgeplaatst te worden naar Londen. Ik moest alleen wel toestemming vragen aan het NIVRA. Die was nodig omdat mijn accountantsopleiding nog niet was afgerond. Die heb ik netjes afgemaakt, wat een stuk pittiger is als je in het buitenland werkt.

Akzo was in het VK gesplitst in een chemie-, farmaceutische en een coatingtak. Vooral de coatingdivisie vroeg aandacht. Zo produceerden ze veel verf op voorraad. Ze hadden weliswaar een planningsproces met schattingen hoeveel verf er van een bepaalde kleur werd verkocht, maar managers weken daar regelmatig van af. Dat ik daar als interne accountant naar keek was nieuw voor ze. In het VK lag de focus van de interne accountant vooral op het financiële. Op papier leek het allemaal te kloppen, maar als je in het magazijn ging kijken zag je dat op sommige blikken een dikke laag stof zat. Ik kon met feiten aantonen dat ze te veel verf overhielden. Op zo’n moment is het zaak om op een nette manier verbeteringen te zoeken. Je moet voelen hoe je een boodschap brengt. Dat was helemaal belangrijk omdat mijn voorganger – ook een Nederlander – zich niet populair had gemaakt met een directe aanpak.

Na een periode bij AstraZeneca als audit manager heb ik veel door Azië gereisd als assurance & risk manager voor Pentland Brands, het moederbedrijf achter sportmerken als Speedo. Die sportkleding wordt in licentie vervaardigd. Het was mijn taak om uit te zoeken of de royalty’s wel werden betaald. Vaak zag ik in een land niet meer dan de hoofdstad, maar je pikt veel op in de gesprekken. Ik huurde meestal ter plekke een accountant in van een big four-kantoor. Het is iemand die de cultuur begrijpt en alle documenten kan lezen.”

Beklemmend

“Omdat mijn vrouw Keniaans is, besloten we in 2012 met ons gezin naar Nairobi te verhuizen. Mijn werk voor Pentland Brands kon ik in eerste instantie van daaruit voortzetten. Later verlegde ik mijn werkterrein als interim financieel directeur naar ngo’s en regionale for-profit-bedrijven. Hierdoor heb ik vrij veel van Centraal Afrika gezien. Waar ik het meeste aan moest wennen was dat de groep in Afrika belangrijker is dan het individu. Mijn schoonvader zei tegen mij: ‘Je kinderen zijn van het dorp.’ Eerst begreep ik hem niet, maar wat hij bedoelde was dat het dorp zich verantwoordelijk voelt voor alle kinderen. Als ouders wegvallen, worden ze opgevangen door de gemeenschap.

Tijdens Covid zijn we uit Kenia vertrokken en verhuisd naar Redding in de UK. Mijn werkveld is heel divers. Mijn laatste opdracht was voor een Nederlandse klant. Samen met de cfo zorgde ik ervoor dat ze na vier jaar weer een goedkeurende verklaring kregen.

Ik heb geen idee waar we over zeven jaar wonen. Misschien gaan we onze tijd straks verdelen tussen Kenia en de UK. Een leven in Nederland heb ik nooit overwogen. Het is een land waar veel goed is georganiseerd, maar er altijd wonen zou ik beklemmend vinden.”

De chief information security officer wordt steeds belangrijker

Door de groeiende impact van AI en bijbehorende risico's op het gebied van cyberveiligheid, is het belang van de chief information security officer (CISO) binnen ondernemingsbesturen de afgelopen jaren flink toegenomen.

Dat blijkt uit een analyse door executive searchbureau Heidrick & Struggles van 371 CISO's in Europa, de VS en Canada. Inmiddels stelt 42 procent van de ondervraagden direct aan de ceo te rapporteren. In 2024 was dat nog maar 14 procent. De kortere rapportagelijnen zijn terug te vinden bij alle soorten bedrijven, of ze nu in handen zijn van private investeerders, beursgenoteerd zijn of een familiebedrijf.

Aanscherpen

Bijna zes op de tien ondervraagde CISO's noemen kunstmatige intelligentie, machine learning en data-analytics als belangrijkste expertisegebieden om te onderhouden en uit te bouwen. Voor 32 procent is compliance, risk en governance het meest essentieel; 29 procent kiest voor beveiligingsarchitectuur. Liefst 96 procent van de respondenten stelt AI te gebruiken om hun digitale beveiliging verder aan te scherpen.

Passend salaris

De toegenomen interesse vanuit de bestuurskamer in AI en het veilig implementeren daarvan, komt inmiddels ook tot uiting in het aannamebeleid van veel internationale organisaties. Zo zegt 60 procent van alle respondenten op dit moment op zoek te zijn naar werknemers met kennis en expertise op het snijvlak van AI en cybersecurity.

Bij een meer volwassen rol voor de CISO hoort een passend salaris. Europese CISO's verdienen gemiddeld € 537.000 per jaar, zo blijkt uit het onderzoek.

Maar weinig werkenden hebben alle vertrouwen in de toekomst van hun baan

Minder dan één op de vijf werkenden in Nederland is zeer zeker over de toekomst van de eigen baan. Daarmee blijft Nederland iets achter bij het wereldwijde gemiddelde van 22 procent.

Dat blijkt uit een onderzoek van ADP Research. De uitkomsten laten zien dat veel werkenden onzeker zijn over hun positie op de arbeidsmarkt, ondanks aanhoudende personeelstekorten in verschillende sectoren. Technologische ontwikkelingen, veranderende functie-eisen en toenemende nadruk op nieuwe vaardigheden, maken dat werknemers zich afvragen hoe toekomstbestendig hun loopbaan is.

Uit het onderzoek blijkt dat werknemers die vertrouwen hebben in de toekomst van hun baan vaker betrokken, productief en loyaal zijn. Zo zijn werknemers die zich zeker voelen over hun baan dubbel zo vaak van plan om bij de huidige werkgever te blijven. Organisaties die investeren in ontwikkeling, loopbaanperspectief en transparante communicatie kunnen het vertrouwen, de betrokkenheid en het behoud van medewerkers vergroten, meent ADP.

Verschillen

Het gevoel van baanzekerheid verschilt tussen groepen werkenden in Nederland. Onder kenniswerkers voelt 21 procent zich zeker over de toekomst van de eigen baan. Onder werknemers in specialistische uitvoerende functies ligt dat percentage op 15 procent. Bij werknemers met repetitief uitvoerend werk gaat het om 19 procent. Ook tussen leeftijdsgroepen zijn verschillen zichtbaar. Van de Nederlandse werknemers tussen achttien en 26 jaar voelt 21 procent zich zeker over de toekomst van de eigen baan. Onder werknemers van 27 tot 39 jaar is dat met 15 procent lager.

Het *People at Work*-onderzoek bevat resultaten gebaseerd op een jaarlijkse *Global Workforce Survey* van ADP Research onder bijna veertigduizend werkende volwassenen in 36 landen, waarvan ruim duizend in Nederland.

Socialmediagebruik loopt ook onder werktijd soms flink op

Driekwart van de werkende Nederlanders zit ook tijdens werktijd soms op social media. Bij iets meer dan de helft gaat het om minimaal een halfuur per werkdag. Dat kost werkgevers al gauw 3.500 euro per jaar per scrollende werknemer.

Bijna een kwart van de werkenden zegt tijdens het werk helemaal geen social media te gebruiken. Een vergelijkbare groep houdt het bij een kwartier per dag, terwijl ruim één op de vijf uitkomt op ongeveer een halfuur. Ongeveer één op de zes werkenden brengt dagelijks een uur op social media door tijdens werktijd. Bij een kleine groep loopt dit op tot twee uur per dag of zelfs nog meer. Dat blijkt uit onderzoek van carrièreplatform Cvster onder 1.325 werkenden. Gebruik van social media loopt uiteen van even snel iets op LinkedIn checken of een WhatsAppje beantwoorden, tot uitgebreid door Instagram of TikTok scrollen.

Vooraf jonge werknemers

Leeftijd speelt, niet verrassend, een duidelijke rol bij gebruik van sociale media. Onder werkenden van achttien tot en met 29 jaar zegt maar een op de acht tijdens het werk helemaal geen social media te gebruiken. Bij zestigers is dat ruim vier op de tien. Jongere werkenden zitten bovendien vaker langer op social media: zo scrollt ruim een op de drie twintigers een uur per werkdag of meer. Het gaat hierbij niet per se om kantoorpersoneel, maar ook om mensen die in ander soort functies werken. Kantoormensen lijken social media juist vaker 'met mate' te gebruiken, met relatief veel werkenden die uitkomen op ongeveer een kwartier of een halfuur per dag. Mannen zeggen iets vaker dat hun socialmediagebruik tijdens werk beperkt blijft tot ongeveer een kwartier of een halfuur per dag. Vrouwen geven vaker aan rond een uur, twee uur of zelfs meer dan twee uur per dag op social media door te brengen tijdens werktijd. Tegelijk ligt het percentage dat helemaal niet met 'socials' bezig is onder werktijd bij vrouwen ook iets hoger.

Regeldruk kost Nederlandse economie jaarlijks bijna 17 miljard

Het voldoen aan wet- en regelgeving kostte de Nederlandse economie in 2024 16,8 miljard euro, gelijk aan 1,5 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Ruim 9 miljard hiervan komt voor rekening van het bedrijfsleven.

Deze kosten bestaan uit arbeidsuren en loonkosten die organisaties besteden aan activiteiten zoals rapportages, vergunningaanvragen, controles en andere nalevingstaken. Terwijl Nederland al geruime tijd kampt met beperkte productiviteitsgroei, nemen in verschillende sectoren de nalevingskosten sneller toe dan de arbeidsproductiviteit, blijkt uit onderzoek van PwC.

Uit het onderzoek blijkt dat de totale nalevingskosten tussen 2013 en 2024, gecorrigeerd voor inflatie, met 28 procent zijn toegenomen. Gemeten als aandeel van de totale arbeidskosten had Nederland in 2024 de hoogste nalevingslast van alle 27 EU-landen. Volgens Barbara Baarsma, hoofdeconoom bij PwC Nederland, loopt de Nederlandse economie potentieel veel mis, wanneer schaarse arbeid verschuift van innovatie en ondernemerschap naar het naleven van regels.

Zakelijke dienstverlening en financiële sector

Binnen de private sector komen de hoogste nalevingskosten voor rekening van de gespecialiseerde zakelijke dienstverlening (2,9 miljard euro per jaar) en de financiële sector (1,2 miljard euro per jaar). Een deel van deze kosten ontstaat doordat bedrijven in de zakelijke dienstverlening compliancewerk uitvoeren voor klanten in andere sectoren.

De totale nalevingskosten in de private sector bedragen 9,1 miljard euro per jaar. Anders dan in de publieke sector, waar het ontwikkelen, invoeren en handhaven van regelgeving onderdeel zijn van de kerntaak, kunnen deze middelen in het bedrijfsleven niet worden ingezet voor productontwikkeling, innovatie of andere productieve activiteiten.

"WE WILDEN NIET DE EERSTE ZIJN, WE WILDEN HET GEWOON GOED DOEN"

Waar staan we met ons kantoor? Kunnen we nog nieuwe klanten aannemen of hebben we meer accountants nodig? Wie is overbelast en wie kan bijspringen? Het zijn vragen die je jezelf als kantooreigenaar stelt en meestal beantwoordt op onderbuikgevoel. Bart De Keersmaeker, Chief Technology Officer bij AdminPulse, hoorde dit het afgelopen jaar keer op keer terugkomen bij accountantskantoren.

BESLISSINGEN OP ONDERBUIK-GEVOEL

"Ik heb met tientallen kantoor-eigenaren gesproken over hoe zij hun planning eigenlijk aanpakken", vertelt De Keersmaeker. "En dat is bij iedereen anders. Het ene accountantskantoor werkt met een Excel-bestand dat drie mensen tegelijk aanpassen, het andere met documenten en mails die overal verspreid staan. Wat ze allemaal gemeen hadden is dat niemand echt overzicht had. Er werd vooral gewerkt op onderbuikgevoel en dat wilden wij wegnemen met een nieuwe capaciteitsplanner.

EÉN JAAR, TIEN TESTERS

De ontwikkeling begon ruim een jaar geleden, in samenwerking met een bewust beperkte testgroep. De Keersmaeker: "Een tiental kantoren

met verschillende manieren van werken, elk met minstens tien medewerkers. Want in een klein team ken je elkaars agenda uit je hoofd. Zodra je met meerdere vestigingen werkt, of mensen die deels remote werken, geeft extra overzicht ineens veel meer rust."

VEEL VARIABLEN

Zo'n planner bouwen is volgens De Keersmaeker niet bepaald eenvoudig. "Er zijn zoveel variabelen en data bij betrokken. Om een goede en gebruiksvriendelijke planning te kunnen maken, moet je bijvoorbeeld kunnen instellen wie wanneer aanwezig is, hoeveel uren iedereen werkt, vakanties, ziektes."

CHECKLIST VOOR EEN GOEDE START

Die gegevens zitten echter veelal in het hoofd van kantoordirecteuren. Zo bleek een accountantskantoor zonder urenrooster geen uitzondering. "Een planning is maar zo goed als de gegevens erachter. Dus gaandeweg maakten we een checklist voor de data die iedere nieuwe gebruiker eerst goed moet zetten, voor je accuraat kunt plannen. Dat kostte tijd, maar we wilden niet de eerste zijn, we wilden het gewoon goed doen."

VERRAST DOOR DE WAARHEID

Veel kantoren hadden zelf al een idee welke richting ze op wilden. "Op basis van hun input en feedback leverden wij elke paar weken een nieuwe versie op." Volgens De Keersmaeker reageerden veel kantooreigenaren verrast: "Ze denken te weten wie er nog ruimte in z'n agenda heeft of welke taak al af is. Wanneer ze dan de planner raadplegen, klopt hun gevoel grappig genoeg niet altijd met de cijfers in het systeem."

DOORLOPENDE FEEDBACK, OOK NA LANCERING

Ook na de livegang blijft De Keersmaeker sleutelen aan de tool, op basis van wat kantoren aandragen. "Het gaat ons erom dat je 's ochtends binnenkomt en in één oogopslag ziet waar je staat. Als dat nog niet lukt, wil ik dat graag weten dus alle feedback is welkom."

Meer weten over de capaciteitsplanner van AdminPulse?
Scan de QR-code.

Lekker werken

Dingen die de werkdag leuker maken.

Vervoer

Nieuw ideeetje

Na lang wachten is eindelijk de nieuwe Volkswagen ID. Polo te bestellen. Vol elektrisch, dus prima wat de baas betreft en je doet de zuchtende Duitse auto-industrie ook een lol. De actieradius is maximaal 454 kilometer op een volle accu en hij kan volgens VW een lege batterij in 24 minuten weer voor 80 procent vol krijgen. De prijs begint bij € 24.990, maar dan krijg je de Trendversie en die komt minder ver. Dus vertel je manager dat je liever de Styleversie wilt met 52 kWh-accu, dan haal je die verre klant wel; vanaf € 30.990. Of wacht nog iets langer en smeeek dan om de GTI-versie, die komt dit najaar.

volkswagen.nl

Cool

Frisse wind op kantoor

Je zult het maar warm hebben, bij het beeldschermwerk thuis of op kantoor. Leuk, die klimaatregeling, maar een fris briesje zou niet gek zijn bij Code Rood. Een kleine handventilator helpt. Bijvoorbeeld de JisuLife Pro1S. De oplaadbare batterij gaat zo'n dertig uur blazen mee, hij weegt 180 gram, kan traploos op verschillende snelheden werken, is fluisterstil en past makkelijk in die promo-rugtas van de werkgever.

Prijs: € 61,95.

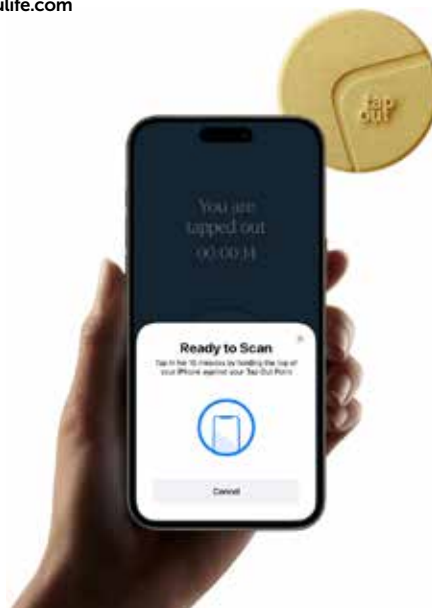
jisulife.com

Medicijn

Grote pil tegen telefoonverslaving

De Tap Out lijkt qua uiterlijk nog het meeste op een grote tablet paracetamol. Passend, want hij is bedoeld om de gebruiker af te helpen van een moderne ziekte: telefoonverslaving. Met de Tap Out bescherm je jezelf tegen urenlang scrollen op social media, websites of andere apps. Door het apparaat met je mobiel aan te tikken krijg je weer (even) schermtijd. Bedacht door twee jonge Nederlandse ondernemers. Prijs: € 48.

tapoutclub.com

KRASSE KNARREN

Zeven jaar geleden publiceerde Accountant een interview met Henk Langendijk, ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar. Inmiddels mag hij zich tot het legioen der krasse knarren rekenen. "Je moet geen meningen ventileren over kwesties die buiten je vakgebied liggen."

TEKST LUC QUADACKERS BEELD MICHEL TER WOLBEEK

‘Sinds ik ben gestopt zijn er een stuk minder schandalen’

Het schrijven van de beoogde boeken is er nog niet van gekomen. Henk Langendijk neemt daarom graag de gelegenheid te baat om van zijn hart geen moordkuil te maken en zonder blad voor de mond een aantal actuele kwesties van commentaar te voorzien. Een gesprek over wetenschappers in de media, AI in onderzoek en accountantscontrole, de dreiging van Trump, de opkomst van private equity bij accountantskantoren en de duidelijk verbeterde controle-kwaliteit.

Zullen we beginnen met jouw zorgen over wetenschappers in de media?

"Ik heb een jaar lang publieke uitspraken gevolgd van accounting- en auditingwetenschappers, vooral op LinkedIn. Daar spuien een aantal Nederlandse wetenschappers meningen over allerlei algemene issues, ook op andere vakgebieden. Dat doet in mijn ogen afbreuk aan het wetenschappelijk beroep, maar het doet vooral ook afbreuk aan henzelf. Ik vind dat je als wetenschapper alleen zienswijzen moet verkondigen op je expertiseg gebied. Je moet geen meningen ventileren over kwesties die buiten je vakgebied liggen. Mensen gaan bijvoorbeeld helemaal uit hun bol over Trump - wat ik met veel genoegen lees overigens - maar ze zijn helemaal niet deskundig op het politieke terrein. Ik vind dat jammer. Het is in feite hetzelfde als Nederlandse volkszangers die zich in

talkshows uitspreken over klimaatverandering: ze zitten mee te papagaaien, terwijl ze er geen verstand van hebben. Goed, misschien kun je dat daar nog kwalificeren als amusement, maar wetenschappers moeten zich niet tot dat niveau verlagen. Ik doe dus niets af aan het gewicht van de onderzoekers als wetenschappers, maar ze halen zichzelf omlaag. Ik vind het fout en moet me soms inhouden om niet te reageren en in dezelfde valkuil te trappen. Ze gaan vaak ook mee in de 'felicitecultuur'. Dan feliciteren ze als onderzoeker de bestuurders van accountantskantoren met een scala aan behaalde resultaten. Dat tast hun onafhankelijkheid als onderzoeker aan, dat hoor je als onafhankelijk onderzoeker niet te doen. En al helemaal niet als je voor je onderzoek data gebruikt van die kantoren."

Heb je zelfervaring met dit fenomeen?

"Ik ben ooit voor het NOS-journaal geïnterviewd over het boekhoudschandaal bij Parmalat. De interviewer vond dat ik wel mooie verhalen kon vertellen en dat ze mij wel vaker voor de camera wilde hebben. Dat vond ik in principe prima, maar toen ze mij vroegen om iets te zeggen over fusies en overnames, heb ik ze toch echt meteen naar een deskundige op dat terrein verwezen. Je moet geen meningen gaan spuien over andere specialismen. Ik heb daar als wetenschapper moeite mee." →

‘We moeten standaard alle gepubliceerde accounting- en auditingartikelen analyseren op AI-missers.’

CV

Henk Langendijk studeerde bedrijfseconomie aan de Universiteit van Amsterdam, met als afstudeervakken interne organisatie en waarde en winst.

Hij werkte een tijd als accountant bij twee accountantskantoren, maar werd geen registeraccountant. Daarna kende hij een lange academische carrière, onder andere als hoogleraar en legendarisch docent in de externe verslaggeving bij Nyenrode en aan de Universiteit van Amsterdam. Sinds 2019 is hij met emeritaat, maar hij voelt zich nog steeds zeer betrokken bij het reilen en zeilen van de accountancy.

KRASSE KNARREN

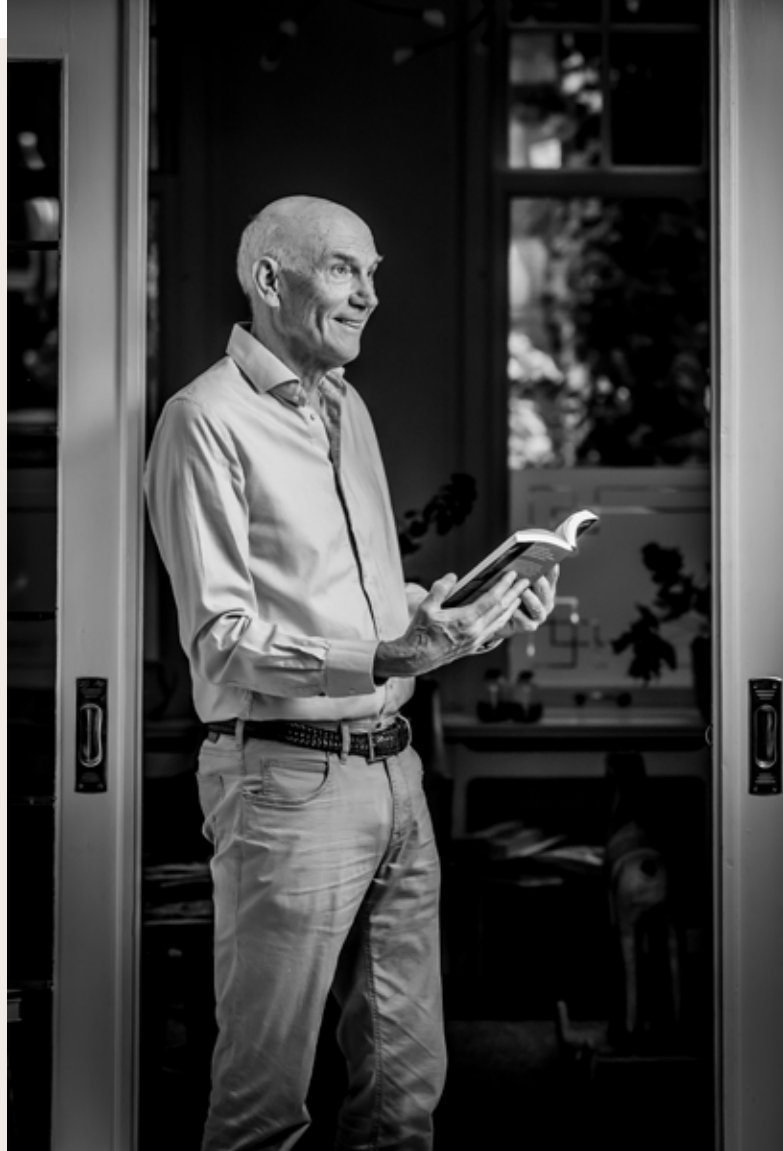
Komt deze ontwikkeling door de opkomst van de sociale media?
“De sociale media bieden in ieder geval een makkelijk podium. Sommige mensen denken in opperste staat van milde arrogantie dat als ze ergens knap in zijn, dat ze op andere gebieden ook knap zijn. Ze roepen daarom van alles en nog wat over tal van onderwerpen. Ik heb vroeger overigens meegemaakt dat een hoogleraar zijn medewerkers ging vertellen hoe ze hun kinderen moesten opvoeden. Dat zie je dus nu met sociale media, dat mensen die denken dat ze tot een bepaalde hoogte zijn gestegen blijkbaar vinden dat ze overal verstand van hebben.”

Daar speelt AI vast ook een rol in?

“Zeker, dat maakt het nog vervelender. En daarin schuilt overigens ook wetenschappelijk een risico. Recent stond er een artikel in de *Groene Amsterdammer*, waarin een onderzoek werd gepresenteerd naar het gebruik van AI in wetenschappelijke tijdschriften. In een fors aantal artikelen stonden literatuurverwijzingen die niet bestonden en de artikelen bevatten ook argumenten die worden onderbouwd met niet-bestaande artikelen. Dat houdt mij natuurlijk bezig als wetenschapper. Ik vind het van belang dat daarnaar onderzoek wordt gedaan. We moeten standaard alle gepubliceerde accounting- en auditingartikelen analyseren op dat soort missers; met terugwerkende kracht tot laten we zeggen 2023. Ik weet natuurlijk niet of het in ons domein van de onderzoekswereld ook aan de hand is, maar dat moeten we goed in de gaten houden. Ik denk dat daar een mooie taak ligt voor de Foundation for Auditing Research. Een belemmering die werd aangehaald in de *Groene Amsterdammer* was dat de *reviewers* van de artikelen geen bezoldiging ontvangen. Maar hoe moeilijk kan het zijn? Je kunt toch een batterij student-assistenten dat kunstje laten doen. Die kunnen toch extra controleren of de geciteerde artikelen daadwerkelijk bestaan? En misschien nog eenvoudiger: laat de auteurs die een artikel insturen ook alle pdf's van de gebruikte artikelen uploaden. Als ik als bejaarde al weet hoe je dit zou kunnen inregelen...”

Zou je zelf gebruikmaken van AI, als je nu nog aan het werk was?

“Ik had het zojuist over bedreigingen, maar er zijn uiteraard ook waardevolle kansen. Zo zijn er veel efficiëntieslagen te maken, maar de zaken moeten wel goed worden gecontroleerd. Ik deed lange tijd advieswerk als verslaggevingsexpert. Daar stopte ik mee in 2024, want je moet alles *cutting edge* bijhouden en het vergt veel tijd om de IFRS-regels te beheersen. Dat kun je niet eeuwig blijven doen. Maar als ik nu nog advieswerk zou doen als expert, dan zou ik waarschijnlijk ook AI gebruiken, vooral om de romps van zo'n advies neer te zetten. Maar daarna zou ik alles controleren: ben ik volledig, zijn de adviezen juist en zijn er geen AI-hallucinaties aanwezig? Zowel de voorkant,

‘Het zal steeds minder voorkomen dat accountants leren om vanuit een kop naar een staart een mooi doorwrocht soepel vloeiend verhaal te schrijven.’

het proces, als de achterkant moeten dus worden gecontroleerd. Als je dat niet doet, dan loop je grote risico's. AI is dus heel mooi en kan ook dingen aankaarten die je zelf nog niet goed in beeld had. Het probleem is echter dat luiheid snel binnensluipt. Als het gebruik van AI een paar keer succesvol verloopt, dan groeit de kans dat je niet meer uitvoerig naar de volledigheid en juistheid zult kijken en dan ga je fouten maken. Dat leidt op dit moment al tot schandalen en dat zal zo blijven. Niet in de laatste plaats omdat schandalen natuurlijk van alle tijden zijn.”

‘Private equity-investeerdere zijn niet uit op liefdadigheid, maar op rendement.’

Hoe kijk je aan tegen AI-gebruik in de audit?

“Ook daar gelden kansen en bedreigingen. AI kan veel standaardwerkzaamheden overnemen, die overigens al vaak werden uitbesteed. Maar aan het eind van de controle, als de jaarrekening op tafel komt en het vaktechnisch oordeel over bepaalde ingewikkelde posten of risicoschattingen aan de orde komt, dan heb je aan AI eigenlijk weinig. Er moet minutieus worden gekeken of de dingen wel of niet goed zijn weergegeven. Dat vraagt om een professioneel oordeel van experts.”

Hoe leren accountants dat nog, als ze steeds minder basale activiteiten zelf hoeven uit te voeren?

“Ik kan dat niet goed overzien, maar hiervoor zullen ongetwijfeld oplossingen worden bedacht. Het zal wel moeten. Maar ik vrees onder andere dat medewerkers steeds minder worden opgevoed in het schrijven van teksten. AI kan bijvoorbeeld prima worden ingezet voor het schrijven van de concept-managementletters. Voorheen was dat bij uitstek een leerschool voor jongere medewerkers, om hun schrijfkunsten aan te scherpen. Het zal steeds minder voorkomen dat accountants leren om vanuit een kop naar een staart een mooi doorwrocht soepel vloeiend verhaal te schrijven. Met ChatGPT en aanverwante tools krijg je stilistische armoe. Ook studenten leren overigens niet meer om goed te schrijven. Ik denk dat de eindschrijft in de huidige vorm al een gedateerd product is, net als heel veel schrijfoverdrachten. Het vraagt om herontwerp van de leeropdrachten.”

Praten we over vijf jaar nog steeds in dezelfde mate over AI?

“In zekere zin is AI ook weer een hype. Ik heb al veel hypes meegemaakt. Blockchain kwam en blockchain ging. Aandacht voor data analytics is gekomen en gegaan. Iedereen heeft het nu over AI en bijna niemand praat meer over blockchain en data analytics. We gebruiken het natuurlijk wel, maar het wordt niet meer revolutionair neergezet. De AI-hype zal ook uitwoeden. En dan is er ongetwijfeld weer iets nieuws. Ik ben benieuwd naar de ontwikkelingen.”

Over ontwikkelingen gesproken: jij wilt het graag ook over Trump hebben?

“De Verenigde Staten zakken af naar een dictatoriaal bewind. De *trias politica* brokkelt af en dat raakt de democratische

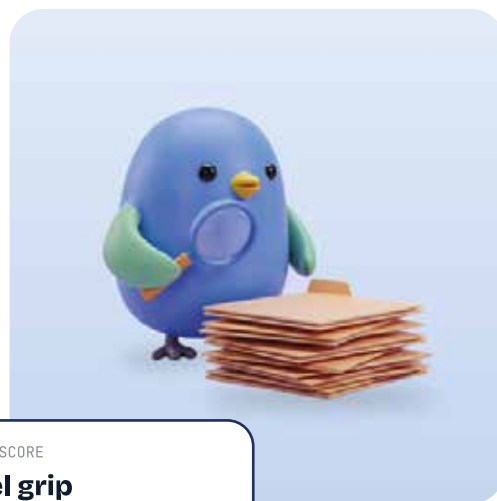
checks and balances. Het recht van de sterkste geldt steeds meer. De journalistiek en wetenschap liggen onder vuur, nieuwsprogramma's verdwijnen en universiteiten krijgen minder geld. De ontwikkelingen raken ook de accountancy. De kwartaalrapportages worden al afgeschaft, terwijl je eigenlijk naar maandelijks rapportages zou moeten. De toezichthouders staan onder druk. En de kantoren bewegen mee. Ze richten zich inmiddels al minder op LHBTI+ en duurzaamheid. De dag komt denk ik snel dat Trump ziet dat *accounting the language of business* is. En dan zal hij ook de onderzoeksjournalen op de korrel gaan nemen. Daar kun je op wachten. Ik vrees dat daardoor de onafhankelijkheid van de *accounting journals* zal afbladderen. Resultaten die het regime onwelgevallig zijn, zullen worden geweigerd. Ik zou als wetenschapper dus mijn artikelen niet meer naar een Amerikaans journal sturen, want je weet niet meer zeker of de *editorial boards* hun werk doen onder invloed van Trump en zijn medestanders of niet. Ik vind daarom dat Nederlandse wetenschappers zich moeten realiseren dat ze iets opsturen naar een journal uit een land dat zich ontwikkelt richting een dictatuur.”

Je hebt ook nog iets over private equity op je lever?

“Private equity is onderdeel van de kapitalistische economie. Het biedt financieel een kans voor accountantskantoren, ze krijgen daardoor meer *funding*. De vraag is echter of ze dat nodig hebben en waarvoor. Dat is mij niet helemaal duidelijk, ik ben nog niet overtuigd geraakt van het nut ervan. Het grote nadeel is voor mij echter wel duidelijk: er moet elk jaar een fors rendement worden behaald. Het kan best zijn dat je als accountantskantoor uitstekende controles aflevert, maar dat die te weinig geld opleveren. Nou, dan kan de kwaliteit wel een slagje minder, of dan kunnen er best wel wat mensen uit? De AFM ziet daarin logischerwijze een risico, ik zeker ook. Private equity-investeerdere zijn niet uit op liefdadigheid, maar op rendement. En die houding past niet bij de accountantscontrole, vind ik. Accountants hebben een domeinmonopolie gekregen van de staat. Niemand anders mag die controle doen. Accountants zijn semi-ambtenaren, ze vervullen een publieke dienst in een commerciële setting, met een monopolie. Het zijn geen adviseurs of fiscalisten die vooral voor het geld kunnen gaan. Accountants moeten zorgen voor getrouwe verslaggeving. En die gaan zich nu verbinden met kapitalisten. Dat vind ik een gevaar voor de uitvoering van de wettelijke controletaak. Er wordt momenteel gelukkig onderzoek gedaan naar de effecten en ik ben zeer benieuwd naar de uitkomsten ervan; vooral ook naar de manier waarop het is onderzocht. Dezelfde tendensen vonden al plaats in andere sectoren, zoals de fysiotherapie- en dierenartspraktijken. Ik voorzie gewoon dat er druk ontstaat als de rendementen niet worden gehaald, met alle negatieve gevolgen van dien.” ➔

Geen AI is slimmer dan **jouw dossier**.

Copilot leest terug wat jouw kantoor heeft vastgelegd. Staat dat verspreid over mailboxen, schijven en losse mappen, dan geeft Copilot dat ook terug: onvolledig en niet te vertrouwen. Dezelfde chaos zorgt dat je dossier grip op jou heeft, in plaats van andersom. De Grip-scan laat in tien minuten zien welke van de twee het is.

GRIP SCORE

Veel grip

Docubird zet voor elke klant automatisch een dossierstructuur klaar, in je eigen Microsoft 365-omgeving. Mét metadata.

- ✓ Eén oplossing voor SharePoint, Teams, OneDrive, Word, Excel, PowerPoint en Outlook
- ✓ Slim vastgelegd, razendsnel terug te vinden, ook als fundament voor Copilot
- ✓ Bestanden, e-mails en bijlagen snel opslaan en verrijken, direct waar ze ontstaan
- ✓ Direct het juiste stuk boven water, ook bij een WWFT-controle

Alles in je eigen tenant. **Je data blijft van jou.**

Doe de Grip-scan →

docubird.com/grip-scan • Gratis, 13 vragen, 5 tot 10 minuten

35+ accountantskantoren
7000+ gebruikers en teams
100% in je eigen Microsoft 365

‘Er heeft een enorme professionalisering plaatsgevonden in vastlegging, compliance en toezicht.’

Je hebt vooral waarschuwingen, lijkt het?

“Als krasse knar mag ik, denk ik, best krasse uitspraken doen, toch? Het heeft ook geen zin om te zeggen dat alles fantastisch gaat. Dan zouden ze denken dat het niet goed met me gaat, terwijl ik me prima voel. Over krasse knarren gesproken: ik vind het fantastisch dat we nu een generatie hebben die met enig gemak de toptijdschriften haalt, maar het valt me wel steeds meer op dat er minder gezaghebbende hoogleraren met uitstraling zijn die een sterke invloedrijke band met de praktijk hebben. Ik denk aan mensen als Hans Beckman, Hans Blokdijk, Rien van Hoepen, Martin Hoogendoorn, Jaap van Maanen, Arnold Schilder, Ruud Vergoossen, Philip Wallage, Karel Wilschut en Peter van der Zanden. *Just to name a few*. Waar zijn de mooie verhalen? En wie schrijft er nog een leerboek? De ‘bühne’ is een beetje verdwenen uit het beroep, er zijn minder normatief expressieve types en wat meer kamergeleerden. Ik vind dat eerlijk gezegd best een verarming van het beroep. Het heeft ook effect op de didactische kwaliteiten van de hoogleraren. Er ligt veel nadruk op de wetenschappelijke productie, zonder dat de producenten daarvan een directe band met de praktijk hebben. Martin Hoogendoorn zei het nog in zijn afscheidsrede: ‘Hij hoopt niet dat hij tot een uitstervend ras behoort. Ik vrees echter het ergste.’”

Zullen we met een positieve noot eindigen?

“Graag! Ik heb namelijk ook veel positieve ontwikkelingen gezien in het beroep. Toen ik in 1978 begon in de accountancy moest ik met potloden werken in de dossiers, zodat alles later kon worden uitgegumd. Serieus waar. Dat biedt een metafoor voor wat er in bijna vijftig jaar is gebeurd. Dossiers werden toen ergens opgeslagen in een archief. Daar keek vrijwel nooit meer iemand naar, buiten een sporadische en gezellige *peer review* onder het genot van spijs en drank. Er heeft een enorme professionalisering plaatsgevonden in vastlegging, compliance en toezicht. En sinds ik gestopt ben zijn er een stuk minder schandalen geweest. Wirecard was denk ik het laatste grote schandaal. Over de hele linie wordt er in de loop der jaren steeds beter werk geleverd, zijn er betere kwaliteits-systemen, wordt er meer vastgelegd en is er beter toezicht.

De accountantscontrole is echt heel veel verbeterd. En voor de jongere garde wil ik benadrukken dat de accountancy geen saai beroep is. Het is een buitengewoon boeiend beroep waarin heel veel gebeurt en waarin je heel veel kunt leren, terwijl je maatschappelijk belangrijk werk doet. Het gaat allemaal om rol en tegenrol. Zodra de tegenrol verdwijnt heeft de democratische samenleving een probleem. Accountants vervullen die tegenrol door te zorgen voor getrouwe verslaggeving. *Checks and balances*. Of zoals ik graag zeg: zorg dat de balances gecheckt zijn. Er is altijd wel wat aan de hand. Daarom is het ook zo'n prachtig beroep. Eigenlijk enorm jammer dat ik zelf nooit accountant ben geworden." ←

Accountants wordt wel eens verweten dat zij te veel in het verleden leven. Ze zijn bezig met jaarrekeningen, die grotendeels een retrospectief beeld geven. Accountants focussen daardoor op wat al is geweest en in veel mindere mate wat er nog gaat komen.

TEKST ALBERT BOSCH* BEELD SHUTTERSTOCK

Controlefilosofie

Die beeldvorming wordt versterkt als de jaarrekening vele maanden na afloop van het boekjaar pas wordt opgesteld en gecontroleerd. De jaarrekening wordt daarom wel eens vergeleken met een achteruitkijkspiegel. Wat mij betreft is dat een incomplete vergelijking. Ja, de jaarrekening kun je vergelijken met een achteruitkijkspiegel, maar alleen in een auto die voorwaarts rijdt in een dichte mistbank. Het zicht vooruit is (heel) beperkt en menig bestuurder maakt aannames en gokt hoe de weg eruitziet. Dan is het toch fijn een hele heldere achteruitkijkspiegel te hebben. Terugkijken heeft zo haar voordelen.

Inmiddels zit voor de meeste mensen de luwe zomerperiode erop en is het tijd om de controleopdrachten boekjaar 2026 op te starten. Het proces van de controle kent veelal een sterk chronologisch (voorwaarts) verloop, al vereisen de controlestandaarden om regelmatig terug te kijken. Het controleproces is niet lineair, maar iteratief. De start van een controleopdracht 2026 is een mooi en goed moment om terug te kijken naar de controleopdracht 2025, te beginnen bij de evaluatie van afwijkingen.

Controlestandaard 450 vereist dat de accountant de tijdens de controle gevonden afwijkingen evalueert. Er is daarbij sprake van een dubbele evaluatie. Ten eerste dient de accountant te evalueren wat de invloed van geïdentificeerde afwijkingen op de controle is. En ten tweede dient de accountant te evalueren wat de invloed van eventuele niet-gecorrigeerde afwijkingen op de jaarrekening is.

Evaluatie

Controleteams komen wel eens in de verleiding om aan het einde van de controle de eerste evaluatie over te slaan en gelijk over te gaan op de tweede evaluatie. De 'overgebleven' afwijkingen, oftewel de niet-gecorrigeerde afwijkingen,

worden geëvalueerd met als onderliggende vraagstelling of deze niet-gecorrigeerde afwijkingen een goedkeurende controleverklaring in de weg staan. Maar de eerste evaluatie is net zo belangrijk voor het oordeel bij de jaarrekening.

De evaluatie van alle geïdentificeerde afwijkingen, ongeacht of ze gecorrigeerd worden of niet, kan heel veel informatie en onderbouwing opleveren. De 'informatie-opbrengst' realiseer je door te begrijpen wat de aard van de geïdentificeerde afwijkingen is en wat de omstandigheden zijn waarin die afwijkingen voorkomen.

Dat gaat verder dan na te gaan welke transactiestromen, rekeningsaldo of toelichtingen een afwijking bevatten. Begrijp je ook hoe de afwijkingen zijn ontstaan en waarom deze niet door de organisatie zelf zijn ontdekt? En ook: komen de aard en hoeveelheid geïdentificeerde afwijkingen overeen met jouw beeld van de organisatie en de kwaliteit van de AO/IB? Is het logisch of verklaarbaar dat je geen of juist heel veel afwijkingen hebt geïdentificeerd? En als je nog een stapje verder wilt, evalueer dan ook hoe het controleteam de afwijkingen heeft geïdentificeerd. Welke werkzaamheden hebben de afwijkingen aan het licht gebracht? En wat is de kleinste afwijking die is geïdentificeerd?

Onderbouwing

Naast informatie, levert deze eerste evaluatie ook onderbouwing op voor de tweede evaluatie met betrekking tot de niet-geïdentificeerde afwijkingen. De tweede evaluatie van de niet-gecorrigeerde afwijkingen gaat gepaard met de veronderstelling dat eventuele niet-geïdentificeerde afwijkingen niet van materieel belang zijn. Wat mij betreft een terechte veronderstelling, want daarmee hield de accountant in de planning van de controle al rekening, door conform Standaard 320 naast de materialiteit ook de

‘De evaluatie van alle geïdentificeerde afwijkingen, ongeacht of ze gecorrigeerd worden of niet, kan heel veel informatie en onderbouwing opleveren.’

(lagere) uitvoeringsmaterialiteit te bepalen. Dit om het aggregatierisico tot een passend laag niveau te brengen. Controlestandaard 320 heeft het overigens over niet-gedetecteerde afwijkingen en sluit in dat opzicht beter aan op het begrip detectierisico, maar ik dwaal af.

Als uit de eerste evaluatie inzicht is verkregen in de aard, omvang en omstandigheden van de geïdentificeerde afwijkingen én ook nog inzicht is verkregen in met welke werkzaamheden die afwijkingen zijn geïdentificeerd (gedetecteerd), dan is met dat inzicht een basis verkregen voor de conclusie of er mogelijk meer, nog niet-geïdentificeerde afwijkingen zijn (wat reden is voor uitbreiding van de werkzaamheden). Of dat er redelijkerwijs geen

(majeure) niet-gedetecteerde afwijkingen zijn. Daarmee is de eerdere veronderstelling via professionele oordeelsvorming onderbouwd.

Zo bezien levert de eerste evaluatie dus twee verwante conclusies op, namelijk over de toereikendheid van de uitgevoerde controlewerkzaamheden en over de afwezigheid van niet-gedetecteerde afwijkingen.

Wat dan nog resteert, is de verdere invulling van de tweede evaluatie van de niet-gecorrigeerde afwijkingen. Idealiter is die tweede evaluatie niet nodig, omdat alle afwijkingen worden gecorrigeerd. Als de tweede evaluatie wel nodig is, dan is de eerste vraag dus waarom die nodig is. Wat hield het management tegen alle geïdentificeerde afwijkingen te corrigeren? Een vraag die makkelijk wordt overgeslagen, maar wel gewoon beantwoord moet worden. Daarna kan het nog lastig worden om te beoordelen of de niet-gecorrigeerde afwijkingen, afzonderlijk of gezamenlijk, van materieel belang zijn. Maar daarover wellicht een andere keer.

Voorwaarts

In 1843 schreef de Deense filosoof en theoloog Søren Kierkegaard het volgende in zijn dagboek: *“Det er ganske sandt, hvad filosofien siger, at Livet maa forstaaes baglaends. Men derover glemmer man den anden Saetning, at det maa leves forlaends.”* De kortere vertaling hiervan is breder bekend en luidt: “Het leven kan alleen achterwaarts worden begrepen, maar het moet voorwaarts worden geleefd.” Deze wijsheid gaat niet alleen op voor het leven zelf, maar wat mij betreft ook voor het besturen van een organisatie en het uitvoeren van een controleopdracht.

Het lijkt mij daarom goed en zinvol om bij de start van een nieuwe controleopdracht te reflecteren op de tweetraps-evaluatie in de vorige controle. Niet alleen omdat Controlestandaard 315 de vorige controle als informatiebron erkent, maar bovenal omdat je soms achteraf veel beter begrijpt wat er is gebeurd en waarom. Zonde om die gelegenheid links te laten liggen, bij de planning en inrichting van de nieuwe controleopdracht. ←

Noot

* Albert Bosch RA is partner bij V&A accountants-adviseurs en verbonden aan de accountantsopleiding van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Op vrijdag 22 mei 2026 legde Amber Toutenhoofd (27) de beroepseed af. Ze werkt bij Partner Accountants. "Op het moment dat je de eed aflegt, voel je pas écht de maatschappelijke verantwoordelijkheid."

'NU VOEL IK DAT HET ALLES WAARD WAS'

Wanneer besloot je om accountant te worden?

"Ik rolde tijdens mijn hbo-studie bedrijfseconomie de accountancy in. Ik begon in 2018, toen ik negentien was, als stagiair bij Partner Accountants en ben er nooit meer weggegaan. Voordat ik begon met m'n stage had ik geen idee wat er allemaal te doen was binnen een accountantskantoor. Toen ik regelmatig met klanten sprak, wist ik al snel dat dit vak leuker was dan ik dacht. Je inleven in de ondernemer en de cijfers vertalen naar een praktisch advies voor de klant, daarvan krijg ik energie. Op 23-jarige leeftijd werd ik vennoot van ons kantoor, iets meer dan drie jaar na het afronden van m'n stage. Toen ik partner werd, kon ik mezelf als ondernemer ontwikkelen, maar ik wilde mezelf ook inhoudelijk blijven uitdagen. Vandaar dat ik besloot om accountant te worden. Het vak heeft soms een wat suf imago en daarin wil ik verandering brengen."

Hoe was het voor jou om de beroepseed af te leggen?

"Dat was een mooi moment om bij stil te staan. Natuurlijk kostte het hele traject me veel tijd. Regelmatig moest er een weekend worden geblokt om te studeren. Maar met de instelling dat hard werken loont en met 'niet lullen maar poetsen' kom je een heel eind. Nu voel ik dat het alles waard was. Op het moment dat je de eed aflegt, voel je pas écht de maatschappelijke verantwoordelijkheid. Mijn dagelijkse werk zal niet veel veranderen, maar de verantwoordelijk-

heid die ik draag wel. Straks ben ik degene die mijn collega's kritisch bevraagt voordat ik mijn handtekening onder een jaarrekening zet, in plaats van dat ik degene ben die wordt bevraagd."

Wat maakt het bijzonder om bij Partner Accountants te werken?

"Ik begeleid collega's en heb mijn eigen klantenbestand, dat ik van A tot Z bedien. Elke dag heb ik contact met klanten. Dit gaat vaak over tussentijdse resultaten of de jaarcijfers en kansen en uitdagingen die er op hun pad komen. Sinds Partner Accountants in 2013 werd opgericht, doen we het anders. We werken niet met managers of assistenten. Iedereen krijgt snel verantwoordelijkheid en eigen klanten."

De NBA nam weer bij heel wat nieuwe collega's de beroepseed af.

Op 22 mei 2026 legden 24 geslaagden de eed af:

Ousama Abouyakob, Kaniyavan Ananthakumaran, Rik van de Bovenkamp, Bart Bulten, Stef Busscher, Frank van Diepen, Mabel Höfte, Milan Jacobs, Honorée de Jong, Elian Jongepier, Shavita Krishna Sharma, Anouck Mensen, Robert van Noorden, Luke Peek, Danny Saalmink, Alyssa van der Schans, Ronald Sengers, Karim Talie, Amber Toutenhoofd, Roel van de Ven, Elena Vlaicu, Addy de Vries, Ruben de Vriese en Miguel Zaman.

Op 29 mei 2026 legden 27 geslaagden de eed af:

Milan Alferink, Casper Bakker, Ruby Bakker, Chris Borhan, Marije Driesen, Almer de Haan, Sanne Haasnoot, Dylan Hiemstra, Djoël Hullegie, Yannick Jolie, Niels Kamps, Joost Kollée, Asiye Mara Özeskici, Rianne Meijer, Damon Nijland, Bart de Nijs, Wouter Noor, Simone Raeven, Danique van Rijsbergen, Fabian van der Schaaf, Mathijs van der Til, Madelief Wassing, Marly Wegdam, Dylan Wens, Jeroen Wijnen, Weshley van de Zande en Sander Zoodsma.

Op 5 juni 2026 legden 23 geslaagden de eed af:

Bryan Anandakumar, Muhammet Bag, Dennis Beemsterboer, Rodney Beentjes, Dion van Bragt, Sharline van Breen, Vera van den Broek, Dominic te Dorsthorst, Sjors van Eck, Jimmy Hoffman, Sabine Holland, Shad Kheder, Iris Kouters, Jasper Kuijper, Gerald Mous, Zoraya van Oudheusden, Jorg van Putten, Victor Smorenburg, Roy Stift, Thavarel Tremour, Eline Vintges, Lisa Vlaar en Jurjan van der Weide.

Op 19 juni 2026 legden 26 geslaagden de eed af:

Sinaan Al-Ani, Anouk van Amesfoort, Charlotte Besselink, Diede Bochart, Jayant Borgstijn, Marijn van 't Ende, Charlotte Harm, Coraly Kleinjan, Alexandra Krijger, Henniëta, Leijdens, Martijn Lokhorst, Thomas Lokhorst, Iliass Loutfi, Hugo van der Meer, Tim Meijerman, Fabiënne van der Moolen, Jeri Panchan, Ruben Peters, Stef Sangen, Khrystyna Tsyban, Myrna van Vliet, Coen Voitus van Hamme, Kim Voois, Stefan Vrinzen, Marloes van der Weide en Nanda Weustink-van der Velde.

Op 3 juli 2026 legden 29 geslaagden de eed af:

Nezha Bentarcha, Chiel Bonnes, Romulo Dallastra Takano, Kush Dasgupta, Cizanne Donker, Klidi Durraj, Rick Hegge, Hansi Hettiarachchi, Déwa Janssen, Lizzy van Kessel, Gert Kits, Rosa de Koning, Stan van der Laan, Jan-Willem de Leeuw, Laura Middel, Ruben Nijboer, Philippine Nougaro, Dennis van den Noulant, Dilan Özdemir, Emilie Marie-Claire Prince, Hidde Riëks, Sabine Roelofs, Remko Schokker, Jan Sinke, Ilse Snoeren, Jeffrey van Uffelen, Nick Ursem, Pim Wellinghoff en Manon van der Woning.

Vier nieuwe collega's hebben online de beroepseed afgelegd.

Mark Drijvers (22 mei 2026), Pranav Ramlochan Tewarie (29 mei 2026), Nasser Ben Souni (18 juni 2026) en Daniel Tang (12 augustus 2026).

Dat vertrouwen heeft mij gebracht waar ik nu sta. Natuurlijk maak je soms fouten en daar baal je van, maar juist daarvan leer je het meest. Daar pluk ik nog iedere dag de vruchten van. Dat proactieve meedenken is iets wat hier vanaf dag één wordt gestimuleerd.

Daarnaast ben ik, sinds ik partner ben, natuurlijk nauw betrokken bij de groei van onze onderneming. Ik was de vijfde medewerker, inmiddels zijn we met vijftig collega's. Toen hadden we één vestiging, nu zes. We hebben twee andere kantoren overgenomen en blijven continu bouwen aan onze organisatie. De kans om daaraan actief bij te dragen en mee te sturen, had ik bij een ander accountantskantoor waarschijnlijk nooit gekregen."

Wat zie je jezelf over tien jaar doen?

"Ik leef in het nu en zie wel hoe het loopt. Ik denk dat ik dan nog steeds als accountant bij Partner Accountants werk. We groeien elk jaar door en er zijn nog genoeg leuke dingen te ontdekken en te doen de komende jaren. Ook op persoonlijk vlak wil ik mij door ontwikkelen tot een nog betere accountant, misschien wel als echte zorgaccountant. De afgelopen jaren ben ik mij meer gaan verdiepen in zorgondernemingen. Ik streef ernaar om dan nog met net zoveel plezier aan het werk te gaan. Ik hoop andere jongeren te enthousiasmeren om ook voor dit vak te kiezen. Misschien wel een keer als docent, wie weet." ←

BECIJFERD: DUURZAAMHEIDS- INFORMATIE & ASSURANCE

Uit onderzoek van beroepsorganisaties IFAC, AICPA en CIMA onder 1.400 ondernemingen in 22 landen, blijkt dat de versnippering in het duurzaamheidsrapportagelandschap afneemt. Dat komt door een groeiende toepassing van standaarden van de International Sustainability Standards Board (ISSB) en de European Sustainability Reporting Standards (ESRS).

Een derde van de ondernemingen die in 2024 over duurzaamheid rapporteerden, verwees naar het gebruik van ISSB-standaarden of plannen daartoe. Een jaar eerder was dat nog 16 procent. Ook gaf 20 procent van de bedrijven aan ESRS te (gaan) gebruiken. 97 procent van de onderzochte bedrijven maakte in 2024 de eigen duurzaamheidsinformatie openbaar. Driekwart van deze ondernemingen liet die informatie controleren door een onafhankelijke *assurance provider*; in drie van de vier onderzochte Europese landen, Frankrijk, Italië en Spanje, was dat 100 procent. Accountantsorganisaties verzorgden 59 procent van de assurance-opdrachten.

Assurance-niveau

Accountantsorganisaties in percentage

Andere assurance-dienstverleners in percentage*

Totaal in percentage

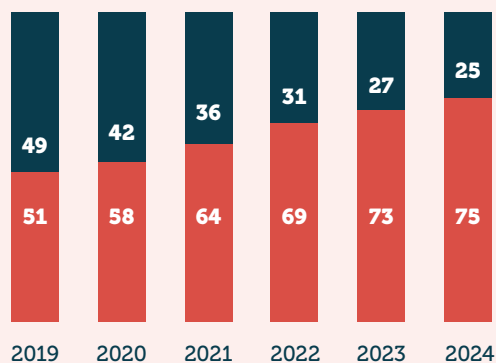
■ limited ■ moderate ■ reasonable ■ other

* Doorgaans op basis van standaarden die niet zijn uitgegeven door de IAASB of andere beroepsorganisaties van accountants.

Bron: IFAC, AICPA en CIMA, The State of Play: Sustainability Disclosure and Assurance, 2019-2024.

Wel of geen assurance bij duurzaamheidsinformatie

Assurance in percentage Geen assurance in percentage

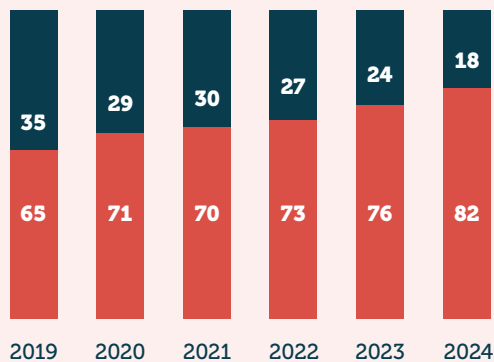
Wel of geen assurance, per land

Boven gemiddelde 75% assurance
Onder gemiddelde 75% assurance

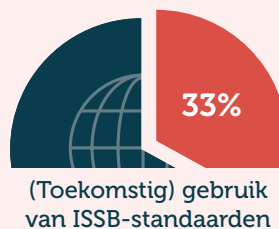

Assurance door 'huisaccountant' of andere accountantsorganisatie

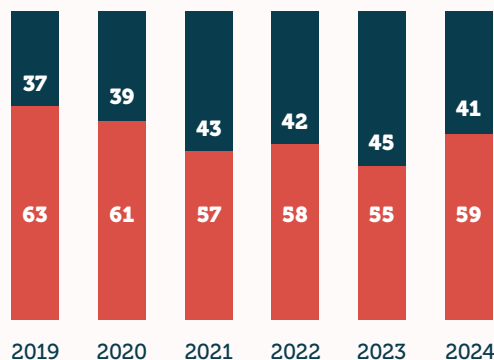
bij ondernemingen waarbij een accountantsorganisatie assurance afgeeft

assurance door andere accountantsorganisatie in percentage
assurance door accountantsorganisatie die ook wettelijke controle uitvoert in percentage

Type assurance-dienstverlener bij duurzaamheidsinformatie

accountantsorganisatie in percentage
andere assurance-dienstverlener in percentage

We moeten
het even over
AI hebben

Traag en conservatief. Zodra het over nieuwe technologie in de accountancy gaat, is dat het dominante verhaal. Maar is dat ook terecht? Een analyse in vijf brokken; voorbij de snelle meningen en op zoek naar wat AI nu echt betekent voor het vak. Want ook al worden sommigen wat moe van al die aandacht voor AI: we moeten het er echt even over hebben.

TEKST NART WIELAARD BEELD VRHL

1 Een kapotte grammofoonplaat herhaalt zich

Wie alleen het nieuws volgt, krijgt vaak een slecht beeld van de werkelijkheid. Nieuws gaat immers over incidenten, niet over de trends. Een doorgebroken dijk is nieuws, een langzaam hogere zeespiegel niet. Lees de boeken van Steven Pinker er maar op na waarin hij betoogt dat we vooral voorbij het nieuws op zoek moeten naar feiten en analyses. Dus hoe krijg je een goed beeld van AI in de accountancy? Ik besloot de sectorrapporten van onder meer onze grootbanken eens door te spitten. Ik kreeg daarbij vooral de nodige *deja vu's* van een jaar of tien geleden, toen ik zelf in opdracht van NBA een analyse maakte van de impact van technologie op de accountant.

In een rapport uit 2025 las ik dat ING stelt dat “kunstmatige intelligentie (AI) ongekende kansen biedt om processen te optimaliseren, diepere inzichten te verkrijgen en de dienstverlening te verbeteren”. En even verderop: “Het is essentieel dat kantoren deze trends omarmen (...)” Ik besloot het rapport van tien jaar geleden er eens bij te pakken en las daarin dat het “Omarmen van datagedreven accountantscontrole een grote maar noodzakelijke stap is.” Waarom? Personele uitdagingen. Dat wordt in 2022 herhaald: “Om de krapte op te vangen ontkomt de sector er niet aan te investeren in slimme oplossingen, zoals data-analyse (...)” In 2026 klinkt het *same same but different*: “(...) in een structureel krappe arbeidsmarkt moeten kantoren investeren in verdere digitalisering en kunstmatige intelligentie (AI), zodat ze efficiënter kunnen werken.” Het (op zichzelf valide) argument is in tien jaar tijd identiek gebleven: personeelstekort → technologie → efficiëntie. Alleen de naam van de technologie verandert. In 2015 ging het om “digitale transactie- en procesdata” die we “nu toch echt in overweging moeten nemen”; in 2022 gaat het over “data-analyse” waar de sector “niet aan ontkomt”; 2024 spreekt over “kunstmatige intelligentie (AI)” die “groot potentieel biedt”. En in 2025 om “AI/generatieve AI” die kantoren “snel moeten omarmen”. Mijn gokje: volgend jaar roept ING dat Agentic AI niet langer te ontkennen valt als belangrijke technologie. Tenzij de sectoranalist van dienst

‘De strekking is steeds maar weer: ga nu eens investeren, want dat is zo hard nodig.’

dit leest en het in zijn/haar oren knoopt om dat vooral niet te doen. Mijn conclusie: we luisteren naar een kapotte grammofoonplaat. Voor de jongere lezers: dat is een vinylplaat met beschadigingen in de groeven, waardoor de naald van de platenspeler blijft hangen of overslaat. Zodat je steeds hetzelfde stukje muziek blijft horen. Terzijde: ik pik nu ING eruit. Maar hetzelfde effect is ook zichtbaar in de rapporten van andere banken of advieskantoren. De strekking is steeds maar weer: ga nu eens investeren, want dat is zo hard nodig.

2 We slaapwandelen mooie technologie in

Ik deed vervolgens wat de eerdergenoemde Pinker adviseert om een goed beeld te krijgen: zelf op zoek gaan naar de werkelijkheid. Een belronde langs wat kantoren en leveranciers van technologie stemde me een heel stuk optimistischer. Want veel toepassingen die een paar jaar geleden nog exotisch waren - van het herkennen en interpreteren van documenten en deze automatisch verwerken tot het gebruik van LLM's om betere rapporten te schrijven - zijn inmiddels toch echt wel gangbaar geworden. En een best intrigerend cijfer uit een onderzoek van Wolters Kluwer: In Nederland maakt 89 procent van de kantoren proactief gebruik van klantgegevens om advieskansen te ontdekken. Best goed toch?

In dat belronde wees iemand me op de term *technological somnambulism* van onderzoeker Langdon Winner. In goed Nederlands betekent dit dat we slaapwandelen nieuwe technologie opnemen in ons dagelijks handelen, zonder dat we bewust een beslissing daarover nemen. Daar zitten ook gevaarlijke kanten aan, maar daar gaat het nu even niet om. ➔

Mijn conclusie - niet gebaseerd op een statistisch gevalideerd onderzoek - is dus dat ook accountants zich wel degelijk overgeven aan technologie. We herkennen de verandering alleen nauwelijks als zodanig. In de managementliteratuur heet dit ook wel *normalisation of technology*, het moment waarop een tool ophoudt een tool te zijn en onzichtbare infrastructuur wordt. De spreadsheet is het schoolvoorbeeld hiervan: toen VisiCalc in 1979 verscheen, was het een revolutie. Excel kwam uit in 1985 en nog een paar later werd dit gewoon hoe iedereen werkt. Gebruiksgemak speelde toen en nu een dominante rol. Een jaar geleden moest je nog handig zijn om iets of iemand uit een foto weg te shoppen. Inmiddels heeft een beetje smartphone die optie onder de knop zitten. Iets dergelijks zien we ook in de tools die accountants gebruiken. Hoe dan ook: laat u zich niet aanpraten dat uw beroep een bastion vol fossielen is.

3 We hebben geen gebrek aan tools, wel aan fundamentele doorbraken

Mijn eigen LinkedIn feed staat er vol mee: mensen die hun AI-tooling presenteren als *the next big thing* voor uw business. Ook in de accountantssector zijn er meer dan voldoende.

De meeste tooling gaat echter voorbij aan het feit dat AI een systeemtechnologie is, die andere manieren van werken mogelijk maakt. En dat is echt wat anders dan een tool die je als individu helpt om je huidige manier van werken te verbeteren. Op het vlak van systeemtechnologie is het een stuk stiller, ook al omdat accountants er klaarblijkelijk niet om vragen. Een directeur van een softwarebedrijf die ik sprak, wees erop dat zijn klanten wel vragen om een extra knopje in hun software om een bepaalde download te kunnen doen, maar (nog) niet zitten te wachten op een AI-transformatie. Ze willen graag automatiseren om het opstellen van een jaarrekening te vereenvoudigen, maar niet om AI die jaarrekening onder begeleiding van mensen te laten maken. Ze omarmen AI als deze helpt om de huidige controleprogramma's sneller uit te voeren, niet om AI zelf tot oordeelsvorming te laten komen en mensen daarin als monitor te laten functioneren. Dat alles is een onderbenutting van AI. Om het grote potentieel te benutten, moeten we AI niet bovenop software zetten. We moeten AI als de

nieuwe software zien. Dat vraagt om jezelf uitdagen. Eén van de mensen die ik sprak, wees erop dat ze binnen hun eigen bedrijf de *developers* uitdagen met een *beginners mindset* te denken. Want AI zet de hele wereld van een developer op zijn kop: je rol is veel minder het schrijven van code, maar vooral nadenken over wat AI moet coderen (als 'architect') en fouten in het werk van AI oplossen. Maar die beginners mindset om processen echt anders te organiseren, zien we bij accountants nauwelijks. Een belangrijk argument daarbij - dat eerlijk gezegd ook doet denken aan een kapotte grammofoonplaat - is dat accountancy een gereguleerd domein is waar aantoonbare kwaliteit essentieel is. Maar is dat niet minstens voor een deel een schaamlap? Developers moeten toch ook kwaliteit leveren en dat laten testen?

4 Accountability is the next big thing in AI

Nu de eerste stofwolken van de AI-hype wat optrekken, komen er nieuwe vraagstukken op aan bestuurstafels. Saaie, maar oh zo belangrijke vraagstukken. Zoals de reproduceerbaarheid van beslissingen die door AI worden genomen. Oftewel: hoe kun je aantonen hoe AI tot beslissingen is gekomen. Dat is belangrijk als je een hypotheekaanvraag in een AI-workflow stopt - zowel de klant als toezichthouder wil kunnen nagaan op basis van welke data en welk beleid een AI-agent een besluit neemt - maar is zo mogelijk nog belangrijker in de accountancy. Immers: een controle moet niet alleen goed worden uitgevoerd, maar vooral ook aantoonbaar goed. Anders kun je er als mens nooit verantwoordelijkheid voor nemen. Daar ligt een uitdaging, omdat AI-modellen nu eenmaal niet deterministisch maar probabilistisch zijn. Hun antwoord is per definitie een kansberekening. En hun antwoord kan bij exact dezelfde input verschillen. Iets wat bij mensen ook zo is, maar dat geheel terzijde.

In elk geval is duidelijk dat veel marktpartijen ontdekken dat een sterke *audit trail* van AI misschien niet supersexy is, maar wel een basisvoorwaarde voor wie AI als systeemtechnologie wil gaan inzetten.

Veel partijen profileren zich hier dan ook actief mee. Het Rotterdamse RobotX - één van de partijen die een serieuze poging doet de transformatieve kracht in de accountancy te ontsluiten - heeft "elke output verifieerbaar" als een van de belangrijke pijlers. LexGen - een Nederlandse startup die een

Uw SBR-certificaat aanvragen duurt minder dan vijf minuten

**Volledig online. Geen
kantoorbezoek, geen
wachttijd. Direct actief.**

Met een PKloverheid SBR-certificaat dient u financiële rapportages in bij de Belastingdienst, het CBS en de KVK via Digipoort. Zonder gedoe.

Bij Digidentity verloopt de aanvraag volledig online. Identificeer uzelf op afstand met uw telefoon en identiteitsdocument, en uw certificaat is actief binnen enkele minuten zonder gedoe. Geen wachttijd, geen afspraak, geen verborgen kosten.

Compatibel met Exact, AFAS, Twinfield, Fiscaal Online, Nextens en andere bekende boekhoudpakketten. Digidentity is een erkende certificatie dienstverlener binnen het PKloverheid-stelsel, waarop Logius toezicht houdt.

**Start uw
registratie**

Adviseren vraagt om
precisie. Bescherming
is professioneel.

Jeroen en zijn team helpen
je met deskundig
verzekeringsadvies.

Als accountant werk je zorgvuldig, onafhankelijk en deskundig. Toch kunnen een beoordelingsfout, een onvolledig advies of een gemiste signalering verstrekken gevolgen hebben. Voor je cliënt, je reputatie én je kantoor. Met de invoering van de NVKM is het belangrijker dan ooit om risico's op beroepsaansprakelijkheid goed in beeld te hebben. Een beroepsaansprakelijkheidsverzekering die aansluit op jouw praktijk en risicoprofiel is essentieel.

Samen met zijn team ondersteunt Jeroen je bij het in kaart brengen van je risico's, adviseert hij je over een passende beroepsaansprakelijkheidsverzekering en biedt hij juridische ondersteuning bij een eventuele aansprakelijkstelling of schadeclaim.

Wij zijn jouw specialist in beroepsaansprakelijkheid.

E businessprofessionals@howdennederland.nl
W www.howdennederland.nl

HOWDEN
Our People Make it Possible

intelligente laag op het accountantswerk legt - heeft het over "consistente, toetsbare output".

Ook buiten de specifieke accountancytoepassingen zijn audit trails steeds meer *en vogue*. LangChain (San Francisco) belooft dat het de volledige logica van een AI-sessie vastlegt, zodat je precies kunt zien welke invoer de AI kreeg, welke data werd opgehaald, welke API-tools werden gebruikt en hoe het uiteindelijke antwoord tot stand kwam. Camunda zit in dezelfde hoek en maakt AI traceerbaar door AI-modellen en autonome agents te verpakken binnen visuele BPMN-bedrijfsprocessen. BPMN is een al wat oudere en bewezen taal om processen in kaart te brengen. Laatst voorbeeld in dit rijtje is Cyberdune Agents, dat eveneens werkt met deze taal en vanuit een iets andere insteek hetzelfde beoogt als Camunda. "*Less AI magic, more accountability*", zo luidt daar de belofte. Disclaimer: Ik ben een van de *founders* van deze startup.

Hoe dan ook: al deze partijen richten zich op het kunnen aantonen hoe een beslissing tot stand kwam. Voor het antwoord van een leuke chatbot is dat niet zo belangrijk. Voor een workflow die testwerk uitvoert of dagelijks duizenden automatische boekingen doet, is het een basisvoorwaarde.

5 De accountant/adviseur krijgt een nieuw profiel

Last but not least is er nog een onderwerp waarover de door mij geraadpleegde experts vaak spontaan beginnen. De mens. De AI-transformatie gaat minder over technologie dan je zou denken. Het gaat vooral over mensen. Daar zitten heel veel bekende perspectieven aan. Het gaat om weerstand tegen baanverlies (de bekende kalkoen die zichzelf op het menu zet voor kerst), de noodzaak om kritisch te zijn op AI-resultaten (en hoe leren we dat junioren aan die opgroeien met AI) en de noodzaak om vooral op een andere manier waarde toe te voegen.

Op deze plaats beperk ik me even tot het laatste. Wat een feit is: de door klanten gepercipieerde waarde van kennis staat onder druk, nu deze overvloedig en gemakkelijk beschikbaar is. Dat speelde in een digitaliserende wereld al jaren en AI zet nu de turbo op deze ontwikkeling. Vraag

‘Nu de eerste stofwolken van de AI-hype optrekken, komen er nieuwe vraagstukken op aan bestuurstafels.’

BANKEN OVER AI EN ACCOUNTANTS

De snelle opkomst van kunstmatige intelligentie raakt aan het verdienmodel van beroepen als accountants en advocaten, menen banken als ING, ABN Amro en de Rabobank. In verschillende studies berichten ze over de impact van AI op de zakelijke dienstverlening.

Werk dat voorheen uren kostte, kan nu in minuten, stelt ABN-Amro. Professionele dienstverlening ondergaat een "fundamentele transformatie door AI, waarbij vooral gestandaardiseerde diensten onder druk staan en complexe, specialistische dienstverlening juist aan belang wint", meent de bank. De Rabobank stelt dat de Nederlandse IT en zakelijke dienstverlening "op een kantelpunt" staan. De potentie van AI is groot en concreet, meent de bank. "Vooral taken in de softwareontwikkeling, marketing, boekhouding en administratieve processen lenen zich hiervoor, net als delen van consultancy en juridische analyse."

Meer over de invloed van AI op het accountantsberoep is te vinden via het dossier over kunstmatige intelligentie op [Accountant.nl](https://www.accountant.nl).

maar aan advocatenkantoren die zien hoe hun klanten veel juridisch advies halen bij een LLM.

Dat is misschien nog wel een veel fundamenteeler punt dan we denken. Al een paar jaar geleden schreven enkele onderzoekers in *Harvard Business Review* een analyse onder de titel *What today's rainmakers do differently*. Daar zitten veel belangrijke punten in voor accountants en adviseurs. Ze leggen uit dat klanten als gevolg van een cocktail van factoren andere verwachtingen krijgen. Ze kloppen voor hulp niet langer op de deur van een kantoor met een grote naam. In plaats daarvan willen ze professionals om zich heen die problemen (of kansen) liefst zien voordat deze zich manifesteren. En daarbij willen ze professionals die het juiste netwerk om zich heen hebben en daarin continu investeren. *Connecting the dots* tussen expertises is belangrijker dan ooit.

De nieuwe *rainmaker* is vooral elke dag nieuwsgierig (naar zijn/haar klant en naar de ontwikkelingen in de wereld) en werkt aan het netwerk. Misschien is dat nog wel de grootste verandering voor accountants, die dat van nature niet zijn gewend en vanuit hun periodieke werkrouines (de jaarrekening) het werk vaak vanzelf in de schoot kregen geworpen. ←

VAN RENDEMENT NAAR RISICOBEBEERSING:

DE GROEIENDE ROL VAN FONDSBELEGGEN BIJ VERMOGENSOPBOUW

De vraag van beleggers verandert. Waar jarenlang vooral rendement centraal stond, spelen spreiding, risicobeheersing en stabiliteit een steeds grotere rol. Volgens Miranda Landkroon-Wiegmans, manager Fonds & Vermogensopbouw bij Mogelijk, is fondsbeleggen een antwoord op die ontwikkeling: "In onrustige tijden geeft dit rust."

Dat beleggers voorzichtiger zijn geworden, merkt Landkroon-Wiegmans dagelijks. "We horen veel over oorlogen, economische onzekerheid en stijgende kosten. Tegelijkertijd zien wij ook dat er veel geld in de markt is. Alleen vinden mensen het steeds lastiger om keuzes te maken over wat ze met dat vermogen moeten doen." Volgens haar zoeken beleggers daarom vaker naar een belegging die minder afhankelijk is van dagelijkse koersschommelingen. "We horen regelmatig: 'De beurs is niets voor mij. De ene dag gaat het goed, de volgende dag daalt alles weer. Daar lig ik alleen maar wakker van.'"

SPREIDING ALS BASIS VAN VERANTWOORD BELEGGEN

Wie kiest voor fondsbeleggen bij Mogelijk, investeert in een brede portefeuille van hypothecaire leningen met vastgoed als onderpand. Die spreiding van het risico is de grote kracht van deze beleggingsvorm. Het gaat daarbij niet alleen om verschillende vastgoedobjecten, maar ook om de verde-

ling over assetcategorieën, regio's en kredietnemers. "Wij zijn de hele dag puzzels aan het leggen. Hebben we niet te veel horeca? Is de spreiding goed? Hebben we niet te veel concentratie bij één ondernemer? Op al die niveaus kijken we continu naar de juiste balans."

VASTGOED ZONDER DE ZORGEN VAN VASTGOEDBEZIT

De belangstelling voor fondsbeleggen hangt volgens Landkroon-Wiegmans ook samen met veranderende regelgeving, fiscale wijzigingen en hogere beheerkosten rondom vastgoed. "Daardoor willen mensen nog steeds investeren in vastgoed, maar ze hoeven niet meer zelf eigenaar te zijn. Dat betekent niet dat vastgoed als beleggingscategorie minder aantrekkelijk is geworden. Integendeel. Juist de hypothecaire zekerheid op vastgoed vormt voor veel beleggers een belangrijke reden om voor deze vorm van beleggen te kiezen. Je investeert nog steeds in vastgoed, maar je hebt geen zorgen over een kapotte cv-ketel of een huurder

die belt." Waarom spreekt dat beleggers zo aan? "Je krijgt een voorspelbaar rendement, met veel zekerheden. Die combinatie is voor veel mensen heel aantrekkelijk."

EEN BREDERE DOELGROEP VRAAGT OM EEN ANDERE BENADERING

Waar fondsbeleggen enkele jaren geleden vooral was weggelegd voor vermogende (oud-)ondernemers, ziet Mogelijk de doelgroep verbreden. Dat komt mede doordat het minimale instapbedrag is verlaagd van 100.000 euro naar 25.000 euro. Landkroon-Wiegmans: "We hoorden steeds vaker: 'Onze kinderen willen ook meedoen, maar kan dat niet met een lager bedrag?' Vanuit die vraag zijn we gaan kijken wat mogelijk was. Nu zien we dat ook een veel jongere doelgroep interesse toont."

VERTROUWEN: MINSTENS ZO BELANGRIJK ALS RENDEMENT

Hoewel rendement vanzelfsprekend een belangrijke rol speelt bij iedere

belegging, merken ze bij Mogelijk dat vertrouwen minstens zo zwaar weegt in de uiteindelijke beslissing. Beleggers willen vooral gevoel krijgen bij de organisatie achter een belegging. "Ze zijn nieuwsgierig. Wie zijn jullie eigenlijk? Aan wie ga ik mijn geld toevertrouwen? Dat is voor veel mensen minstens zo belangrijk als het rendement."

Daarom kiest Mogelijk bewust voor persoonlijk contact met beleggers en hun adviseurs. "Het is echt een stukje beleving. Mensen willen een band opbouwen. Dat zien we ook terug bij beleggers die al tien jaar klant zijn. Zij brengen vervolgens weer familie of kennissen mee. Betere reclame kun je niet hebben."

DE ACCOUNTANT ALS SPARRING-PARTNER

Juist omdat accountants vaak jarenlang optrekken met ondernemers en vermogende particulieren, ziet Landkroon-Wiegmans hen als een belangrijke gesprekspartner bij vraagstukken rondom vermogens-

opbouw. "Ik zou accountants vooral willen meegeven dat spreiding ontzettend belangrijk is. Beleggen in vastgoed hoeft daarbij niet automatisch te betekenen dat een ondernemer zelf vastgoed koopt en beheert. Dat is juist de kracht van fondsbeleggen."

Volgens haar ligt de meerwaarde van de accountant vooral in het gesprek over de doelen van de cliënt en het risico dat daarbij past. "Een accountant kent z'n cliënt vaak al jarenlang. Daardoor kan de accountant samen met de cliënt bepalen welke rol verschillende vermogenscategorieën binnen een portefeuille kunnen spelen. Niet het product staat daarbij centraal, maar de doelstellingen, de gewenste spreiding en de mate van risico die iemand wil lopen."

NIET HET HOOGSTE RENDEMENT, MAAR DE JUISTE BALANS

Wat ziet Landkroon-Wiegmans als ze vooruitkijkt? De behoefte aan voorspelbaarheid zal volgens haar

alleen maar verder toenemen. "Ik verwacht dat beleggers steeds bewuster gaan nadenken over de verhouding tussen risico en rendement. Je moet jezelf echt afvragen welk risico-rendementsprofiel bij je past." Dat betekent volgens haar ook dat niet iedere belegger automatisch op zoek hoeft te zijn naar het hoogste rendement. "Als je acht of negen procent rendement wilt, hoort daar ook een heel ander risico-profiel bij. Dat moet je dan ook accepteren." Volgens Landkroon-Wiegmans ziet zij die ontwikkeling steeds vaker terug in de markt. "In onrustige tijden zoeken mensen houvast. Dan helpt het als je weet dat er zorgvuldig wordt gekeken naar spreiding, risico en de kwaliteit van de portefeuille."

BRONNEN

I bought this car before Elon went crazy

Bumperstickers op auto's hebben vaak een zeer hoog *cheesy* lolbroek-karakter, maar deze mag er zijn. En of Elon Musk nu werkelijk *crazy* is, laten we even buiten beschouwing.

U mag kiezen; of u bent een *musketeer* en beschouwd Elon Musk als geniaal en vooruitstrevend, of u vindt hem een arrogante, rechts-extremistische bullebak met te veel macht en geld. Een tussenpositie lijkt bijna niet mogelijk. *You love him or you hate him*. Maar je kunt Musk ook breder bekijken dan de persoon zelf. Dat doen deze twee boeken. De invloed van hemzelf en zijn bedrijven is onmiskenbaar aanwezig en vormt in de woorden van Slobodian en Tarnoff een politiek-economisch systeem; *Muskisme*, waarin de publieke en private sector in elkaar lijken te versmelten en overheden afhankelijk worden van een paar grote techbedrijven die op papier het beste met de mensheid voor hebben, maar in de praktijk maar al te vaak enkel kijken naar de knikkers en zwarte cijfers onderaan de streep. En bij het *Muskisme* gaan de economische invloed van zijn bedrijven hand in hand met een zeer uitgesproken maatschappijvisie, die Slobodian en Tarnoff traceren naar Musk' jeugd in Zuid-Afrika en verder beschrijven bij zijn eerste ondernemersstappen in Silicon Valley, zijn raketten en satellieten, de overname van Twitter, tot aan zijn activiteiten onder Trump 2 bij het Department of Government Efficiency. Als je Musk mede beoordeelt op zijn openbare uitspraken over politiek en bijvoorbeeld immigratie, openbaart zich een rechts-extreem libertair wereldbeeld. Maar ook een technocratisch wereldbeeld waarin een 'rationele' elite het voortouw dient te nemen.

Dit besef lijkt bij steeds meer mensen en overheden door te dringen en Slobodian en Tarnoff zetten het netjes op een rijtje. Daarmee is de toonzetting van het boek enerzijds feitelijk beschrijvend en een beetje een Musk-biografie, maar anderzijds ook met een duidelijk waarschuwende toon en wordt wel duidelijk dat Slobodian en Tarnoff geen *musketiers* zijn. Of ze hierin doordriven laat ik aan de lezer over, maar het is in elk geval een stevige en goede studie naar Musk en zijn invloed op de huidige maatschappij.

Hetzelfde geldt voor het boek van Van der Loo en Davidson. In *Musk Modus* is Elon Musk niet alleen een man met een missie, maar distilleren de auteurs ook een patroon uit al zijn activiteiten en uitspraken; een modus waarin technologische doorbraken en disruptie hand in hand gaan. Ze bouwen hun boek dan ook op in drie delen; eerst wordt Musk de Superheld, dan de Superster en vervolgens de Supersloper. Dit koppelen ze aan wederom drie archetypen: Denker, Strijder en Heerser. Uiteindelijk levert dit dan $3 \times 3 = 9$ modi op. Dit schema staat voorin het boek en de echte *musketiers* mogen het boven hun bed plakken.

Ook Van der Loo en Davidson signaleren de maatschappelijke polarisatie die Musk oproept. Zij beschrijven de paradoxen die Musk met zijn eigen handelen oproept. Maar ook hier volgt al snel de conclusie dat dit nu eenmaal bij zijn *modus operandi* hoort.

Beide boeken ontkomen niet aan de neiging om Musk op een psychologische manier een beetje te proberen te 'verklaren'. Zo hebben beide boeken aandacht voor zijn jeugd in Zuid-Afrika en de invloed van het extreemrechtse en technocratische apartheidssysteem. Van der Loo en Davidson signaleren zelfs enige 'familielijnen' bij ouders en grootouders die mede het karakter van Musk hebben gevormd. Hoe verstandig deze beschrijvingen zijn, is maar zeer de vraag. Ook benoemen zij de drie boeken die een belangrijke invloed op de tiener Musk hebben gehad; De *Foundation*-serie van Isaac Asimov, *The Hitchhiker's Guide to the Galaxy* van Douglas Adams en *The Lord of the Rings* van Tolkien. Mocht u bekend zijn met deze boeken, het klinkt niet onlogisch dat ze de jonge Elon een bepaalde richting hebben meegegeven. Maar ook hier geldt: in hoeverre is dit nu feitelijk correct of een beetje vergezocht.

Concluderend: of u Musk nu als fantastisch of een fantast beschouwd, beide boeken zijn een prima studie naar de drijfveren van Musk, zijn wijze van opereren en zijn invloed op de huidige economie en cultuur. Beide boeken zijn ook gezond kritisch - en op sommige momenten ook echt met een waarschuwende toon over waar de wereld onder Musk heen beweegt. Allebei goed geschreven en vlot leesbaar, weliswaar met wat overlap her en der en prima geschikt voor zowel de echte *musketeer* als de criticaster. Ongetwijfeld is het laatste boek over Musk nog niet geschreven, dus houd u nog maar wat ruimte in uw boekenkast. En houd ook wat ruimte op uw bumper voor een sticker naar keuze over een paar jaar: *Elon was right after all* of precies het tegenovergestelde *Elon has finally lost it*.

Quinn Slobodian en Ben Tarnoff: *Muskisme - een gids voor verbijsterden*. De Geus 2026, ISBN 978 90 445 5195 2.

Hans van der Loo en Patrick Davidson: *Musk Modus - Superheld. Superster. Supersloper.*, Boom 2026, ISBN 9789024473021.

De Wiki-way

Een online encyclopedie die vrij toegankelijk is en door iedereen bewerkt kan worden; Jimmy Wales - de oprichter van Wikipedia - is flink uitgelachen toen hij in 2001 begon. Maar wat heeft hij gelijk gekregen.

In dit boek beschrijft de *good guy of tech* zijn zeven principes waarop hij zich heeft gebaseerd vanaf de start van Wikipedia. Ze zijn alle zeven redelijk voor de hand liggend, getuigen van een optimistische blik op de wereld en met Wales' uitleg geven ze ook een leuke blik achter de schermen bij het ontstaan en reilen en zeilen van de online encyclopedie. Wales zit overduidelijk positief in de wedstrijd en bekijkt de wereld altijd door een zonnige bril. Tegelijkertijd is hij zeker niet blind voor de krochten op internet en het vreselijke riool van negativiteit en desinformatie die de sociale media dagelijks op ons afvuren. Hij blijft echter altijd hoopvol en zo beschrijft hij zijn zeven principes ook. En eerlijk is eerlijk, dat werkt af en toe best aanstekelijk.

Overigens zijn er best opmerkelijke dingen aan Wikipedia. Bijvoorbeeld dat het merendeel van de schrijvers/bewerkers man is (maar daar wordt aan gewerkt), vaak ook met bepaalde voorkeuren voor onderwerpen. Daarom wordt wel gekscherend gezegd dat elke individuele aflevering uit elk seizoen van de verschillende Star Trek TV-series een eigen lemma en artikel heeft... en dat is ook zo. Toch blijft het fascinerend dat een idee dat 25 jaar geleden voor gek werd verklaard, zo succesvol is geworden. Mede door vast te houden aan simpele, positieve uitgangspunten.

Heeft u behoefte aan een goed antidote tegen alle rotzooi op sociale media en de Mark Zuckerbergs van deze wereld, dan is dit boek voor u. Ja, het werkt best aanstekelijk.

Jimmy Wales: De 7 regels voor vertrouwen - de basis voor invloed, samenwerking en groei.
Maven Publishing 2026,
ISBN 978 94 934 3426 4.

ELLY'S BOEKBLOG

Het leven van een boom

Ik las een autobiografie. Van een beuk. In het Beuks. Het was een bijzondere ervaring! Het deed wat autobiografieën van mensen óók met mij doen: ik leefde me helemaal in. Tijdens het lezen van *Het leven van een boom* van ghost-writer Peter Wohlleben, in het Nederlands gepubliceerd in 2026, bleek empathie voelen met een boom opeens heel eenvoudig. Die boom, een oude beuk, staat vlak bij het huis van Peter in de Eiffel en vertelt haar levensverhaal aan haar nakomelingen. Het is absoluut geen sprookje: vrijwel alles wat zij vertelt is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek.

En ze vertelt in het Beuks. Dat geeft een leerzaam, ontroerend en vaak grappig resultaat. Wie had ooit gedacht dat de 'Bruine Dood' schattige reëen zijn, die de jonge blaadjes opeten en zo zorgen voor een voortijdige dood van het nog jonge nageslacht? En de 'Wroeters', die de embryo's opeten? Zwijnen die zich te goed doen aan de beukenootjes!

Het boek heeft twee delen; na de autobiografie komt de wetenschappelijke onderbouwing, waarin Peter alles wat de beuk overkomt en observeert met behulp van wetenschappelijk onderzoek verklaart en van context voorziet. En zo blijkt dat bomen kunnen horen, zien, berichten uitwisselen, voedsel delen. Ook is aangetoond dat bomen 's nachts slapen: de takken zakken dan zo'n 10 cm en worden bij zonsopkomst weer opgetrokken. In de nacht zit er ook veel water in de stam, dit wordt gebruikt om te groeien. Informatie over de omgeving wordt van moeder naar 'kind' overgedragen via merkers op de genen, individueel, dus niet voor de hele soort: epigenetische variaties. In het Beuks: opvoeding. Ik geef het toe: ik ben boomknuffelaar geworden.

Peter Wohlleben: Het leven van een boom, Lev.,
ISBN 9789400518957.

Elly Stroo Cloeck schrijft recensies en samenvattingen van 1001 non-fictie boeken, kijk op <https://escia.nl/>.

Ledenvergadering NBA: nieuw bestuurslid, loftrompet en intrekking verordening ledengroepen

De ledenvergadering van de NBA heeft op 15 juni jl. ingestemd met de benoeming van Nienke Buerman tot bestuurslid van de beroepsorganisatie. De eerdere Verordening op de ledengroepen is ingetrokken. Een Loftrompet was er voor Jules Muis.

Nienke Buerman MSc RA wil als NBA-bestuurslid bijdragen aan de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het beroep, met oog voor verbinding, draagvlak en trots binnen de beroepsgroep. Zij is werkzaam bij EY Accountants, waar zij een brede achtergrond heeft in de controlepraktijk, vaktechniek, HR en public policy. Het verbeteren en toekomstbestendig maken van het accountantsberoep is voor haar een belangrijke drijfveer.

Nienke Buerman is binnen het NBA-bestuur de opvolger van Aleks Kayhan, die is afgetreden wegens het bereiken van zijn maximale wettelijke termijn als bestuurslid.

Ledenvergadering

NBA-voorzitter Bianca de Jong-Muhren benadrukte bij de opening van de vergadering in Nieuwegein het belang van verbinding tussen de leden van de NBA. Samen moeten we richting geven aan ons beroep, dat bijdraagt aan het fundament van vertrouwen in de samenleving, zo stelde de eerste vrouwelijke voorzitter van de beroepsorganisatie. In de ledenvergadering werd de ontwerp-Verordening accountancysector 2026 voorgelegd aan de leden. Die verordening houdt verband met de inwerkingtreding van de Wijzigingswet accountancysector, naar verwachting per januari 2027. Met de verordening wordt de eerdere Verordening op de ledengroepen ingetrokken. Definities die nu nog in de Verordening op de ledengroepen staan en nodig zijn voor uitvoering van andere regelgeving van de NBA, worden verplaatst naar andere verordeningen. De ledenvergadering stemde in grote meerderheid in met de verordening, die in werking treedt als de Wijzigingswet accountancysector van kracht wordt.

Loftrompet

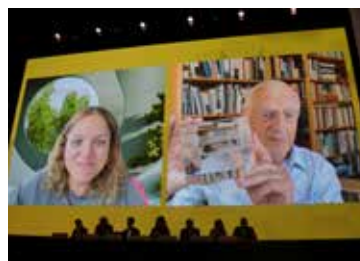
De Loftrompet werd door Bianca de Jong-Muhren uitgereikt aan Jules Muis, oud NIVRA-voorzitter en als prominent lid vanuit Washington nog altijd actief en betrokken bij het beroep. Eerder werkte Muis jarenlang in het openbare beroep en was daarna onder meer vice-

president bij de World Bank en directeur-generaal en chief internal auditor van de Europese Commissie. Al in 1972 was hij nauw betrokken bij de opstelling van het adviesrapport *De accountant, morgen!* dat nog altijd actueel is. Ook speelde hij als opinieleider jarenlang een cruciale rol voor Accountant.nl, het platform voor nieuws en debat van de NBA.

Verenigingsconferentie

Voorafgaand aan de ledenvergadering organiseerde de NBA haar derde verenigingsconferentie, waarin input werd verzameld voor het strategisch plan 2027-2030. Drie thema's stonden tijdens de conferentie centraal: weerbaarheid, vertrouwen en vakmanschap in een snel veranderende technologische omgeving. De input van de conferentie wordt door het bestuur gecombineerd met inbreng vanuit de faculties en de NBA Young Profs. Een verslag van de verenigingsconferentie en een video-impressie zijn te vinden via Accountant.nl.

De volgende ledenvergadering van de NBA wordt gehouden op 14 december 2026.

Nieuw

vanaf 15
september

Doe ideeën op voor je PE-portfolio met de PE-inspiratiequiz!

Meld je aan en ontvang twee keer per week een korte praktijkvraag over de ontwikkelthema's: AI, risico's, het DNA van de accountant en vaktechnische ontwikkelingen.

Een leuke, laagdrempelige manier om te reflecteren op je eigen ontwikkeling en om nieuwe inzichten op te doen over de invulling van de ontwikkelthema's. Tegelijkertijd bouw je aan waardevolle input voor de afronding van je PE-portfolio in januari 2027.

Meedoen kost weinig tijd.

Meld je aan via www.nba.nl/quiz of scan de QR-code.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

De kracht van professioneel boekhouden met Basecone en Twinfield

Jouw processen slim automatiseren? Met Basecone en Twinfield Boekhouden voer je administratieve taken snel en efficiënt uit:

Veilig en betrouwbaar

- Rijk aan functies
- Naadloos proces van factuur tot boeking
- Koppelen met vele andere pakketten

Kies voor professioneel boekhouden. Kies voor Basecone & Twinfield.

Jubileumactie

Profiteer tijdelijk van extra voordeel op Twinfield-abonnementen — een mooi moment om te upgraden of over te stappen

Wolters Kluwer

NBA trapt rol als partner Fraude Film Festival af met eigen event

De NBA is partner geworden van het jaarlijkse Fraude Film Festival en trapt dit partnerschap af met een eigen event eind oktober.

De NBA wil via het partnerschap met het Fraude Film Festival bijdragen aan het bewustzijn over fraude, corruptie en witwassen en de samenwerking versterken tussen professionals die zich inzetten voor een integere samenleving. "Door films in te zetten als startpunt voor gesprek en reflectie vergroten we samen de bewustwording rondom fraude, corruptie, witwassen en integriteitsvraagstukken", stelt de NBA. "Zo brengen we professionals uit verschillende disciplines samen en stimuleren we nieuwe inzichten."

NBA-filmdag

Op dinsdag 27 oktober aanstaande start het partnerschap met FFF met een eerste eigen NBA-filmdag. De bijeenkomst vormt de aftrap van een reeks filmactiviteiten die loopt tot en met 2028, georganiseerd met andere partners in de

opsporingsketen en met toezichthouders zoals de Autoriteit Financiële Markten.

Voor de eerste editie kiest Nyenrode-hoogleraar accountancy Marcel Pheijffer, tevens bestuurslid van Bureau Financieel Toezicht en columnist, een film die aansluit bij de thema's fraude en integriteit. Tijdens de introductie vertelt hij waarom de film relevant is voor accountants. De gekozen film blijft tot de bijeenkomst een verrassing. Het programma loopt van 15.00-19.00 uur, bij de NBA in Hoofddorp. Deelname is kosteloos, aanmelden kan via nba.nl.

Het Fraude Film Festival in het Amsterdamse Koninklijk Theater Tuschinski wordt dit jaar gehouden op 5 en 6 november.

Nieuwe NBA-verklaringengenerator

De NBA gebruikt sinds juni jl. een nieuwe verklaringengenerator en speelt daarmee in op toekomstige technische ontwikkelingen rond het digitaal deponeren van jaarrekeningen via Standard Business Reporting (SBR).

Vanaf boekjaar 2025 geldt deze verplichting ook voor een bredere groep ondernemingen. De nieuwe verklaringengenerator ondersteunt deze uitbreiding. De nieuwe generator draait naast de eerdere generator, die sinds 2024 nog alleen werkt met NBA Taxonomie 2.1. De nieuwe verklaringengenerator is nog niet compleet gevuld met alle verklaringen en voorbeeldteksten. Bij een volgende update wordt de nog ontbrekende content uit de eerdere applicatie overgebracht naar de nieuwe versie. Meer informatie is beschikbaar via nba.nl.

NBA consulteert wijzigingen in NV NOCLAR

De NBA heeft een aantal wijzigingen in de NV NOCLAR geconsulteerd. De voorgestelde aanpassingen komen voort uit de door de International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA) gepubliceerde International Ethics Standards for Sustainability Assurance (IESSA).

Met de door de NBA voorgestelde wijziging wordt de reikwijdte van de NOCLAR-bepalingen uitgebreid naar duurzaamheidsverslaggeving. Verduidelijkt wordt hoe accountants moeten handelen wanneer zij in het kader van duurzaamheidsinformatie kennisnemen van mogelijke niet-naleving van wet- en regelgeving. De NBA wil zo aansluiten bij internationale ontwikkelingen en bij maatschappelijke verwachtingen over de rol van de accountant bij duurzaamheidsverslaggeving.

Implementatie

De Nadere Voorschriften NOCLAR (*Non-Compliance with Laws and Regulations*) geven aan hoe accountants moeten handelen als regels niet worden nageleefd, door de eigen organisatie of door een cliënt. De consultatie liep tot en met 14 september.

Vitamine A kijkt al 75 keer voorbij de regels en de cijfers

Al ruim zes jaar spreekt Vitamine A met accountants, bestuurders, toezichthouders en andere professionals over wat er werkelijk speelt in en rond het beroep. Inmiddels zijn de 75 afleveringen samen goed voor zo'n honderdduizend downloads via de podcastkanalen.

In januari 2020 verscheen de eerste aflevering van Vitamine A, de podcast voor accountants die ook te vinden is op Accountant.nl. De podcast, gemaakt en gepresenteerd door Sven Budding van de NBA, biedt ruimte om verder te kijken dan regels en cijfers. In drie recente afleveringen van Vitamine A ging het over de kloof tussen regels en realiteit, over een beroepsgroep die haar positie opnieuw bepaalt en over lessen uit de Accountantskamer.

Sandra Schreuder, voorzitter Accountantskamer

De fout die je alleen maakt

Sandra Schreuder zag als voorzitter van de Accountantskamer de afgelopen vijf jaar honderden dossiers voorbijkomen waarin professioneel handelen ter discussie stond. In aflevering 74 van Vitamine A vertelt ze welke patronen daarin opvallen. Schreuder spreekt niet alleen over maatregelen en normschendingen, maar ook over wat eraan voorafgaat. Sommige lessen zijn verrassend eenvoudig.

Duidelijk communiceren. Grenzen stellen. Het eigen onderbuikgevoel serieus nemen wanneer een klant iets vraagt dat niet goed voelt. En vooral: niet te solitair opereren. In tuchtzaken ziet Schreuder geregeld accountants die eerder een collega, compliance officer of de NBA-helppes hadden kunnen raadplegen. Even sparren wordt soms als zwakte gezien, terwijl reflectie met een collega het professionele oordeel juist sterker kan maken.

Twee voorzitters, één toekomst

In aflevering 73 zitten NBA-voorzitter Bianca de Jong-Muhren en Donna Maas, voorzitter van NBA Young Profs, samen aan tafel. De Jong-Muhren noemt de beroepsgroep "zoekend". Technologie, regelgeving en maatschappelijke verwachtingen veranderen snel. Tegelijkertijd wordt van de NBA gevraagd om duidelijker positie te kiezen. Op AI, zegt ze, is de beroepsorganisatie tot nu toe eerder volgend geweest.

Bianca de Jong-Muhren, voorzitter NBA, en Donna Maas, voorzitter NBA Young Profs

Daar mag volgens haar verandering in komen. Maas kijkt nadrukkelijk naar de nieuwe generatie: er wordt nog te vaak óver young profs gesproken, in plaats van mét hen. Dat raakt aan een bredere vraag voor de sector: hoe houd je het beroep aantrekkelijk? Dat heeft alles te maken met beter luisteren, ruimte voor specialisatie, een opleiding die meebeweegt en verschillende generaties daadwerkelijk een stem geven.

Regels zijn nog geen werkelijkheid

In aflevering 72 spreekt Esther Bosch over internal audit als een vak dat steeds nadrukkelijker vooruitkijkt. Naar risico's, cultuur, gedrag en de vraag of een organisatie in de praktijk werkelijk functioneert zoals op papier is bedacht. Goede governance dwing je niet alleen af met regels. Menselijk gedrag en verantwoordelijkheidsgevoel zijn minstens zo bepalend. Bosch ziet internal audit niet als politieagent, maar als kritische sparringpartner die een organisatie in beweging

probeert te krijgen. Haar boodschap voor jonge accountants: kijk ook eens buiten je eigen rol en omgeving. Verschillende perspectieven helpen om organisaties beter te begrijpen en het eigen professionele oordeel verder te ontwikkelen.

Esther Bosch, chief audit executive en riskmanager

Luisteren naar Vitamine A kan via Accountant.nl/podcast, Spotify of Apple Podcasts. Abonneer je in je favoriete podcastapp en nieuwe afleveringen verschijnen vanzelf in je overzicht.

De NBA PE-tool: jouw ideale hulp bij het invullen van je PE-portfolio

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Werk je PE-doelen en leeractiviteiten voortaan bij in de nieuwe PE-tool op MijnNBA. Met deze tool kun je eenvoudig je PE-portfolio samenstellen én de voortgang bijhouden.

De voordelen op een rij:

- handige tips en stapsgewijze begeleiding;
- helder overzicht van je leerdoelen en activiteiten;
- eenvoudig uploaden van bewijsstukken;
- invulling van de ontwikkelthema's komt aan bod.

**Ga meteen
aan de slag!**

De nieuwe tool vind
je op je eigen
MijnNBA-account.

Vragen of opmerkingen?

Neem contact op met de PE-helpdesk:

tel. 088 - 496 03 52 of per e-mail via pe@nba.nl.

Als je kiest voor de **relatie** in een hechte club

Doorstuderen of direct aan de slag?

Maurits Stuut koos voor leren in de praktijk bij Visser & Visser. Hij neemt de regie van zijn loopbaan in handen en 10 jaar later is hij vestigingsleider Leiden.

Het verhaal van Maurits lezen?

Scan de QR-code.

VISSER **VISSER**

Doen wat telt.

Bewind & Executele

Wordt u als professional bij het opmaken van een (leven)testament door uw klanten bevraagd naar een deskundige en onafhankelijke executeur of levensexecuteur? Het vinden van een geschikte en passende dienstverlener bij complexe of omvangrijke financiële belangen is meestal een zoektocht.

Bij ons bent u aan het juiste adres. Capital Support biedt professionele diensten aan als bewindvoerder, financieel gevolmachtigde en executeur van nalatenschappen. Onze dienstverlening wordt na een uitvoerige bespreking en een klik met de klant volledig afgestemd op zijn/haar wensen en behoeften.

1 Omvang

- Een van de grootste Bewind en Executele praktijken van Nederland

3 Maatwerk

- Persoonlijke benadering en oplossingen op maat

2 Deskundigheid

- Jarenlange ervaring en diepgaande kennis

4 Betrouwbaar en onafhankelijk

- Handelen in het belang van de client met transparante en eerlijke communicatie

Capital Support Bewind & Executele B.V. Mr. F.R. van der Geest
Churchillplein 5E +316-51301624
2517 JW Den Haag bewind@capitalsupport.nl

L.W. Kost
+316-41439755
bewind@capitalsupport.nl

NBA dringt aan op aanpassing antiwitwasregels voor accountantsnetwerken

De NBA roept de Europese antiwitwasautoriteit AMLA op om voorgestelde standaarden voor groepsbrede antiwitwasmaatregelen aan te passen.

Het Europees Parlement nam in april 2024 nieuwe EU-regels aan, om witwassen en terrorismefinanciering effectiever te bestrijden. De belangrijkste onderdelen, waaronder de Anti-Money Laundering-verordening (AMLR) en de zesde antiwitwasrichtlijn (AMLD6), treden in werking op 10 juli 2027. De nieuwe toezichthouder AMLA is sinds 2025 operationeel en werkt aan nadere technische regels ('RTS'), die bepalen hoe organisaties de wetgeving in de praktijk moeten toepassen.

Samenwerkingsverbanden

De NBA ondersteunt het doel van de regelgeving, maar vraagt aandacht voor de uitvoerbaarheid. Vooral voor

netwerken van samenwerkende, maar zelfstandige kantoren kunnen de regels nu te breed uitpakken. De NBA pleit er daarom voor de toepassing te beperken tot alleen gevallen waarin sprake is van daadwerkelijke centrale aansturing.

Ook moet er meer ruimte zijn voor een proportionele, risico-gebaseerde aanpak. Dat is met name van belang voor kleinere kantoren en netwerken. De focus van de nieuwe regels moet volgens de NBA liggen op feitelijke governancestructuren, dus niet alleen op kenmerken zoals een gedeelde naam van een kantoor. Verder moeten er duidelijke regels komen voor informatie-uitwisseling binnen en buiten de EU. Met zulke aanpassingen kunnen de regels beter aansluiten op de praktijk en bijdragen aan effectieve bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering.

Stappenplan helpt mkb-kantoren om nieuwe NVKM te vertalen naar eigen praktijk

Vanaf 1 januari 2027 zijn ook kleinere accountantskantoren verplicht om een kwaliteitsmanagementsysteem in te richten. De NBA organiseerde samen met de afdelingen een reeks bijeenkomsten over de implementatie van de Nadere Voorschriften Kwaliteitsmanagement (NVKM) voor kleinere kantoren. Een stappenplan moet helpen.

Tijdens zeven bijeenkomsten door heel Nederland stonden Talitha Manuel en John Smeets van de NBA, zelf allebei mkb-accountant, stil bij het stappenplan dat de NBA heeft opgezet om de NVKM te kunnen vertalen naar de eigen praktijk. Dagvoorzitters Gerrit Heijkoop en Leo Veldhuizen zorgden voor de interactie met de bezoekers tijdens de bijeenkomsten.

Belangrijk is vooral dat kantoren een start maken met de implementatie van de NVKM, dat ze goed de verschillende stappen vastleggen en waar mogelijk proberen om een en ander samen te doen; bijvoorbeeld samen met de waarnemer, met een gepensioneerde beroepsgenoot, of als groepje éénpitters met elkaar. Tijdens de bijeenkomsten in het land bleek veel waardering voor de opzet en mogelijkheid om te sparren met collega-accountants. In totaal namen zo'n vijfhonderd leden deel aan de regionale

NVKM-bijeenkomsten. Ook voor een NBA Helpt-webinar over de NVKM was veel belangstelling. Dat webinar van medio april is terug te kijken via het YouTube-kanaal van de NBA. In het magazine *Accountant* van juni jl. is nader ingegaan op de invoering van de NVKM.

IN HERINNERING RYAN FLANEGIEN

(22 oktober 1980-18 mei 2026)

Ryan (R.A.A.S.) Flanegien hielp als kind zijn oma in haar winkel op Aruba. Hoewel hij aanvankelijk droomde van een carrière als auto-ontwerper, lag zijn talent meer bij economische vakken. Dus koos hij uiteindelijk voor de accountancy. Ryan begon zijn loopbaan in 2008 bij Londen & Van Holland, waar hij in acht jaar doorgroeide van junior naar assistent-accountant. Na ruim een jaar bij Horlings accountants en belastingadviseurs trad hij in 2017 in dienst bij GT Bunck. Daar ontwikkelde hij zich verder binnen de controlepraktijk en groeide uit tot controleleider.

Na het voltooien van zijn master accountancy & controlling aan de Rijksuniversiteit Groningen en een postmaster registeraccountant aan de Universiteit van Amsterdam, behaalde hij in 2025 zijn felbegeerde RA-titel. Begin dit jaar, op 19 januari 2026, werd hij ingeschreven in het accountantsregister. Maar slechts enkele maanden daarna, op 18 mei van dit jaar, overleed Ryan op 45-jarige leeftijd.

Hij hield van de afwisseling in zijn beroep. "De ene dag ben je bezig met controle-opdrachten voor de ene klant en de andere dag is het weer samenstellen van jaarrekeningen voor andere klanten." Duiken was zijn grote passie, maar na de vakantie dook hij naar eigen zeggen

"met net zoveel plezier weer in de cijfers". Collega's herinneren zich zijn vriendelijke en toegewijde houding. "Een gewaardeerde collega en een fijn mens." GT Bunck omschrijft hem als een collega met een "positieve mentaliteit en grote inzet", die altijd bereid was om anderen te ondersteunen. Het kantoor roemt zijn "warme en liefdevolle karakter, zijn schaterende lach en zijn kennis". Zijn werk kenmerkte zich door vakinhoudelijke kwaliteit, betrokkenheid bij cliënten en een groot verantwoordelijkheidsgevoel.

Ryan Flanegien wordt herinnerd als een bevoegen accountant, een warme collega en bovenal een toegewijde echtgenoot en vader; iemand voor wie zijn gezin en familie altijd op de eerste plaats kwam. Op 30 juli 2026 werd het accountantsdiploma van Ryan ten kantore van GT Bunck postuum uitgereikt door Greco de Vries, director operations van de NBA, aan Ryans vrouw Nelitza en zijn kinderen Noah en Chiara, als bijzonder eerbetoon voor zijn enorme inzet en doorzettingsvermogen.

IN MEMORIAM

Met leedwezen maakt het bestuur van de NBA melding van het overlijden van acht collega's.

- **Jan Cornelis Johannes van Doesburg** RA, Schiedam, overleden 18 juni 2026, 70 jaar
- **Ryan Allan Acintho Siro Flanegien** RA, Amsterdam, overleden 18 mei 2026, 45 jaar
- **Johannes Marinus Hendriks** RA, Lexmond, overleden 29 mei 2026, 60 jaar
- **Nathan Hornstra** RA AA, Sexbierum, overleden 27 juni 2026, 54 jaar
- **Marinus van Iersel** RA, Tilburg, overleden 26 maart 2026, 58 jaar
- **Berend Johan Kampen** RA, Almere, overleden 15 mei 2026, 60 jaar
- **Adrianus Dominicus Maria Lambregts** AA, Dordrecht, overleden 17 december 2025, 84 jaar
- **Roelof Vennink** RA, Nieuwerkerk aan den IJssel, overleden 16 juli 2026, 87 jaar

NIEUW IN
VERKOOP
FASE 3

- **LUXE** vrijstaande 4-, 6- en 8-persoons kustvilla's
- Vanaf € 434.800,- v.o.n excl. BTW
- Gelegen op EIGEN GROND
- Geschikt voor eigen gebruik/verhuur
- Mogelijkheid voor aantrekkelijk verhuurrendement
- **FASE 1 GEOPEND!**

Eigenaar worden van een exclusieve kustvilla in Burgh-Haamstede? De Schouwse Valleien ligt op een unieke locatie, direct aan duin, natuur en strand. De vrijstaande villa's staan op ruime kavels EIGEN GROND en combineren luxe en comfort met een solide investering in schaarse Zeeuwse kustgrond. Geschikt voor eigen gebruik én professioneel te verhuren. Een buitenkans! Met een beperkt aantal villa's beschikbaar biedt dit een kans op een waardevaste investering op een van de meest gewilde kustlocaties van Nederland.

BEKIJK HIER
DE BROCHURE

Per saldo

MARC SCHWEPPE

Marc Schweppe is hoofdredacteur van Accountant en Accountant.nl.

Code Rood

Het is inmiddels alweer september en hoewel het medio augustus eindelijk begon te regenen, gaat de afgelopen zomer zonder twijfel de boeken in als één van de warmste en droogste ooit. Blijkbaar was die van 1976 nog droger; ik was vijftien destijds, maar heb er geen actieve herinnering aan, zoals dat heet.

Het werd dit jaar al meteen in juni 'code rood' wegens het bereiken van extreme temperaturen. Het zuiden van Europa werd vervolgens gedurende de zomerweken geteisterd door bosbranden van apocalyptische omvang, waardoor honderdduizenden huis en haard moesten ontvluchten om te ontkomen aan een allesverzengende vlammenzee. En het bleef niet alleen ver weg in het zuiden, ook in Limburg en in de Belgische Ardennen moesten zware bosbranden met alle mogelijke middelen worden bestreden.

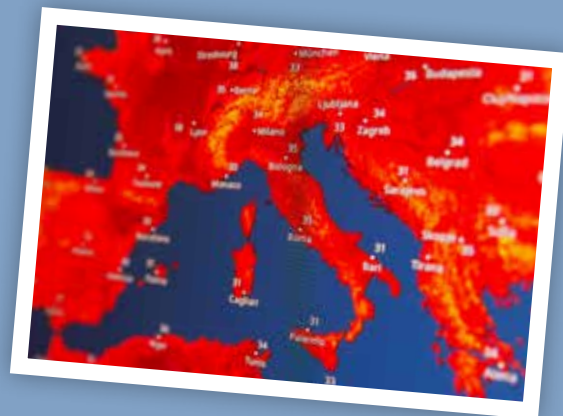
Zelfs wie klimaatverandering liever ontkent, zal moeten toegeven dat er reden is voor zorg. Als Europa maandenlang gebukt gaat onder extreme hitte, als langdurige droogte uitmond in het stilvallen van transport over water, als boeren kampen met mislukte oogsten en problemen met irrigatie, is er niet alleen sprake van

code rood voor het klimaat, maar ook voor de economie. De gevolgen zijn inmiddels voelbaar in vrijwel iedere economische sector. De hitte raakt de arbeidsproductiviteit, voedselprijzen, exportinkomsten, het toerisme, energieprijzen en meer. De Triodos Bank stelde begin augustus in een rapport over de 'hitte-economie' dat het extreme zomerweer ook de eerder voorspelde economische groei voor dit jaar helemaal teniet kan doen. Volgens de duurzame bank is de economische impact van de extreme hitte en droogte zo'n 180 miljard euro; ruwweg één procent van de totale economie van de Europese Unie.

Jarenlang werd klimaatverandering vooral gezien als een thema voor wetenschappers, klimaatactivisten en internationale conferenties. Maar die tijd ligt achter ons. Zoals een Duitse transitiedeskundige op LinkedIn stelde: "Dit is de klimaatcatastrofe die door wetenschappers werd voorspeld. En het gebeurt niet selectief, het gebeurt allemaal tegelijkertijd. Van Wales tot Hongarije, van Nederland tot Italië." Het tegengeluid, eerder mede aangejaagd door het Witte Huis, lijkt deze zomer grotendeels verstomd; zelfs nadat klimaatwetenschappers in het voorjaar nog

het somberste scenario over de opwarming van de aarde hadden geschraapt (en trouwens ook het meest optimistische scenario, maar dat kreeg veel minder aandacht). In het licht van dit alles is het natuurlijk jammer dat de Europese Commissie de eerder geplande verplichtingen rondom duurzaamheidsrapportages van veel bedrijven voor de Omnibus heeft gegoooid. Gelukkig zijn er inmiddels aangepaste en vereenvoudigde ESRS-verslaggevingsstandaarden en een vrijwillige standaard. En ook goed nieuws is dat Nederlandse bedrijven graag blijven investeren in verduurzaming en zelf pleiten voor een strenger klimaatbeleid, zo bleek recent uit onderzoek. Ook accountants kunnen hierbij goed werk doen en helpen om de impact van ondernemingen op het klimaat goed in beeld te brengen.

Iedere hittegolf, iedere drooggevallen rivier en iedere bosbrand maakt duidelijker dat klimaatverandering niet alleen ijsberen of koraalriffen raakt. Het klimaat is niet langer een ecologische voetnoot, maar een economische factor van betekenis. Het blijft code rood, ook na deze hete zomer. ←

Werken in de audit bij Flynth

Kies je nu voor Audit & Assurance, dan kies je voor een vak dat volop verandert en waarin jij het verschil maakt.

Het vak verandert

Wie kiest voor Audit & Assurance, kiest voor een vak dat volop verandert: AI, dataanalyse, cyberrisico's en nieuwe assurancevraagstukken vernieuwen de controle én de rol van de accountant. Technologie neemt steeds meer routinematig werk over. Daardoor ontstaat ruimte voor wat mensen toevoegen: data interpreteren, bedrijfsprocessen doorgronden, risico's duiden en het goede gesprek voeren met ondernemers en toezichthouders. Onze structuur ondersteunt die verandering: Flynth heeft geen Private Equity en investeert haar resultaten in kwaliteit, technologie & innovatie én in de ontwikkeling van onze mensen. Zo bouwen we duurzaam aan onze dienstverlening en onze mensen.

Bouw jij mee aan de accountant van morgen?

Ontdek jouw mogelijkheden bij Flynth Audit & Assurance.

Wil je meer weten?

Scan de QR-code en bekijk jouw mogelijkheden en onze vacatures bij Audit.

Wat jij bij Flynth vindt

Moderne technologie

Data-analyse, AI en innovatieve assurance-oplossingen als vast onderdeel van de controle.

Multidisciplinair team

Samen met specialisten in data, IT-audit, cyber en AI. Dat maakt het werk inhoudelijk uitdagender.

Ruimte & vertrouwen

Vanaf dag 1 denk je mee over nieuwe werkwijzen, technologie en dienstverlening.

Vroege impact

Al vroeg in je carrière oefen je invloed uit op de ontwikkeling van het vak.

Vaktechnische kennis blijft de basis.

Nieuwsgierigheid, digitale affiniteit en professioneel-kritisch denken maken bij Flynth het verschil.

NASCHOLING DIE MET JE MEEBEWEEGT

PE-portfolio afgerond, agenda intact

Jouw dag staat nooit stil. En je nascholing beweegt voortaan gewoon mee. Volg meer dan 85 actuele on-demand cursussen en stel een PE-portfolio op dat aansluit bij de ontwikkelthema's. Zo werk je aan jouw leerdoelen zonder één afspraak te te verzetten.

Start met flexibel nascholen op: pe-academy.nl/acc

